

Etusivu>Kanteen nostaminen>Sovittelu>**Sovittelu EU-maissa**

Sovittelu EU-maissa

Sovittelukäytäntöjen kehitys vaihtelee jäsenvaltioittain. Joissakin jäsenvaltioissa on annettu sovittelun osalta kattavaa lainsäädäntöä tai menettelysääntöjä. Toisissa jäsenvaltioissa lainsäädäntöelimet ovat osoittaneet vain vähäistä mielenkiintoa sovittelun sääntelyyn. Joissakin jäsenvaltioissa on kuitenkin vahvat perinteet sovittelumenettelyllä, joka perustuu useimmissa tapauksissa itsesääntelyyn.

Riitoja viedään yhä useammin tuomioistuinten käsiteltäväksi. Sen seurauksena riitojen ratkaisuaajat ovat pidentyneet ja oikeudenkäyntikulut nousseet tasolle, joka on usein suhteeton riidan arvoon nähden.

Sovittelu on useimmissa tapauksissa nopeampi ja sen vuoksi yleensä halvempi kuin tavallinen oikeudenkäyntimenettely, varsinkin niissä maissa, joissa tuomioistuimet ovat pahoin ruuhkautuneet ja tuomioistuinkäsittely kestää keskimäärin useita vuosia.

Tämän vuoksi kiinnostus sovitteluun tuomioistuinten päätöksille vaihtoehtoisena riidanratkaisuna lisääntyy kaiken aikaa huolimatta siitä, että sovittelun piiriin kuuluvat alat ja sovittelumenetelmät vaihtelevat eri puolilla Euroopan unionia.

Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Tämän sivun alkukielistä versiota [fr](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Belgia

Kanteen nostamisen sijasta on hyvä harkita riidan ratkaisemista sovittelun avulla. Sovittelu on vaihtoehtoinen riidanratkaisutapa, jossa sovittelija auttaa osapuolia pääsemään sopimukseen. Belgiassa hallitus ja oikeusalan ammattilaiset tunnustavat sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Liittovaltion sovittelulautakuntaan (commission fédérale de médiation).

Lautakunta ei hoida sovitteluja itse, mutta se sääntelee ammattia ja pitää yllä akkreditoitujen sovittelijoiden luetteloa.

Lautakunnan sihteeristö antaa tietoja [fr](#) [hollanniksi](#) ja [fr](#) [ranskaksi](#). Sen tavoittaa [fr](#) [sähköpostilla](#) tai seuraavasta osoitteesta:

SPF Justice

Commission fédérale de médiation

Rue de la Loi, 34

1040 Bruxelles

P. (+32) 2 224 99 01

F. (+32) 2 224 99 07

Liittovaltion sovittelulautakunta käyttää akkreditoituja sovittelijoita. Lautakunta takaa sovittelun laadun ja vastaa sovittelutoiminnan kehittämisestä.

Sovittelijoista on saatavana [fr](#) [luettelo](#) [fr](#) [hollanniksi](#) ja [fr](#) [ranskaksi](#).

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelua **voidaan käyttää**

siviilioikeuden alalla (perheoikeudelliset asiat mukaan luettuina)

kauppaoikeuden alalla

työoikeuden alalla

rikosasioissa ja vahingonkorvausasioissa, mutta nämä alat eivät kuulu liittovaltion sovittelulautakunnan toimialaan.

Yleisintä sovittelun käyttö on siviilioikeuden alalla, erityisesti perheoikeudellisissa asioissa.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttö perustuu **osapuolten vapaaseen tahtoon**, eikä sen epäonnistumisesta koidu seuraamuksia.

Perheoikeuden uusien säännösten mukaan tuomarin on kerrottava osapuolille sovittelumahdollisuudesta ja sen hyödyistä.

Sovittelijat noudattavat **menettelysääntöjä**, jotka ovat saatavilla [fr](#) [hollanniksi](#) ja [fr](#) [ranskaksi](#).

Tiedotus ja koulutus

Internetissä annetaan [fr](#) [hollanniksi](#) ja [fr](#) [ranskaksi runsaasti tietoa](#) sovittelusta ja siihen liittyvistä eri näkökohdista (sovitteluprosessin eteneminen, kustannukset, osoitteet jne.).

Ammattilaisten nurkaus

Verkkosivuston tässä osassa annetaan tietoja sovittelijoiden **akkreditointiperusteista** ja **koulutusvaatimuksista**.

Liittovaltion sovittelulautakunta sääntelee sovittelijoiden koulutusta, mutta itse koulutus on yksityisen sektorin järjestämää.

Koulutusohjelma käsittää 60 tuntia peruskoulutusta. Tästä tuntimäärästä vähintään 25 tuntia on teoriakoulutusta ja vähintään 25 tuntia käytännön koulutusta.

Teoriakoulutuksessa käsitellään sovittelun eettisiä ja filosofisia yleisperiaatteita, erilaisia vaihtoehtoisia riidanratkaisutapoja, sovellettavaa lainsäädäntöä, sosiologiaa ja psykologiaa näkökohtia sekä sovitteluprosessia.

Käytännön harjoitukset liittyvät koulutuksessa käsiteltäviin aiheisiin, ja niissä kehitetään neuvottelu- ja viestintätaitoa rooliharjoitusten avulla.

Peruskoulutuksen lisäksi järjestetään erikoiskursseja, jossa käsitellään sovittelun eri lajeja. (Kurskien pituus on vähintään 30 tuntia, ja tuntimäärä on jaettavissa vapaasti teoriaopintoihin ja käytännön harjoituksiin.)

Perheasioiden, siviili- ja kauppa-asioiden ja sosiaaliasioiden sovittelulle on omat erikoiskurssinsa.

Akkreditointiperusteet

Sovittelijoiden akkreditointiperusteet

Ohjeet akkreditointihakemuksen tekemisestä (perustuvat 21. helmikuuta 2005 annettuun lakiin)

Luettelo akkreditointihakemukseen liitettävistä asiakirjoista (Word)

Koulutusvaatimukset – jatkokoulutus

Peruskoulutus

Helmikuun 1. päivänä 2007 tehty päätös, jossa vahvistetaan akkreditoitujen sovittelijoiden koulutuskeskusten ja koulutusohjelmien akkreditointivaatimukset ja -menettelyt (PDF)

Liittovaltion sovittelulautakunnan hyväksymät sovittelijoiden koulutuslaitokset

Jatkokoulutus

Joulukuun 18. päivänä 2008 tehty päätös akkreditoitujen sovittelijoiden jatkokoulutautumisvelvollisuuksista ja jatkokoulutusohjelmien hyväksyntäperusteista

Menettelysäännöt

Akkreditoitujen sovittelijan menettelysäännöt (Word)

Valitusten käsittely

Päätös akkreditoinnin perumista koskevasta menettelystä, menettelysääntöjen rikkomisen seuraamuksista ja näiden seuraamusten soveltamisesta

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu on maksullista. Sovittelija ja osapuolet tekevät **sopimuksen** sovittelijan **palkkiosta**. Palkkiosta ei säädetä laissa. Yleensä kumpikin osapuoli maksaa puolet palkkiosta.

Pienituloinen osapuoli voi saada **tukea** sovittelijan palkkion maksamiseen. Tämä edellyttää akkreditoitujen sovittelijan käyttämistä.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/52/EY säädetään, että osapuolten täytyy voida hakea sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen pakkotäytäntöönpanoa. Jäsenvaltiot ilmoittavat tuomioistuimet tai muut viranomaiset, joilla on toimivalta vastaanottaa tällaisia hakemuksia. Belgia ei ole vielä toimittanut näitä tietoja.

Oikeudenkäyntilain (code judiciaire) 1733 ja 1736 §:n mukaan sovittelulla aikaansaatu sopimus voidaan vahvistuttaa tuomarilla, jolloin sopimuksesta tulee virallinen ja täytäntöönpanokelpoinen. Vahvistettu sopimus rinnastetaan tuomioon.

Vahvistamiselle on myös vaihtoehto: sovittelulla aikaansaadun sopimuksen sisällyttäminen notaarin laatimaan asiakirjaan. Näin sopimuksesta saadaan yhtä lailla virallinen ja täytäntöönpanokelpoinen, ilman että osapuolten tarvitsee käännyä tuomarin puoleen. Tätä vaihtoehtoa voidaan käyttää vain, jos kaikki osapuolet hyväksyvät sen.

Linkkejä

 Belgian oikeusministeriö

Liittovaltion sovittelulautakunta

Päivitetty viimeksi: 06/08/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Bulgaria

Kannattaisiko riita pyrkiä ratkaisemaan sovittelulla tuomioistuinikäsitteilyn sijasta? Sovittelu on vaihtoehtoinen riidanratkaisumenettely, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sopimukseen. Bulgarian hallitus ja oikeusalan toimijat ovat tietoisia sovittelun eduista.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Bulgarian oikeusministeriö on perustanut sovittelijarekisterin, joka on osa keskusrekisteriä, johon kuuluvat yleishyödyllisiä julkisia palveluja tarjoavat voittoa tuottamattomat yhteenliittymät.

 Oikeusministeriön internet-sivustolla on

luettelo sovittelijoista

sovittelijoita kouluttavien yksityisten järjestöjen yhteystiedot.

Millä aloilla sovittelu voi käyttää ja/tai sen käyttö on yleistä?

Sovittelu voi käyttää monilla oikeuden aloilla. Niitä ei ole lainsäädännöllä säännelty tai rajoitettu. Tähän mennessä useimmat rekisteröidyt sovittelijat ovat erikoistuneet kaupallisen alan tai yritystoiminnan sovitteluun.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelu on täysin vapaaehtoista. Vaikka sovittelu on vaihtoehtoinen keino ratkaista riita panematta vireille oikeuskäsitteilyä, se ei ole edellytys tuomioistuinikäsitteilyn aloittamiselle.

Sovittelijoita koskevia erityisiä menettelysääntöjä ei ole. Eettisiä sääntöjä sisältyy kuitenkin sovittelua koskevaan lakiin ja 15. maaliskuuta 2007 annettuun asetukseen N:o 2, joissa säädetään sovittelua tarjoavien organisaatioiden hyväksymisedellytyksistä ja -menettelystä.

Tiedottaminen ja koulutus

Sovittelijakoulutusta antavat yksityissektorin organisaatiot.

Koulutusseminaareissa käsiteltäviä asioita ovat muun muassa oikeudelliset menettelyt, sovittelijoiden toimintaa koskevat eettiset säännöt ja **sovittelu koskevassa laissa** sekä **15. maaliskuuta 2007 annetussa asetuksessa N:o 2** säädetty menettely.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu on maksullista. **Maksusta** sovitaan sovittelijan ja osapuolten välillä.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

 Direktiivin 2008/52/EY (jossa kannustetaan ja helpotetaan sovittelun käyttöä vaihtoehtoisena riidanratkaisumuotona rajatylittävissä riita-asioissa EU:ssa) mukaisesti sovittelun tuloksena syntyneen kirjallisen sopimuksen täytäntöönpanokelpoisuutta täytyy voida pyytää.

Jäsenvaltiot ilmoittavat tästä tuomioistuimille ja muille viranomaisille, joilla on toimivalta kyseisten pyyntöjen vastaanottamiseen.

Linkkejä

 Sovittelijarekisteri

 Sovittelijarekisteri (haku)

Päivitetty viimeksi: 17/12/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Tšekki

Tuomioistuimen sijaan riidat voidaan ratkaista sovittelemalla.

Sovittelu on vaihtoehtoisen riidanratkaisun muoto, jossa sovittelija auttaa osapuolia pääsemään sovintoon. Sovittelun etuna on tästä riidanratkaisukeinosta saatava ajansäästö (verrattuna pitempikestoiseen tuomioistuinikäsitteilyyn) ja usein myös rahansäästö (verrattuna tuomioistuinikäsitteilyyn kuluihin).

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Tšekin [ehdonalais- ja sovittelupalvelu](#) (*Probační a mediální služba*) on keskushallinnon elin, joka vastaa rikosentekijän ja uhrin välisestä sovittelusta rikosoikeudellisissa asioissa. Palvelusta vastaa **oikeusministeriö**.

Siviilioikeudellisissa asioissa voi ottaa yhteyttä sovittelupalvelua tarjoavaan sovittelijaan. Tšekissä toimivien sovittelijoiden yhteystiedot löytyvät eri internet-sivustoilta hakemalla hakusanalla "mediace" (sovittelu).

Luettelo sovittelijoista löytyy esimerkiksi seuraavilta internet-sivustoilta: Tšekin sovittelijajyhdistys (*Asociace mediátorů*), Tšekin asianajajaliitto (*Česká advokátní komora*) ja Tšekin välimies- ja sovittelutoimen liitto (*Unie pro rozhodčí a mediální řízení*). Toimivaltaisten piirituomioistuinten alaisuudessa toimivan Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelun yhteystiedot löytyvät tämän palvelun internet-sivuilta. Sovittelusta annetun lain 202/2012 mukaisesti laadittu sovittelijoiden luettelo, jota ylläpitää Tšekin oikeusministeriö, julkaistaan lähiaikoina.

Sovittelun alalla toimivat myös eräät kansalaisjärjestöt ja muut tahot.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä

Sovittelu on käytettävissä kaikilla oikeuden aloilla paitsi niillä, joilla sen käyttö on nimenomaisesti laissa kielletty. Näihin kuuluvat **perhe-, kauppa- ja rikosoikeus**. Siviililain mukaan oikeuden puheenjohtaja voi sopiviksi ja aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa määrätä asianomaiset osallistumaan alustavaan, enintään kolmen tunnin pituiseen keskusteluun sovittelijan kanssa. Tällöin oikeudenkäynti voidaan keskeyttää enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Kyllä. Sovittelussa on noudatettava sovittelusta annettua lakia 202/2012 ja rikosoikeudellisissa asioissa myös Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelusta annettua lakia 257/2000.

Tiedotus ja koulutus

Lain 202/2012 mukaan toimivan rekisteriin merkittävän sovittelijan on läpäistävä ammattitutkinto, jonka vastaanottaa Tšekin oikeusministeriön nimittämä komissio. Lain 257/2000 mukaisesti ehdonalais- ja sovittelupalvelun puitteissa toimivan sovittelijan on läpäistävä pätevyystutkinto.

Rikosoikeusjärjestelmässä toimivien sovittelijoiden koulutuksesta huolehtii Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelu. Muiden kuin rikosoikeudellisten asioiden sovittelijoita kouluttavat useat eri elimet ja oppilaitokset.

Paljonko sovittelu maksaa?

Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelun välittämä sovittelu on maksutonta tai sen kuluista vastaa valtio.

Jos tuomioistuin keskeyttää siviilioikeudellista asiaa koskevan oikeudenkäynnin ja määrää asianomaiset alustavaan keskusteluun sovittelijan kanssa, sovittelukeskustelun kolmesta ensimmäisestä tunnista veloitetaan täytäntöönpanosääädöksen mukainen maksu (400 Tšekin korunaa kultakin alkaneelta tunnilta), joka jaetaan tasan osapuolten kesken (mikäli osapuolet on vapautettu oikeudenkäyntimaksuista, kuluista vastaa valtio). Jos sovittelu ylittää kolme tuntia, lisäajan kulut jaetaan tasan osapuolten kesken sovittelijan ja sovittelun osapuolten (riita-asian asianosaisten) välillä sovittuun määrään saakka.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaisesti riita-asian asianomaiset voivat pyytää, että sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisältö vahvistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi. Sovittelun osapuolten välillä siviilioikeudellisessa asiassa tehty sopimus voidaan asian jatkokäsittelyssä esittää tuomioistuimelle hyväksyttäväksi. Tšekin ehdonalais- ja sovittelupalvelun rikosoikeudellisessa asiassa välittämän sovittelun tulos voidaan ottaa huomioon asiaa koskevassa yleisen syyttäjän ja tuomioistuimen päätöksessä.

Päivitetty viimeksi: 05/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Tanska

Tanskassa on mahdollista käyttää sovittelijaa yksityisesti. Yksityisestä sovittelusta ei säädetä laissa. Sen kustannuksista vastaavat osapuolet. Lisäksi laissa säädetään mahdollisuudesta sovitteluun, joka siviilioikeudellisissa asioissa tapahtuu kärjäoikeudessa, hovioikeudessa tai meri- ja kauppaoikeudessa, ja riitojenratkaisuun rikosoikeudellisissa asioissa, ks. jäljempänä.

Sovittelu siviilioikeudellisissa asioissa

Prosessilain (*retsplejelov*) 27 luvussa on säännökset siviilioikeudellisten asioiden sovittelusta, joka tapahtuu kärjäoikeudessa, hovioikeudessa tai meri- ja kauppaoikeudessa.

Tuomioistuin voi asianosaisten pyynnöstä osoittaa sovittelijan, jonka avulla asianomaiset voivat itse yrittää löytää riitaansa sovintoratkaisun (tuomioistuinsovittelu).

Järjestelyllä on tarkoitus antaa asianosaisille mahdollisuus halutessaan ratkaista riita-asia muutoin kuin tuomioistuimen tuomiolla tai perinteisellä tuomioistuimessa tapahtuvalla sovittelulla, joka perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön. Tuomioistuinsovittelu voi antaa mahdollisuuden löytää riitaan sovintoratkaisu, joka tyydyttää paremmin kumpaakin osapuolta, koska he voivat suuremmassa määrin vaikuttaa sovittelun kulkuun ja heidän etunsa, tarpeensa ja tulevaisuudennäkymänsä voidaan ottaa paremmin huomioon.

Tuomioistuinsovittelijaksi voidaan osoittaa tuomari tai kyseisiä asioita hoitava virkamies, joka on valtuutettu toimimaan tuomioistuinsovittelijana, tai asianajaja, jolle tuomioistuinhallinto on antanut oikeuden toimia tuomioistuinsovittelijana kyseisen hovioikeuden alueella.

Sovittelija määrittää sovittelun kulun asianosaisia kuullen. Sovittelija voi tavata asianosaisia yksittäin heidän suostumuksellaan.

Asianomaiset vastaavat omista kuluistaan sovittelun yhteydessä, ellei toisin sovita.

Jos sovittelu johtaa sovintoratkaisuun, se voidaan kirjata pöytäkirjaan, jolloin asian käsittely raukeaa.

Prosessilain 478 §:n 1 momentin 2 almomentin mukaan pakkotäytäntöönpano voidaan toteuttaa tuomioistuimessa tehdyn tai muiden viranomaisten välityksellä tehdyn sovinnon perusteella, jos laki sallii tuomioistuimen päätösten pakkotäytäntöönpanon.

Pakkotäytäntöönpano voidaan 1 momentin 4 almomentin mukaan toteuttaa myös eräntyneestä saatavasta tuomioistuimen ulkopuolella tehdyn kirjallisen sovinnon perusteella, jos on nimenomaan sovittu, että sovintoratkaisu voi olla pakkotäytäntöönpanon perusteena.

Prosessilakiin voi tutustua [oikeustietoportaalissa](#) (Retsinformation).

Sovittelu rikosoikeudellisissa asioissa

Rikosasioiden sovittelusta 12. kesäkuuta 2009 annetulla lailla nro 467, joka tuli voimaan 1. tammikuuta 2010, otettiin käyttöön pysyvä koko maan kattava rikosasioita koskeva sovittelujärjestely.

Kunkin poliisipiiriin päällikkö perustaa rikossovittelun, jossa rikoksen uhri ja tekijä voivat tavata puolueettoman välittäjän läsnä ollessa. Rikossovittelua voidaan käyttää ainoastaan, jos asianosaiset haluavat osallistua siihen. Alle 18-vuotiaat voivat kuitenkin osallistua ainoastaan huoltajansa suostumuksella. Rikossovittelua voidaan käyttää ainoastaan, jos rikoksen tekijä on oleelliselta osin myöntänyt syyllistyneensä rikokseen. Välittäjä määrittää rikossovittelun kulun asianosaisia kuultuaan. Rikossovittelussa välittäjä auttaa asianosaisia puhumaan rikoksesta ja hän voi auttaa muotoilemaan sopimuksen, jonka asianosaiset mahdollisesti haluavat tehdä. Rikossovittelu ei tule rikoksesta määrättävän rangaistuksen tai muun oikeudellisen seuraamuksen sijaan. Lakiin rikosasioiden sovittelusta voi tutustua [oikeustietoportaalissa](#)-(Retsinformation).

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Siviiliasioissa voi ottaa yhteyttä siihen tuomioistuimeen, joka käsittelee asiaa. Kyseisen tuomioistuimen yhteystiedot löytyvät [tuomioistuinhallinnon](#) (Domstolsstyrelsen) kotisivuilta.

Rikosasioissa voi ottaa yhteyttä siihen poliisipiiriin, joka käsittelee asiaa. Kyseisen poliisipiiriin yhteystiedot löytyvät [Tanskan poliisin](#) (Rigspolitiet) kotisivuilta.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Ks. edellä.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Ks. edellä.

Tiedotus ja koulutus

Ks. edellä.

Paljonko sovittelu maksaa?

Ks. edellä.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Ks. edellä.

Päivitetty viimeksi: 13/08/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Saksa

Tuomioistuinkäsittelyn sijaan riita-asian voi yrittää ratkaista sovittelemalla. Sovittelu on vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino (*Alternative Dispute Resolution – ADR*), jossa sovittelija auttaa asianosaisia pääsemään sovintoon. Saksassa niin viranomaiset kuin oikeusalan ammattilaisetkin ovat tietoisia sovittelun eduista.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Sovittelupalveluja tarjoavat useat järjestöt. Suurimpia järjestöjä ovat mm.

[perheasioiden valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BAFM](#) (*Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation e.V.*: Rosenthaler Straße 32, 10178 Berlin)

[valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BM](#) (*Bundesverband Mediation e.V.*: Kirchweg 80, 34119 Kassel)

[elinkeino- ja työasioiden valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BMWA](#) (*Bundesverband Mediation in Wirtschaft und Arbeitswelt e.V.*: Prinzregentenstr. 1, 86150 Augsburg)

[sovittelukeskus – CfM](#) (*Centrale für Mediation GmbH & Co. KG*: Gustav-Heinemann-Ufer 58, 50968 Köln)

[Saksan lakimiesliitto](#) (*Arbeitsgemeinschaft Mediation im Deutschen Anwaltverein*, Littenstraße 11, 10179 Berlin)

Nämä yhdistykset auttavat osapuolia, jotka haluavat käyttää sovittelijaa.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Yleisesti ottaen sovittelua voidaan käyttää oikeusriitojen tai muiden asioiden ratkaisemiseen, jos tuomioistuinkäsittely ei ole lain mukaan pakollista. Yleisintä sovittelu on perheoikeuden, perintöoikeuden ja kauppaoikeuden aloilla.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelulaki (*Mediationsgesetz*, sovittelun ja vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen edistämisestä 21.7.2012 annetun lain 1 §) tuli voimaan Saksassa 26. heinäkuuta 2012 (*Bundesgesetzblatt I*, s. 1577). Kyseisen laki on ensimmäinen Saksassa annettu sovittelua koskeva säädös. Sillä myös pannaan täytäntöön EU:n sovitteludirektiivi (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY, annettu 21 päivänä toukokuuta 2008, tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla, EUVL L 136, 24.5.2008, s. 3). Sovittelulaissa säädetään laajemmat mahdollisuudet vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen käyttöön kuin EU:n direktiivissä edellytetään. Direktiivi kattaa vain sellaiset riidat siviili- ja kauppaoikeuden alalla, joissa asianosaiset ovat eri maista.

Sovittelulakia sovelletaan puolestaan kaikkiin sovittelumenettelyihin Saksassa riidan aiheesta ja asianosaisten asuinpaikasta riippumatta.

Sovittelulaissa säädetään vain pääperiaatteista, sillä sovittelijoille ja asianosaisille on jätettävä paljon liikkumavaraa sovitteluprosessin onnistumiseksi. Laissa määritellään aluksi 'sovittelun' ja 'sovittelijan' käsitteet, jotta sovittelu voidaan erottaa muista riidanratkaisukeinoista. Lain mukaan sovittelu on jäsennellyt menettely, jossa osapuolet pyrkivät vapaaehtoisesti ja yhteisvastuullisesti löytämään yhden tai useamman sovittelijan avulla kaikkia osapuolia tyydyttävän ratkaisun riitaansa. Sovittelijat ovat riippumattomia ja puolueettomia henkilöitä, joilla ei ole päätösvaltaa mutta jotka avustavat osapuolia sovittelussa. Laissa on nimenomaan haluttu välttää yksityiskohtaisten menettelysääntöjen antaminen. Siinä kuitenkin asetetaan erilaisia tiedonantovelvollisuuksia ja toimintaa koskevia rajoituksia, jotta voidaan varmistaa sovittelijoiden riippumattomuus ja puolueettomuus. Lisäksi laissa asetetaan sovittelijoille ja heitä avustavalle henkilökunnalle salassapitovelvollisuus.

Lailla edistetään myös asianosaisten keskinäisten sovitteluratkaisujen käyttöä ja sillä sisällytetään erilaisia kannustimia menettelysääntöihin (esim. siviiliprosessilakiin, *Zivilprozessordnung*). Jos osapuolet ovat esimerkiksi nostamassa kannetta siviilituomioistuimessa, heidän on ensin ilmoitettava, onko ratkaisua yritetty jo löytää tuomioistuimen ulkopuolisten riidanratkaisukeinojen avulla (kuten sovittelussa) ja onko heidän mielestään syytä siihen, ettei tällaisia riidanratkaisukeinoja voisi käyttää. Lisäksi tuomioistuin voi ehdottaa asianosaisille sovittelua tai muuta tuomioistuimen ulkopuolista riidanratkaisukeinoa. Jos asianosaiset kieltäytyvät ehdotuksesta, tuomioistuin saattaa keskeyttää asian käsittelyn. Toistaiseksi sovittelua varten ei myönnetä oikeusapua. Liittovaltion hallituksella on lakisääteinen velvollisuus raportoida sovittelulain vaikutuksista parlamentille (*Bundestag*) viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. On myös ratkaistava, tarvitaanko sovittelijoiden perus- ja jatkokoulutusta koskevia uusia lainsäädäntötoimenpiteitä.

Tiedotus ja koulutus

Lisätietoja on saatavilla liittovaltion oikeusministeriön (*Bundesministeriums der Justiz*) verkkosivuilta (<http://www.bmj.de/>).

Lainsäädännössä ei esitetä sovittelijan tarkkaa tehtäväkuvaa. Sovittelijan ammatin harjoittamiselle ei ole asetettu rajoituksia. Sovittelijat vastaavat itse siitä, että heillä on asianmukainen perus- ja jatkokoulutus, tarvittavat tiedot ja riittävästi kokemusta, jotta he pystyvät ohjaamaan osapuolia asiantuntevasti

sovittelussa. Laissa säädetään, mitä tietoja, kompetensseja ja toimintamenetelmiä asianmukaisen koulutuksen tulisi yleensä tarjota. Jokainen nämä vaatimukset täyttävä henkilö saa toimia sovittelijana. Sovittelijoille ei ole asetettu vähimmäisikärajaa eikä määrättyä peruskoulutuksen tasoa (esim. korkeakoulututkintoa ei vaadita).

Liittovaltion oikeusministeriöllä on valtuudet antaa säädöksiä, joissa asetetaan lisää sovittelijoiden perus- ja jatkokoulutuksen sisältöä koskevia ehtoja. Tällöin lakisääteiset vaatimukset täyttävän koulutuksen suorittanut henkilö voisi toimia ”auktorisoituna sovittelijana”.

Asiasta ei ole vielä toistaiseksi laadittu virallisia aloitteita.

Sovittelijoiden koulutuksesta vastaavat yhdistykset, yliopistot, yritykset ja yksityishenkilöt.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelusta veloitetaan palkkio, jonka suuruudesta sovitaan sovittelijan ja asianosaisten kesken.

Sovittelupalkkioita koskevaa lainsäädäntöä ei ole annettu, eikä kuluista ole laadittu tilastoja. Realistinen palkkio voisi olla 80–250 euroa/tunti.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Periaatteessa sovittelussa aikaansaatu sopimus voidaan panna täytäntöön lakimiehen tai notaarin avustuksella (siviiliproessinlain 796 a, 796 b ja 796 c § ja 794 §:n 1 momentin n kohdan 5 alakohta).

Linkkejä

[Perheasioiden valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BAFM](#)

[Valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BM](#)

[Elinkeino- ja työasioiden valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BMWA](#)

[Sovittelukeskus – CM](#)

[Saksan lakimiesliitto](#)

Päivitetty viimeksi: 12/04/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Viro

Riidan voi ratkaista myös sovittelun avulla, oikeuteen ei tarvitse mennä. Kyseessä on vaihtoehtoinen riidanratkaisu, jossa riidan osapuolet pyrkivät sovintoon sovittelijan avulla. Viron hallituksen ja oikeusalan toimijat tuntevat sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Virossa pitää erottaa toisistaan *vahendus*-sovittelu ja *lepitus*-sovittelu. *Vahendus*-sovittelu on laajempi käsite: se kattaa kaikki sellaiset tilanteet, joissa puolueeton kolmas osapuoli – jolla ei ole tuomarin oikeuksia – osallistuu minkä tahansa asian käsittelyyn, jossa henkilöillä on erimielisyyksiä.

Oikeuskansleria voidaan tavallaan pitää tällaisena sovittelijana. Vaikka oikeuskansleria koskevassa asetuksessa ei käytetä oikeusasiamiehen nimitystä, oikeuskansleri toimii myös oikeusasiamiehenä, sillä hän valvoo, että viranomaiset noudattavat yksilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia sekä hyvää hallintotapaa. Lisäksi hänen valvonnassaan ovat paikallishallinto, julkisoikeudelliset oikeushenkilöt ja julkisia tehtäviä hoitavat yksityisoikeudelliset henkilöt. Oikeuskansleri on vuodesta 2011 lähtien toiminut lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 4 artiklan nojalla myös lapsiasiavaltuutettuna. Lisätietoa saa oikeuskanslerin kanslian [verkkosivulta](#).

Lepitus-sovittelu tarkoittaa Viron lainsäädännön mukaan sovittelijan tai sovitteluelimen toimintaa riita-asiassa. Molemmista sovittelumenettelyistä on annettu oma säädöksensä. Lepitus-laki on annettu tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun direktiivin 2008/52/EY saattamiseksi osaksi Viron lainsäädäntöä.

Lain mukaan sovittelija voi olla luonnollinen henkilö, jonka osapuolet ovat valtuuttaneet toimimaan sovittelijana. Myös valantehneillä asianajajilla ja notaareilla on oikeus toimia sovittelijoina. Sovittelijaksi voidaan erityissäädöksellä määrätä myös jokin valtion- tai paikallishallinnon yksikkö.

Sovittelijoina toimivien notaarien luettelo on notaariliiton [verkkosivulla](#).

Sovittelijoina toimivien valantehneiden asianajajien luettelo on Viron asianajajaliiton [verkkosivulla](#).

Sosiaaliministeriö aikoo kehittää perheasioissa toimivien sovittelijoiden työtä.

On myös kansalaisjärjestöjä, joihin voi ottaa yhteyttä:

[Viron sovittelijoiden liitto](#) (*Eesti Lepitajate Ühing*) antaa tietoja viroksi ja englanniksi. Yhteyshenkilö: [Anneli Liivamägi](#).

[Viron lastensuojeluliitto](#) on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka puolustaa lasten oikeuksia. Muun toimintansa ohessa se neuvoa vanhempia, jotka aikovat erota tai muuttaa erilleen. Vanhempia rohkaistaan käyttämään sovittelijan palveluita lasten etujen suojelemiseksi. Liitto on järjestänyt koulutusta perheasioiden sovittelijoille.

[Viron vakuutusyritysten liitto](#) on perustanut vakuutusasioiden sovitteluelimen, jonka tehtävänä on käsitellä vakuutuksenottajan ja vakuutuksenantajan tai vakuutusedustajan välisiä riitoja.

Työriitojen ratkaisemisesta annetun lain mukaan työriidan osapuolilla on oikeus kääntyä valtakunnansovittelijan puoleen. Valtakunnansovittelija on puolueeton asiantuntija, joka auttaa työriidan osapuolia pääsemään molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun.

Valtakunnansovittelija Henn Pärnin yhteystiedot: puhelin +372 6269 960, sähköposti Henn.Parn@riikliklepitaja.ee. Lisätietoa saa valtakunnansovittelijan [verkkosivulta](#).

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Lepitus-sovittelun avulla voidaan yleensä ratkaista kaikenlaisia riita-asioita. Riita-asiaa voidaan sovittaa, jos se kuuluu yksityisoikeuden alaan ja käräjäoikeuden tuomiovaltaan. Vertailevia tilastoja ei ole, mutta sovittelua käytetään todennäköisesti eniten perheoikeuden alalla.

Oikeuskansleri sovittelee tapauksia, joissa yksityishenkilö väittää tulleensa syrjityksi sukupuolen, rodun, kansallisuuden (etnisen alkuperän), ihonvärin, kielen, alkuperän, uskonnon tai uskonnollisen vakaumuksen, poliittisen tai muun näkemyksen, omaisuuden, tai yhteiskunnallisen aseman, iän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautuneisuuden tai muun laissa mainitun syrjinnän tunnusmerkin vuoksi. Lisäksi sovittelua käytetään perusoikeuksien rikkomistapauksissa.

Valtakunnansovittelija puolestaan sovittelee työmarkkinariitoja.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Viron lainsäädännön mukaan sovitteluun turvautuminen on yleisesti ottaen vapaaehtoista.

Sovittelijoiden liitto on laatinut pätevyysvaatimukset, jotka sovittelijoiden on täytettävä, jos he haluavat toimia perheasioiden sovittelijoina Virossa.

Viron siviiliprosessilaissa on erityinen säännös, joka takaa tuomarin toimittaman sovittelun tilanteissa, joissa toinen vanhemmista rikkoo yhteydenottoa lapsen koskevaa määrystä. Jos toinen vanhemmista pyytää, tuomioistuin voi lain 563 §:n mukaisesti kutsua molemmat vanhemmat oikeuden eteen selvittämään riitaa sovittamalla. Tuomioistuin kutsuu vanhemmat henkilökohtaisesti paikalle. Heille ilmoitetaan, mitä oikeudellisia seuraamuksia on odotettavissa, ellei kutsua noudateta (sakko tai vangitseminen).

Edellä mainitun lisäksi siviiliprosessilaissa säädetään seuraavasta mahdollisuudesta: jos tuomioistuin arvioi käsiteltävänä olevan asian olosuhteiden ja siihen astisen oikeuskäsittelyn perusteella, että sovittelu on tarpeen asian ratkaisemiseksi, se voi pakottaa osapuolet osallistumaan laissa säädettyyn sovittelumenettelyyn.

Oikeuskanslerin sovittelusta säädetään oikeuskansleria koskevan lain 355 – 3515 §:ssä

Työriitojen ratkaisemista, valtakunnansovittelijan toimintaa sekä osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia säätelee työriitojen ratkaisemisesta annettu laki.

Viron vakuutusyriytysten liiton sovitteluelimen menettelyihin voi tutustua [verkkosivulla](#).

Sosiaaliministeriö auttaa perheasioiden sovittelun kehittämiseksi muun muassa laatimalla pätevyysvaatimuksia perheasioiden sovittelijoille.

Tulevaisuudessa valtio tai paikallisviranomaiset voivat tarjota sovittelua ja maksaa tiettyjen sovittelupalveluiden kulut.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelusta annetun lain mukaisesti sovittelijoina toimivia henkilöitä (myös notaareita ja asianajajia) koskevat tiedot julkaistaan näiden verkkosivuilla.

Sovittelijoina toimivien notaarien luettelo on notaariliiton [verkkosivulla](#). Viron asianajajaliiton [verkkosivulla](#) on vastaavat tiedot

oikeudenkäyntiasianajajista.

Oikeuskanslerin sovittelutoiminnasta saa tietoa oikeuskanslerin [verkkosivulta](#).

Tietoa valtakunnansovittelijan sovittelutoiminnasta on valtakunnansovittelijan [verkkosivulla](#).

Sovittelijoiden koulutuksen hoitaa yksityinen sektori (esimerkiksi sovittelijoiden liitto). Erityistä sovittelijoiden koulutusta koskevaa sääntelyä ei ole.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelusta annetun lain mukaan sovittelu on maksullista. Maksusta sovitaan sovittelijan ja osapuolten välillä. Sovittelijoiden liiton verkkosivun mukaan vuonna 2013 perhesovittelun hinta oli 60 euroa tapaamista kohden. Sovittelukulut jaetaan tasan osapuolten kesken.

Jos tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi pyytää sovittelijaa avustamaan riidan ratkaisussa, taloudellisesti heikommassa asemassa oleva osapuoli voi anoa valtiolta avustusta kustannuksiin.

Oikeuskanslerin suorittama sovittelu on maksutonta, mutta osapuolet voivat joutua kantamaan sovittelumenettelystä johtuvia kuluja. Maksajasta päättää oikeuskansleri.

Myös valtakunnansovittelijan suorittama työmarkkinariidan sovittelu on maksutonta. Riidan liittyvät kulut lankeavat hävinneen osapuolen maksettaviksi, tai niiden jakamisesta osapuolten kesken sovitaan.

Viron vakuutusyriytysten liiton sovitteluelimen käsittelymaksu on 50 euroa ja vakuutussovittelijan palkkio enintään 160 euroa. Jos sovittelu epäonnistuu, vakuutussovittelijan palkkiosta peritään puolet.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Lain mukaan sovittelumenettelyssä tehtävä sopimus voidaan panna täytäntöön sen jälkeen kun hakemuksen perusteella on toteutettu menettely päätöksen julistamiseksi täytäntöönpanokelpoiseksi (siviiliprosessilain 6271 tai 6272 §). Notaarin tai asianajajan toteuttamassa sovittelumenettelyssä tehdyn sopimuksen voi julistaa täytäntöönpanokelpoiseksi myös notaari notaarinvahvistuksia koskevassa laissa säädetyn mukaisesti.

Valtakunnansovittelijan sovittelumenettelyssä ratkaisemaan työriitaan liittyvä sopimus on osapuolia sitova ja tulee voimaan allekirjoitushetkellä, jollei ole sovittu muusta määräajasta. Tällainen sopimus ei siis ole täytäntöönpanomääräys.

Päivitetty viimeksi: 06/10/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [en](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä

suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Irlanti

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Sovittelupalveluja ei sääntele mikään keskitetty valtion elin.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelua käytetään yleisimmin henkilövahinkojen, perhe- ja kauppaoikeudellisten asioiden ja tasa-arvolainsäädännön vastaista syrjintää koskevien kanteiden yhteydessä.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Henkilövahingot

Sovittelun käyttäminen on yleensä vapaaehtoista. Vahingonkorvauksia ja tuomioistuimia koskevan vuoden 2004 lain (Civil Liability and Courts Act 2004) 15 ja 16 §:ssä säädetään sovittelusta. Lain 15 §:ssä otetaan käyttöön sovitteluneuvottelujen käsite. Tuomioistuin voi määrätä henkilövahinkoa koskevan kanteen osapuolille tapaamisen, jossa asia yritetään sopia neuvottelemalla. Jos toinen osapuoli ei noudata määrystä, tuomioistuin voi määrätä kyseisen osapuolen maksamaan myöhemmin aiheutuvat kulut.

Tällaisessa tapauksessa sovittelija voi tietyin edellytyksin olla henkilö, jonka nimittää oikeus-, tasa-arvo- ja lakiuudistusministerin päätöksellä tässä pykälässä mainittuun tarkoitukseen määrätty elin.

Lisätietoa saa seuraavista määräyksistä: [verkkosivulla](#) vahingonkorvauksia ja tuomioistuimia koskevasta vuoden 2004 laista (15 §:ssä määrätty elimet) vuonna 2005 annettu määräys (Civil Liability and Courts Act 2004 (Bodies Prescribed under Section 15) Order 2005) ja [verkkosivulla](#) vahingonkorvauksia ja tuomioistuimia koskevasta vuoden 2004 laista (15 §:ssä määrätty elimet) (N:o 2) vuonna 2005 annettu määräys (Civil Liability and Courts Act 2004 (Bodies Prescribed under Section 15) (NO. 2) ORDER 2005).

Perheoikeus

Joissakin perheoikeuden alaan kuuluvissa laeissa edellytetään, että asumus-/avioeroa hakevien osapuolten oikeudelliset edustajat neuvottelevat eroa hakevan osapuolen tai (tarvittaessa) vastaajan kanssa mahdollisuudesta aloittaa sovittelu. Tavoitteena on toteuttaa asumus- tai avioero puolisoitten yhteisesti sopimalla pohjalta. Oikeudellisten edustajien on myös annettava asianosaisille sellaisten ammattitaitoisten sovittelijoiden yhteystiedot, jotka tarjoavat sovittelupalveluja erillään asuville puolisoille, ja vahvistettava tuomioistuimelle, että puoliset ovat noudattaneet näitä vaatimuksia. Ellei tätä voida vahvistaa, tuomioistuin voi lykätä oikeuskäsittelyä kohtuulliseksi katsomallaan ajanjaksolla, jonka aikana oikeudellisen edustajan tulee jatkaa asiaa koskevia neuvotteluja.

Lisätietoa saa [verkkosivulla](#) perhetukiviraston (Family Support Agency) ja [verkkosivulla](#) perheasioiden sovittelupalvelun (Family Mediation Service) verkkosivuilta.

Kauppaoikeus

Käsitellessään kauppaoikeusasioiden luettelossa olevaa tapausta tuomari voi [ylemmän oikeusasteen tuomioistuinten työjärjestyksen \(Rules of the Superior Courts](#) [kauppaoikeudelliset menettelyt] 2004) määräyksen 63A mukaisesti kenen tahansa asianosaisen pyynnöstä tai virkansa puolesta määrätä seuraavaa: keskeyttämään oikeudenkäynnin tai minkä tahansa siihen sisältyvän oikeuskysymyksen käsittelyn sopivaksi katsomakseen ajaksi, kuitenkin enintään 28 päiväksi, antaakseen osapuolille aikaa harkita, pitäisikö kyseessä oleva oikeudenkäynti tai oikeuskysymys jättää ratkaistavaksi sovittelu-, neuvottelu- tai väliesmenettelyssä, ja mikäli osapuolet päätyvät tällaiseen ratkaisuun, lähettää oikeuskäsittely tai oikeuskysymys ratkaistavaksi ja pidentää määräaikaa, jonka puitteissa osapuolten on noudatettava työjärjestyksen säännöksiä tai tuomioistuimen määräyksiä.

Tasa-arvotuomioistuin (Equality Tribunal)

Lisätietoa [tasa-arvotuomioistuimesta](#) saa kansalaisille suunnatuilta tietosivuilta ([Citizens Information website](#)) ja [tasa-arvotuomioistuimen](#) verkkosivuilta.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelijoiden kouluttaminen ei yleensä kuulu valtion tehtäviin. Perheasioiden sovitteluun liittyvä koulutus kuuluu kuitenkin perhetukiviraston (Family Support Agency) toimialaan. Koulutukseen pyrkijöiden on pitänyt suorittaa 60 tunnin yleinen sovittelijakoulutus, ja heidän on läpäistävä tiukka valintamenettely.

Lisätietoa saa [perhetukiviraston \(Family Support Agency\)](#) verkkosivuilta.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu ei yleensä ole ilmaista. Maksusta sovitaan yksityisen sovittelijan ja osapuolten välillä.

[Perheasioiden sovittelupalvelu \(Family Mediation Service\)](#) ja [tasa-arvotuomioistuin \(Equality Tribunal\)](#) voivat kuitenkin tarjota maksuttomia palveluja.

Voidaaniko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Sovittelussa saavutettu ratkaisu voidaan panna täytäntöön sopimuksen tavoin.

Päivitetty viimeksi: 01/05/2010

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [el](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomenntaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Kreikka

Oikeuskäsittelyn sijasta riita-asiat voidaan ratkaista sovittelemalla. Sovittelu on vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino, jossa riitapuolet pyrkivät yhteisymmärrykseen sovittelijan avulla. Kreikan hallituksen ja oikeusalan toimijat ovat tietoisia sovittelun eduista.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Kreikassa sovittelupalveluja tarjoavat seuraavat elimet:

Direktiivi 2008/52/EY saatettiin osaksi Kreikan lainsäädäntöä lailla nro 3898/2010 (virallinen lehti A 211/16.12.2010), jonka mukaan sovittelijan on oltava sovittelijaksi valtuutettu asianajaja. Edellä mainitulla lailla perustettu sovittelijoiden hyväksyntäkomitea (Epitropi Pistopoiis Diamesolaviton) toimii oikeusministeriön alaisuudessa ja vastaa muun muassa sovitteluajohdokkaiden hyväksynnästä. Tullakseen hyväksytyiksi sovitteluajohdokkaiden on läpäistävä kuulustelu kahdesta komitean jäsenestä ja yhdestä tuomarista koostuvan tutkintakomitean edessä. Oikeusministeriön alaisuuteen kuuluva asianajajien ja ulosottomiesten yksikkö vastaa sovittelijoiden valtuuttamisesta ja valtuutuksen edellyttämien hallinnollisten asiakirjojen antamisesta. Yksikkö vastaa myös siitä, että luvan saaneista sovittelijoiden koulutusorganisaatioista ja valtuutetuista sovittelijoista laaditaan luettelot, jotka toimitetaan tuomioistuimiin. Luettelot valtuutetuista sovittelijoista löytyvät [oikeusministeriön](#) verkkosivuilta.

Työllisyys-, sosiaaliturva- ja hyvinvointiministeriö tarjoaa julkista palvelua, joka antaa työntekijöille mahdollisuuden pyytää työhön liittyvän riita-asian tuomioistuinkäsittelyä. Menettelystä vastaa työsuojeluosasto (Epitheoris Ergasias). Erytystarkastaja määrää ajankohdan käsittelylle, jossa kuullaan työnantajan kanta. Kuuleminen pidetään erillään oikeudenkäynnistä.

Kuluttaja-asiamies (Synigoros tou Katanaloti) on riippumaton viranomainen, jota valvoo aluekehitys- ja kilpailuministeriö. Kuluttaja-asiamies on tuomioistuinten ulkopuolinen elin, joka osallistuu kuluttajariitojen sovitteluun, ja neuvoa-antava elin, joka ratkaisee valtion viranomaisten rinnalla omaan toimivaltaansa kuuluvia ongelmia. Kuluttaja-asiamiehen alaisuudessa paikallisissa prefektuureissa (Nomoarchiakes Autodioikiseis) toimii myös [sovitteluelimä](#) (Epitropes Filikou Diakanonismou). Ne ratkaisevat sellaisia tapauksia, jotka eivät ole vireillä tuomioistuimissa.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelua käytetään

siviili- ja kauppaoikeuden alalla

työoikeuden alalla ja kuluttajariitojen ratkaisemisessa edellä esitetyllä tavalla

perheväkivaltatapauksissa (laki nro 3500/2006)

yksittäisissä tapauksissa lain nro 3904/2010 mukaisesti.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Kreikka on saattanut [direktiivin 2008/52/EY](#) osaksi kansallista lainsäädäntöään lailla nro 3898/2010 (virallinen lehti A 211/16.12.2010).

Edellä mainitun lain mukaisesti sovittelua voidaan käyttää yksityisoikeudellisissa riita-asioissa, jos sen osapuolet ovat siitä yhtä mieltä ja jos osapuolilla on oikeus ratkaista riita. Sopimus sovittelun käyttämisestä riidan ratkaisemiseksi vahvistetaan asiakirjalla tai sen tuomioistuimen pöytäkirjalla, jossa asia on vireillä. Riita-asian käsittelyssä noudatetaan sopimusoikeutta.

Sovittelua voidaan käyttää seuraavissa tapauksissa: a) jos osapuolet sopivat sovittelusta riidan syntymisen jälkeen joko ennen tuomioistuinkäsittelyä tai sen jälkeen, b) jos se tuomioistuin, jossa asia on vireillä, pyytää osapuolia valitsemaan sovittelun, ottaen huomioon kaikki asiaa koskevat seikat; jos osapuolet pääsevät yhteisymmärrykseen, tuomioistuin on määrättävä, että asiaa käsitellään kolmen kuukauden eikä kuuden kuukauden kuluessa; c) jos toisessa jäsenvaltiossa oleva tuomioistuin määrää sovittelusta tai d) jos sovittelu on lain nojalla pakollinen.

Oikeus-, avoimuus- ja ihmisoikeusministeriön päätöksellä (nro 109088) a) vahvistetaan erityiset ehdot ja edellytykset sovittelijoiden valtuuttamiseksi sekä menettely muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa valtuutettujen sovittelijoiden tunnustamiseksi; tämä tunnustaminen sekä valtuutuksen väliaikainen tai pysyvä peruuttaminen edellyttää sovittelijoiden hyväksyntäkomitean etukäteen antamaa hyväksyntää; b) vahvistetaan valtuutettujen sovittelijoiden käytännösäännöt, c) annetaan erityiset edellytykset seuraamusten määräämiseksi käytännösääntöjen rikkomisesta; nämä seuraamukset, jotka vahvistetaan komitean lausunnolla, tarkoittavat valtuutuksen väliaikaista tai pysyvää peruuttamista; ja d) määrätään kaikista muista asiaa koskevista seikoista.

Osapuolet tai heidän lailliset edustajansa osallistuvat sovittelumenettelyyn valtuuttamiensa asianajajien kanssa.

Osapuolet tai heidän valitsemansa kolmas määrää sovittelijan.

Sovittelija päättää sovittelumenettelystä yhteisymmärryksessä osapuolten kanssa. Osapuolet voivat keskeyttää sovittelun milloin tahansa. Sovittelumenettely on luottamuksellinen eikä siitä pidetä pöytäkirjaa. Sovittelija voi sovittelun aikana olla yhteydessä molempiin osapuoliin ja tavata molempia osapuolia.

Sovittelijan yhdeltä osapuolelta saamia tietoja ei anneta ilman tämän suostumusta toiselle osapuolelle.

Sovittelijan ei ole pakko hyväksyä nimitystä sovittelijaksi. Menettelyn aikana sovittelija voi joutua vastuuseen ainoastaan petoksesta.

Sovittelija laatii sovittelupöytäkirjan, jossa on oltava seuraavat tiedot:

- a) sovittelijan etu- ja sukunimi,
- b) sovittelun paikka ja aika,
- c) sovittelumenettelyn osallistuvien etu- ja sukunimet,
- d) sopimus sovittelumenettelyn käyttämisestä,
- e) osapuolten sovittelussa aikaansaama sopimus tai vahvistus sille, että sovittelu epäonnistui, sekä riita-asian syy.

Sovittelumenettelyn jälkeen laaditaan pöytäkirja, jonka allekirjoittavat sovittelija, osapuolet ja heidän valtuuttamansa asianajajat. Jos yksikin osapuoli sitä pyytää, sovittelijan on talletettava alkuperäinen asiakirja sen alueen, jolla sovittelu käytiin, yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon. Tallettamisen yhteydessä asianomaisen on maksettava valtiolle leimavero, jonka suuruus ja mukautukset vahvistetaan valtiovarainministerin ja oikeusministerin yhteisellä päätöksellä. Silloin kun sovittelu epäonnistuu, pöytäkirjan allekirjoittaa vain sovittelija. Sen jälkeen kun sovittelupöytäkirja on toimitettu yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon, se toimii täytäntöönpanomääräyksenä siviiliprosessilain 904 §:n 2 momentin c alamomentin mukaisesti, jos osapuolet ovat yhtä mieltä sen täytäntöönpanokelpoisuudesta.

Vaihtoehtoisen riidanratkaisun toteuttaminen käytännössä

Ainoa Kreikassa toimivana pidettävä vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino on **välimiesmenettely**:

Kreikan konkurssilain 99 §:n ja sitä seuraavien pykälien mukaan liiketoimintamenettelylle voidaan nimetä välimies luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön jätettyä asiaa koskevan hakemuksen konkurssituomioistuimelle (ptocheutiko dikastirio).

Konkurssituomioistuin ratkaisee, onko hakemus perusteltu, ja voi nimittää asiantuntijaluettelosta valitsemansa välimiehen. Välimiehen tehtävänä on päästä sopimukseen velallisen ja niiden velkojien kesken, joilla on suurin osa saatavista (joiden osuus on määritelty laissa), velallisen yrityksen pelastamiseksi kaikin tarkoituksenmukaisin keinoin.

Välimies voi pyytää luotto- ja rahoituslaitoksilta kaikkia velallisen liiketoimintaa koskevia tietoja, joista voi olla hänelle apua tehtävänsä suorittamisessa. Jos asiassa ei päästä sopimukseen, välimies ilmoittaa siitä välittömästi tuomioistuimen puheenjohtajalle, ja käsittely konkurssituomioistuimessa alkaa. Välimiehen tehtävä päättyy tässä vaiheessa.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelijoiden hyväksyntäkomitea vastaa seuraavista: sovittelijajohdokkaiden hyväksyntä ja sen valvonta, että sovittelijoiden koulutusorganisaatiot täyttävät velvollisuutensa ja valtuutetut sovittelijat noudattavat käytännösääntöjä. Lisäksi komitea ehdottaa oikeusministerille voimassaolevan lain mukaisten seuraamusten määräämistä.

Sovittelijoiden koulutusorganisaatiot voivat olla voittoa tavoittelemattomia siviilyhtiöitä, jotka koostuvat vähintään yhdestä maassa toimivasta asianajajaliitosta ja yhdestä edunvalvontaorganisaatioista. Koulutusorganisaatioiden toiminta perustuu oikeusministeriöön kuuluvan toimivaltaisen asianajajien ja ulosottomiesten yksikön antamaan lupaan, jota sovittelijoiden hyväksyntäkomitea on pyytänyt. Oikeusministerin, talousministerin ja opetusministerin ehdotuksesta annettiin presidentin asetus (nro 123/2011), jossa säädetään sovittelijoiden koulutusorganisaatioiden lupa- ja toimintaedellytyksistä, perusopetus- ja jatkokoulutusohjelmien sisällöstä, niiden kestosta, koulutuspaikoista, kouluttajien pätevyydestä, osallistujien lukumäärästä sekä seuraamuksista, joita sovittelijoiden koulutusorganisaatioille määrätään, jos ne eivät noudata velvollisuuksiaan. Tällaisia seuraamuksia voivat olla sakko tai toimiluvan väliaikainen tai pysyvä peruuttaminen. Seuraamusten valinnasta ja sisällöstä säädetään edellä mainitussa presidentin asetuksessa. Perustamisluvan saadakseen koulutusorganisaation on maksettava valtiolle leimavero, jonka suuruus ja mukautukset vahvistetaan valtiovarainministerin ja oikeusministerin yhteisellä päätöksellä.

Oikeusministeriö käyttää kaikkia mahdollisia keinoja, erityisesti internetiä, tiedottaakseen suurelle yleisölle, miten sovitteluun voi päästä.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelijalle maksetaan tuntikorvausta enintään 24 tunnilta, mihin sisältyy myös sovittelumenettelyn valmisteluun käytetty aika. Osapuolet ja sovittelija voivat sopia korvauksen suorittamisesta eri tavalla. Osapuolet maksavat yhtä suuren osan korvauksesta elleivät he toisin sovi. Kumpikin osapuoli maksaa valtuuttamansa asianajan korvauksen. Edellä mainitun tuntikorvauksen suuruudesta ja mukautuksista on määrätty oikeusministeriön päätöksellä.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatua sopimus panna täytäntöön?

Sovittelumenettelyn jälkeen laaditaan pöytäkirja, jonka allekirjoittavat sovittelija, osapuolet ja heidän valtuuttamansa asianajajat. Jos yksikin osapuoli sitä pyytää, sovittelijan on talletettava alkuperäinen asiakirja sen alueen, jolla sovittelu käytiin, yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon. Tallettamisen yhteydessä asianomaisen on maksettava valtiolle leimavero, jonka suuruus ja mukautukset vahvistetaan valtiovarainministerin ja oikeusministerin yhteisellä päätöksellä. Silloin kun sovittelu epäonnistuu, pöytäkirjan allekirjoittaa vain sovittelija. Sen jälkeen kun sovittelupöytäkirja on toimitettu yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon, se toimii täytäntöönpanomääräyksenä siviiliprosessilain 904 §:n 2 momentin c alamomentin mukaisesti, jos osapuolet ovat yhtä mieltä sen täytäntöönpanokelpoisuudesta.

Lain nojalla aloitettu sovittelu keskeyttää vaateiden vanhentumisajat ja muut määräajat koko sovittelumenettelyn ajaksi. Jollei siviililain 261 §:stä muuta johdu, vanhentumisaika ja muut määräajat alkavat juosta uudelleen sen jälkeen, kun sovittelun epäonnistumisesta tehdään pöytäkirja tai kun yksi osapuoli ilmoittaa toiselle osapuolelle ja sovittelijalle sovittelumenettelyn keskeyttämisestä tai kun sovittelu keskeytyy muulla tavoin.

Direktiivin 2008/52/EY 10 artiklassa tarkoitettu (6 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja) pyyntöjä vastaanottava toimivaltainen viranomais on sen alueen, jolla sovittelu käytiin, yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamo.

Linkkejä

[Ateenan asianajajayhdistys](#)

[Työministeriö](#)

[Kuluttaja-asiamies](#)

[Oikeusministeriö](#)

[Kreikan sovittelu- ja välimiesmenettelykeskus](#)

Päivitetty viimeksi: 25/06/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Espanja

Yksi oikeudenhoitoon Espanjassa viime vuosina vaikuttaneista ilmiöistä on riita-asioiden lisääntyminen, mikä heijastuu oikeudenhoidon tehokkuuteen.

Tämän vuoksi haetaan vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja, jotka ovat tehokkaampia kuin vallitsevan oikeudenhoitomallin tarjoamat keinot.

Sovittelu on välimiesmenettelyn ohella yksi näistä keinoista.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Katso kohta "Kuinka löydän sovittelijan".

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa 6. heinäkuuta annetulla lailla 5/2012 (*Ley 5/2012 de mediación en asuntos civiles y mercantiles*) saatetaan 21. toukokuuta 2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY osaksi Espanjan lainsäädäntöä. Laissa säädetään sovittelua koskevat vähimmäisvaatimukset mutta ei rajoiteta autonomisten alueiden hyväksymien säännösten soveltamista.

Sovittelu työasioissa

Sovittelu on hyvin yleistä työhön liittyvissä kysymyksissä. Joskus sovittelun yrittäminen ennen tuomioistuimeen turvautumista on pakollista. Työtaistelut ovat yleinen sovittelun kohde, ja yksittäisiä henkilöitä koskevia kiistoja on alettu sovittaa joillakin autonomisilla alueilla.

Autonomisilla alueilla on työasioista vastaavia sovitteluelimiä, jotka ovat erikoistuneet näihin kysymyksiin. Valtion tasolla *Servicio Interconfederal de Mediación y Arbitraje*, SIMA (ammattiyhdistysten yhteinen sovittelu- ja välimiesmenettelypalvelu) tarjoaa maksutonta sovittelupalvelua riitatilanteissa, jotka eivät kuulu [autonomisten alueiden](#) elinten toimivaltaan.

Työoikeutta säätelevällä lailla 36/2011 otetaan käyttöön uusi yleinen sääntö, jonka mukaan ennen riita-asian viemistä tuomioistuimeen on aina esitettävä todistus siitä, että asiassa on ensin yritetty päästä sopuun sovittelu- ja välimiesmenettelyjä hoitavassa hallinnollisessa palvelussa (*Servicio de Mediación, Arbitraje y Conciliación*, SMAC) tai muussa työehtosopimuksen mukaan tällaisia palveluja hoitavassa elimessä. Laissa luetellaan kuitenkin myös menettelyjä, joihin tätä vaatimusta ei sovelleta.

Laissa 36/2011 säädetään nimenomaisesti sovittelusta sekä ennen varsinaista menettelyä että menettelyn aloittamisen jälkeen.

Sovittelu siviili- ja perheasioissa

Sovittelusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annetulla lailla 5/2012 (*Ley 5/2012 de mediación en asuntos civiles y mercantiles*) otetaan käyttöön mahdollisuus ilmoittaa osapuolille asian valmistelussa, että he voivat turvautua sovitteluun riidan ratkaisemiseksi. Ottaen huomioon käsiteltävänä olevan asian tuomioistuin voi myös kehottaa osapuolia pyrkimään sopimukseen, jotta menettely voidaan päättää, tai antaa osapuolille mahdollisuuden pyytää menettelyn keskeyttämistä, jotta nämä voivat aloittaa sovittelu- tai välimiesmenettelyn.

Lailla 5/2012 muutetaan lainsäädäntöä merkittävällä tavalla, kun sillä sisällytetään siviiliprosessilakiin (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) nimenomainen viittaus sovitteluun yhtenä menettelyn päättävänä tuomioistuimen ulkopuolisena keinona.

Espanjan oikeusjärjestelmässä sovittelumenettelyn käyttöä ehdotetaan järjestelmällisesti ja sen käyttö on yleisintä nimenomaan perheoikeuden alalla.

Valtion tasolla lailla 15/2005 otettiin merkittävä askel eteenpäin. Sovittelu katsotaan siinä vapaaehtoiseksi vaihtoehtoiseksi keinoksi ratkaista

perheoikeudellisia riita-asioita. Lisäksi siinä todetaan, että vapaus on yksi oikeusjärjestelmän tärkeimmistä arvoista, ja säädetään, että osapuolet voivat milloin tahansa pyytää tuomaria keskeyttämään oikeudenkäynnin, jotta he voivat aloittaa perhesovittelun ja yrittää päästä riita-asiassa yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

Toisaalta siviiliprosessilaissa tunnustetaan, että osapuolet voivat yhteisestä sopimuksesta pyytää menettelyn keskeyttämistä sovittelun aloittamiseksi, mutta ei velvoiteta tuomaria keskeyttämään menettelyä aivan sen alussa – eikä sitä edes suositella – osapuolten ohjaamiseksi tiedotustilaisuuteen.

Perhesovittelun palvelut ovat hyvin epäyhtenäisiä eri autonomisilla alueilla, ja jopa samalla autonomisella alueella palvelut voivat vaihdella alueittain. Joillakin autonomisilla alueilla (kuten Kataloniassa) perhesovittelupalveluja tarjoaa autonominen alue ja joillakin kunnat (*Ayuntamientos*).

Espanjan yleinen oikeusneuvosto (*Consejo General del Poder Judicial*) tukee ja valvoo sovittelutoimia, joita toteutetaan Espanjan tuomioistuimissa autonomisten alueiden, yliopistojen, kuntien ja yhdistysten tuella.

Sovittelu rikosasioissa

Rikosasioissa toteutettavan sovittelun tavoitteena on yhtäältä rikkoneen osapuolen sopeuttaminen takaisin yhteiskuntaan ja toisaalta korvaukset uhrille.

Nuoris-oikeudessa (14–18-vuotiaat) sovittelu on määritetty erityisesti keinoksi palauttaa nuori yhteiskuntakelpoiseksi. Tällä alalla sovittelua toteuttavat alaikäisten asioista vastaavan viranomaisen (*Fiscalía de Menores*) tukiryhmät, joskin sitä voivat toteuttaa myös autonomisten alueiden viranomaiset sekä muut elimet, kuten yhdistykset.

Aikuisia koskevan oikeuden alalla sovittelua ei säännellä, mutta joissakin maakunnissa sovittelu toteutetaan rikosoikeudellisen sääntelyn ja rikosprosessin pohjalta, jolloin mahdollistetaan yhdenmukaisuus ja rangaistuksen lieventäminen vahingonkorvauksen perusteella. Sovittelua säännellään myös sovellettavilla kansainvälisillä määräyksillä.

Sovittelua käytetään yleensä lievemmissä rikoksissa, kuten rikkomuksissa, joskin sitä voidaan käyttää myös rikosten osalta, jos se on tilanteen huomioon ottaen suositeltavaa.

Sovittelu nimenomaan kielletään integroiduista suojelutoimenpiteistä sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa vastaan annetussa laissa 1/2004 (*Ley Orgánica 1 /2004 de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*) silloin, kun on kyse sukupuoleen perustuvasta väkivallasta. Tälläkin alalla on kuitenkin yhä enemmän sovittelun kannattajia, joiden mukaan olisi suositeltavaa arvioida kussakin tapauksessa erikseen, soveltuuko se sovitteluun.

Espanjan yleisen oikeusneuvoston vuonna 2001 antamassa raportissa sukupuoleen perustuvasta väkivallasta perheissä korostetaan, että olisi suotavaa siirtää vähäiset perheväkivaltaan liittyvät rikkomukset tai vähäiset rikkeet siviilituomioistuinten käsiteltäväksi.

Espanjan yleinen oikeusneuvosto tukee ja valvoo sovittelutoimia, joita toteutetaan tutkintatuomioistuimissa (*Juzgados de Instrucción*), rikostuomioistuimissa (*Juzgados de lo Penal*) ja maakunnallisissa ylioikeuksissa (*Audiencias Provinciales*) Espanjassa. Tähän asti sovittelua on käytetty eniten Kataloniassa ja Baskimaassa.

Sovittelu hallinnollisissa riita-asioissa

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (*Ley de la Jurisdicción Contencioso-administrativa*) ei säädetä nimenomaisesti mahdollisuudesta käyttää vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja, joissa pyritään ratkaisuun kolmannen tahon avulla (*heterocomposición*), mutta ei siinä tällaista vaihtoehtoa kielletäkään.

Laissa säädetään mahdollisuudesta valvoa hallinnollisten toimien laillisuutta myös tuomioistuimen ulkopuolisilla keinoilla, jotta voitaisiin välttyä turhien valitusten kasautumiselta ja tarjota edullisia ja nopeita menetelmiä lukuisten riita-asioiden ratkaisemiseksi.

[Oikeushallinnon portaalissa](#) annetaan tietoa siviili-, kaupp-, rikos-, työ- ja perheoikeuden alan oikeudellisista elimistä, jotka tarjoavat sovittelua tuomioistuimissa, sekä tuomioistuimen ulkopuolisista sovittelupalveluista, joita tarjoavat erilaiset ammattikuntien liitot ja yhdistykset.

Onko erityissääntöjä, joita on noudatettava?

Sovittelun toteuttaa yleensä puolueeton ulkopuolinen, jonka toiminta on luottamuksellista.

Osapuolet voivat asianajajiensa avulla päättää yrittää sovittelua ja ilmoittaa siitä tuomioistuimelle, tai tuomioistuin voi ottaa heihin yhteyttä, kun sovittelun katsotaan olevan kyseisessä tapauksessa mahdollista.

Rikosasioissa otetaan sovittelun yrittämiseksi yleensä ensin yhteyttä rikkoneeseen osapuoleen, ja jos tämä antaa suostumuksensa, asianomistajaan.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annetussa laissa 5/2012 säädetään, että sovittelijalla on oltava yliopistotutkinto tai tutkinto korkeammasta ammatillisesta koulutuksesta sekä erityiskoulutus sovittelijan työhön. Sovittelijan erityiskoulutus hankitaan käymällä yksi tai useampia akkreditoitujen laitosten järjestämiä kursseja. Erityiskoulutus antaa pätevyyden harjoittaa sovittelua koko maan alueella.

Joidenkin autonomisten alueiden laeissa ja asetuksissa säädetään perhesovittelun edellyttämästä koulutuksesta. Vaatimuksena on yleensä, että sovittelijalla on vähintään keskitason yliopistotutkinto ja että hän suorittaa runsaasti käytännön harjoittelua sisältävän erityiskoulutuksen, jonka kesto on 100–300 tuntia. Erityiskoulutusta sovittelun alalla tarjoavat yleensä yliopistot ja ammattialajärjestöt, kuten psykologiliitot ja lakimiesliitot.

Paljonko sovittelu maksaa?

Yleensä tuomioistuimeen liittyvä sovittelu on maksutonta.

Työoikeudellisissa asioissa autonomisten alueiden ja SIMAn palvelut ovat maksuttomia.

Perheoikeudellisissa asioissa tuomioistuinten kanssa yhteistyötä tekevien elinten tarjoamat palvelut ovat yleensä maksuttomia. Kataloniassa sovittelumenettelyn kustannuksia säännellään tapauksissa, joissa henkilöllä ei ole oikeutta maksuttomaan oikeusapuun.

Rikosasioissa julkisten elinten tarjoama sovittelu on maksutonta.

Sovittelussa, joka ei liity tuomioistuimeen, osapuolet voivat vapaasti turvautua sovittelijaan ja he maksavat vapaasti sovittavat maksut. Laissa 5/2012 säädetään nimenomaisesti, että sovittelun kustannukset jaetaan tasan osapuolten kesken, riippumatta siitä, johtaako sovittelu ratkaisuun, jollei toisin ole sovittu.

Lailla 10/2012, jonka tavoitteena on löytää ratkaisut riita-asioihin tuomioistuimen ulkopuolisilla keinoilla, säädellään tiettyjä oikeudenhoidon ja toksikologian ja forensisen tieteen laitoksen yhteydessä sovellettavia maksuja. Siinä myös vahvistetaan maksun tietyn osan palauttaminen silloin, kun asiassa päästään ratkaisuun tuomioistuimen ulkopuolisilla keinoilla ja säästetään osa tarjotun palvelun kustannuksista.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Laissa 5/2012 vahvistetaan, että osapuolet voivat hakea sovittelumenettelyssä aikaansaadun sopimuksen vahvistamista.

Kun sovittelusopimus on tarkoitus panna täytäntöön toisessa valtiossa, on vahvistamisen lisäksi noudatettava niiden kansainvälisten yleissopimusten vaatimuksia, joiden sopimuspuolena Espanja on, sekä Euroopan unionin sääntöjä.

Kun sovittelusopimus tehdään oikeuskäsittelyn aloittamisen jälkeen, osapuolet voivat pyytää tuomioistuinta hyväksymään sopimuksen siviiliprosessilain mukaisesti.

Se, voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön, riippuu siitä, missä määrin, asia on yleensä soviteltavissa.

Linkkejä

[ESPANJAN AMMATTIYHDISTYSTEN YHTEINEN SOVITTELU- JA VÄLIMIESMENETTELYPALVELU](#)

Päivitetty viimeksi: 26/03/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Ranska

Riidan voi yrittää ratkaista oikeudenkäynnin vireillepanon sijasta sovittelun avulla. Tässä vaihtoehtoisessa riitojenratkaisumuodossa sovittelija auttaa asianosaisia pääsemään sopimukseen. Ranskassa hallitus ja ammattilaiset ovat panneet merkille sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Ranskassa ei ole keskusviranomaista tai hallituksen elintä, joka olisi vastuussa sovittelijan ammatin sääntelystä. Sellaista ei ole tällä hetkellä myöskään suunnitteilla.

Perheoikeuden alalla toimii kansalaisjärjestöjä.

Perhesovitteluyhdistys [APMF \(Association Pour la Médiation Familiale\)](#) ilmoitti vuonna 2013 jäsenmääräkseen 700, joista suurin osa on sovittelijoita. Yhdistys ylläpitää erittäin helppokäyttöistä aluekohtaista sovittelijaluetteloa.

Perhesovitteluyhdistysten kansallinen liitto [FENAMEF \(Fédération Nationale des Associations de Médiation Familiales\)](#) ilmoitti kattavansa vuonna 2012 yli 480 perhesovittelupaikkaa, joista se ylläpitää luetteloa.

Muita hyödyllisiä osoitteita:

Pariisin sovittelu- ja välimieskeskus [CMAP \(Centre de Médiation et d'Arbitrage de Paris\)](#) käsittelee (suur)yritysten välisiä riita-asioita.

Selvitys-, välimies- ja sovitteluasioiden asiantuntijainstituutti [IEAM \(l'Institut d'Expertise, d'Arbitrage et de Médiation\)](#) kokosi vuonna 2012 yhteen yli 100 sopimusperustaisen tai oikeuden määräämän sovittelun asiantuntijaa talous- ja rahoituslalla, juridiikan ja verotuksen alalla, lääketieteiden alalla, rakentamisen ja julkisten rakennusurakoiden alalla sekä teollisuuden, raaka-aineiden ja liikenteen alalla.

Riippumattomien sovittelijoiden ja tehtävään määrättyjen asiantuntijoiden liitto [FMCML \(Fédération des Médiateurs et Chargés de Mission libéraux\)](#) käsittelee satakunta kiinteistö- ja teollisuusalan ammattilaista, joiden sovittelutoiminta täydentää heidän asiantuntijuuttaan eri aloilla (rakentaminen, kiinteistöala, teollisuus, palvelut, liiketoiminta, sosiaalasiat ja julkinen talous, tietotekniikka, ympäristö, lääketiede ja sen lähialat).

Sovittelukeskusten kansallinen liitto [FNCFM \(Fédération Nationale des Centres de Médiation\)](#) kokosi vuonna 2012 yhteen 79 eri alueiden asianajajakuntien sovittelukeskusta. Se saa tukea CNB:ltä, ja sillä on monia yhteyksiä oikeusjärjestelmään. Jäsenluettelo on saatavissa verkkosivulta.

Kansallinen sovittelijayhdistys [ANM \(Association Nationale des Médiateurs\)](#) on perustettu vuonna 1993. Siihen kuului vuonna 2012 parikymmentä yhdistystä ja noin 300 jäsentä, jotka jakautuvat yhteentoista alueelliseen jaostoon. Yhdistys on laatinut sovittelijan kansallisen toimintasääntönsä.

Jäsenluettelo on verkkosivulla.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Ranskan oikeusjärjestyksessä asianosaiset voivat käyttää sovittelua kaikilla oikeuden aloilla, kunhan sovittelu ei riko "yleisen edun nimissä annettuja sääntöjä". Tällä tarkoitetaan, ettei sovittelun avulla voida esimerkiksi kiertää avioliittoa tai avioeroa koskevia pakollisia sääntöjä.

Sovittelua käytetään erityisesti **perheasioissa** (perheoikeuden tuomari perheasiain sovittelijan välityksellä) ja **pienissä riita-asioissa** (paikallistuomioistuimen tai vähäisiä riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen alaan kuuluvat asiat sovittelijan välityksellä).

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttö

Sovittelun edellytyksenä on **asianosaisten ennalta antama suostumus**.

Kun kanne on pantu vireille tuomioistuimessa, riita-asian ratkaiseva tuomari voi asianosaisten suostumuksen saatuaan nimetä ulkopuolisen henkilön selvittämään kummankin osapuolen näkemyksiä tarkoituksena löytää ratkaisu riitaan, jossa he ovat vastapuolina (siviiliprosessilain 131-1 §). Huoltajuuden määräämistä tai avioeroon liittyviä väliaikaisia toimenpiteitä koskevilla kysymyksissä tuomari voi myös kehottaa asianosaisia osallistumaan asianosaisille maksuttomaan sovitteluun koskevaan tiedotustilaisuuteen, josta ei voida määrätä erityistä seuraamusta (siviililain 255 ja 373-2-10 §). Marraskuun 16. päivänä 2011 annetulla asetuksella (*ordonnance*) nro 2011-1540 saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä direktiivi 2008/52/EY, jossa määritellään puitteet riitojen sovinnollisen ratkaisemisen edistämiseksi kolmannen osapuolen, sovittelijan, avulla. Asetuksella laajennettiin direktiivin soveltamisala rajat ylittävän sovittelun lisäksi maan sisällä tapahtuvaan sovitteluun lukuun ottamatta riitoja, jotka liittyvät työsopimukseen tai hallinto-oikeuteen.

Marraskuun 16. päivänä 2011 annetulla asetuksella muutetaan aiemmin mainittua 8. helmikuuta 1995 annettua lakia siten, että siinä vahvistetaan yleiset puitteet sovittelulle. Siinä määritellään sovittelun käsite ja täsmennetään sovittelijaa koskevia vaatimuksia sekä vahvistetaan sovittelun luottamuksellisuuden periaate, joka on prosessin onnistumisen keskeinen edellytys.

Määräyksessä vahvistetaan periaate, jonka mukaan riita-asiaa käsittelevä tuomari voi missä vaiheessa tahansa nimittää sovittelijan, joka voi käytännössä olla samalla oikeudellinen sovittelija (*conciliateur de justice*). Tuomari ei kuitenkaan voi siirtää sovittelijan tehtäväksi avio- tai asumuseroon liittyvää alustavaa sovitteluun. Jos tuomari ei ole saanut osapuolia suostumaan sovitteluun, hän voi määrätä heidät tapaamaan sovittelijan, joka selittää heille sovittelumenettelyn tarkoituksen ja etenemisen. Nykyisen lainsäädännön mukaan tämä tiedotustehtävä voidaan antaa ainoastaan oikeudellisille sovittelijoille ja perheasiain sovittelijoille.

Marraskuun 16. päivänä 2011 annetun asetuksen soveltamisesta 20. tammikuuta 2012 annetulla asetuksella (*décree*) lisätään siviiliprosessilakiin V osa, jossa käsitellään riitojen sovinnollista ratkaisemista (*résolution amiable*) ja tarkennetaan erilaisiin sovitteluprosesseihin (*médiation* ja *conciliation conventionnelle*) sekä sovintoratkaisuihin sovellettavia sääntöjä. Tämä V osa kuuluu yhteen siviiliprosessilain VI (*conciliation*) ja VI a (*médiation judiciaire*) osaston kanssa. Lisäksi 20. maaliskuuta 1978 annettua asetusta nro 78-381 on muutettu, eikä se sisällä enää muita kuin oikeudellisia sovittelijoita koskevia säännöksiä.

Sovittelun sääntely

Sovittelijoille ei ole valtakunnallisia toimintasääntöjä.

Pariisin kauppa- ja teollisuuskamari on laatinut käytännösäännöt ja huolehtii itsesääntelystä.

Perheoikeuden alalla perheasiain sovittelijat noudattavat kahden perhesovittelun keskusjärjestön **ammattieettisiä sääntöjä**: he nimittäin kuuluvat joko henkilökohtaisesti tai työnantajansa välityksellä **perhesovitteluyhdistykseen** (☞ **APMF**) tai **perhesovitteluyhdistysten kansalliseen liittoon** (☞ **FENAMEF**). Nämä säännöt perustuvat CNCMF:n 22. huhtikuuta 2003 hyväksymiin ”perhesovittelun ammattieettisiin sääntöihin”. APMF:n verkkosivuilla todetaan seuraavaa: ”APMF on saattanut voimaan ammattieettisen säännösten, joka sisältää ammatin harjoittamisen eettiset säännöt ja perhesovittelun harjoittamisen ehdot Ranskassa. Säännöstöä noudattavat kaikki alan toimijat.”

Sovittelukeskusten kansallinen liitto ☞ **FNCM**, (**Fédération Nationale des Centres de Médiation**) hyväksyi maaliskuussa 2008 ammattieettisen säännösten (*code de déontologie*), joka perustuu ”sovittelijoita koskevaan eurooppalaiseen menettelysäännöstöön”.

Tiedotus ja koulutus

Sovitteluun liittyvää virallista kansallista Internet-sivustoa ei ole.

Nykyisellään Ranskan positiivisessa oikeudessa ei säädetä erityisestä koulutuksesta sovittelijoille perheoikeutta lukuun ottamatta. Tällä alalla nimittäin on otettu käyttöön **perheasiain sovittelijan tutkinto** 2. joulukuuta 2003 annetulla asetuksella (*décree*) ja 12. helmikuuta 2004 annetulla määräyksellä (*arrêté*). Perhesovittelua koskevilla säädöksillä edellytetään hyväksyttävien laitosten tarjoamaa ammatillista koulutusta ja alueen prefektin myöntämää tutkintoa, joka perustuu koulutukseen tai taitojen näytöstä koostuvaan kelpuutuskokeeseen. Koulutusta annetaan **terveys- ja sosiaaliasioiden alueellisen toimiston** (DRASS) hyväksymissä keskuksissa. Opiskelijat saavat näissä keskuksissa koulutusta 560 tuntia kolmen vuoden aikana sekä harjoittelua vähintään 70 tuntia. Koulutuksen päätteeksi kokelas suorittaa päättökokeen.

Paljonko sovittelu maksaa?

Oikeuden ulkopuolinen tai oikeudellinen sovittelu on maksullista henkilöille, jotka käyttävät tätä vaihtoehtoista riidanratkaisumenettelyä. Oikeudellisessa sovittelussa **sovittelijan korvaus** voidaan kattaa oikeusavusta. Kaikissa tapauksissa korvauksen **vahvistaa hinnoitteleva tuomari** tehtävän suorittamisen jälkeen muistion ja kululaskelman perusteella (19. joulukuuta 1991 annetun asetuksen nro 91-1266 119 §).

Tuomari vahvistaa vakuuden ja palkkion (siviiliprosessilain 131-6 ja 131-3 §). Koska säädöksissä ei määritellä tarkkaa hintataulukkoa, perhesovittelun palvelujen **yksikköhinta** on siis **vaihtuva**. Perhesovittelupalvelua tarjoavat yksiköt ovat sitoutuneet noudattamaan asianosaisten tulojen mukaan **muuttuvaa kansallista hinnastoa** kansallisessa pöytäkirjassa, jonka ovat allekirjoittaneet oikeusministeriö, työ-, työmarkkinasuhde-, perhe- ja solidaarisuusministeriö, kansallinen perheavustuskassa ja maatalouden sosiaalivakuutuksen keskinäinen keskusetuuskassa. Asianosaisten kultakin kerralta ja henkilöltä maksama osuus voi vaihdella 5 eurosta 131,21 euroon tuomarin harkinnan mukaan.

Perheasioissa CNAF (**Caisse nationale des allocations familiales**) on ottanut käyttöön sopimusjärjestelyn, jonka ansiosta laitokset voivat saada perhesovittelupalvelua tiettyjen normien täyttyessä.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Jos asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa, siviiliprosessilain 1565 §:n mukaan osapuolten aikaansaama sopimus voidaan saattaa täytäntöönpanokelpoiseksi hyväksyttämällä se tuomioistuimessa, jolla olisi asiassa toimivalta.

Jos sovittelu tapahtuu tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä, siviiliprosessilain 131-21 §:n mukaan osapuolten aikaansaaman sopimuksen vahvistaa näiden pyynnöstä asiaa käsittelevä tuomioistuin.

Siviiliprosessin täytäntöönpanosääntöjen (*code des procédures civiles d'exécution*) L111-3 1 §:n mukaan oikeuden ulkopuolisessa tai oikeudellisessa sovittelussa aikaansaadut sopimukset ovat täytäntöönpanokelpoisia asiakirjoja, jos yleiset tai hallinnolliset tuomioistuimet ovat vahvistaneet ne täytäntöönpanokelpoisiksi.

Päivitetty viimeksi: 13/02/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Kroatia

Kroatian hallitus antaa oikeusministeriön kautta huomattavaa (lainsäädännöllistä, taloudellista ja teknistä) tukea sovittelun kehittämiseen ja edistämiseen.

Sovittelu onkin yksi oikeus-laitoksen uudistusstrategian painopisteistä.

Sovittelu tuomioistuimessa ja sen ulkopuolella

Sovittelua voidaan käyttää kaikissa ensimmäisen ja toisen oikeusasteen tavanomaisissa ja erityistuomioistuimissa (kunnalliset ja maakunnalliset tuomioistuimet, kauppantuomioistuimet ja ylin kauppantuomioistuin) ja kaikissa oikeudellisen menettelyn vaiheissa, myös muutoksen–hakumenettelyn aikana. Sovittelua johtaa toimivaltaisen tuomioistuimen tuomari, joka on saanut koulutusta sovittelusta ja joka mainitaan sovittelijaluettelossa, jonka tuomioistuimen presidentti laatii vuosittain tuomareiden tehtävänjaon yhteydessä. Sama henkilö ei voi toimia sovittelijana riita-asiassa, jossa hän on ollut tuomarina. Tuomioistuimen ulkopuolista sovittelua on käytetty jo vuosien ajan suurella menestyksellä sovittelukeskuksissa, joita toimii Kroatian keskuskauppakamarissa, Kroatian kauppa- ja käsiteollisuuskamarissa, Kroatian työnantajaliitossa, Kroatian sovittelujärjestössä, Kroatian lakimiesliitossa, Kroatian vakuutusyhdistyksessä ja hallituksen alaisessa työmarkkina–suhteiden toimistossa. Sovittelijan johdolla tapahtuva sovittelu on mahdollista myös näiden keskustusten ulkopuolella.

Sovittelulain (Kroatian virallisen lehden (*Narodne novine*) nro 18/11) ja sovittelijarekisteristä sekä sovitteluelinten ja sovittelijoiden akkreditoinnista annettujen sääntöjen (virallisen lehden nro 59/11) mukaan oikeusministeriö ylläpitää sovittelijarekisteriä.

Vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen toimikunta

Oikeusministeriö on perustanut vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen toimikunnan, jossa ovat edustettuina tuomioistuimet, syyttäjänvirasto, hallituksen alainen työmarkkinasuhteiden toimisto, Kroatian keskuskauppakamari, Kroatian työnantajaliitto, Kroatian kauppa- ja käsiteollisuuskamari ja oikeusministeriö. Toimikunnan tehtävänä on seurata vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen kehitystä ja ohjelmien täytäntöönpanoa sekä ehdottaa toimenpiteitä, joilla vaihtoehtoista riidanratkaisua voidaan kehittää edelleen. Toimikunnan tehtäviin kuuluu myös antaa lausuntoja ja vastata kyselyihin sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

Toimikunnan 26. marraskuuta 2009 pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin sovittelijoiden eettiset säännöt.

Lainsäädäntö

Sovittelua riidanratkaisukeinona säänneltiin ensimmäisen kerran sovittelulaille, joka tuli voimaan 24. lokakuuta 2003 (virallisen lehden nro 163/03). Laki sisältää eräät sovittelusta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun Euroopan neuvoston suosituksen sekä vaihto–ehtoisista riidanratkaisumenettelyistä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annetun vihreän kirjan johtoperiaatteet. Lakia muutettiin vuonna 2009, ja vuoden 2011 alussa annettiin uusi sovittelulaki (virallisen lehden nro 18/11), joka tuli kaikilta osin voimaan päivänä, jona Kroatia liittyi Euroopan unioniin.

Alan tärkein säädös on sovittelulaki. Sen ohella sovittelua säännellään joiltakin osin muilla laeilla sekä sovittelulain täytäntöönpanoasetuksilla.

Menettely

Sovittelu voidaan aloittaa riidan toisen osapuolen ehdotuksesta (jos toinen osapuoli hyväksyy sen), osapuolten yhteisestä ehdotuksesta sovintoratkaisun saavuttamiseksi tai kolmannen osapuolen (esim. oikeudenkäyntituomarin) ehdotuksesta.

Sovittelu tapahtuu yhden tai useamman sovittelijan johdolla ja osapuolten välisen sopimuksen perusteella. Sovittelijoiden on oltava tehtävään koulutettuja (sovittelijan asiantuntemus ja taitavuus on yksi keskeinen edellytys sovittelun onnistumiselle) ja käytävä säännöllisesti täydennyskoulutuksessa. Päävastuu sovittelijoiden koulutuksesta on oikeusakatemialla (*Pravosudna akademija*).

Sovittelun on tapahduttava osapuolten ehdoilla. Sovittelija huolehtii siitä, että osapuolia kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Sovittelija voi tavata kumpaakin osapuolta erikseen ja luovuttaa osapuolelta saatuja tietoja toiselle osapuolelle vain luvan saatuaan, paitsi jos osapuolet ovat sopineet toisin.

Sovittelija voi osallistua ratkaisun muotoiluun ja antaa suosituksia sen sisällöstä.

Sovittelussa saavutettu ratkaisu sitoo sen allekirjoittaneita osapuolia. Jos osapuolet ovat allekirjoittaneet veloitteita, ne on pantava täytäntöön sovituksessa aikataulussa. Sovittelussa saavutettu ratkaisu on täytäntöönpanokelpoinen asiakirja, jos se sisältää veloitteen, josta osapuolet voivat päästä sovintoratkaisuun, ja sen osapuolen, jota veloitte koskee, antaman täytäntöönpanoluvan (täytäntöönpanolauseke).

Elleivät osapuolet toisin siviili-, kumpikin maksaa omat kulunsa, mutta sovittelusta aiheutuneet kulut jaetaan tasapuolisesti asiasta annetun lain tai sovitteluelinten sääntöjen mukaisesti.

Sovitteluasiantuntijoiden enemmistön mukaan sovitteluun soveltuu mikä tahansa tahdon–alaisia oikeuksia koskeva riita, ja riidan osapuolia pitäisi lähes poikkeuksetta rohkaista sovintoratkaisun etsimiseen. Sovittelu soveltuu erityisen hyvin kaupan alan riitoihin sekä rajat ylittäviin riitoihin (toisen osapuolen kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka on toisessa EU:n jäsenvaltiossa) siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa. Rajat ylittäviin riitoihin eivät kuitenkaan kuulu tulli-, vero- ja hallintoasiat eivätkä asiat, joissa riidan aiheena on valtion vastuu sen vallankäytön piiriin kuuluvista teoista tai laiminlyönneistä.

Muita linkkejä

 [Sovittelijoiden yhteystiedot](#)

 [Lisätietoja](#)

Päivitetty viimeksi: 20/07/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Italia

Oikeuteen menemisen sijasta riitoja kannattaa yrittää sovittaa. Kyseessä on vaihtoehtoinen riitojenratkaisukeino, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sopimukseen. Italian hallinto ja oikeusalan toimijat pitävät sovittelua tehokkaana menetelmänä.

1. Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Sovittelu siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa on otettu Italiassa käyttöön asetuksella (*decreto legislativo*) 28/2010. Tarkoituksena on edistää siirrettävissä olevia oikeuksia koskevien riita-asioiden ratkaisua tuomioistuimen ulkopuolella.

Sovittelusta vastaavat sovitteluelimet eli julkiset tai yksityiset organisaatiot, jotka on merkitty oikeusministeriön ylläpitämään sovittelua tarjoavien elinten rekisteriin (*registro degli organismi di mediazione*).

Oikeusministeriön verkkosivustolla (<http://www.giustizia.it/>) on julkaistu luettelo valtuutetuista sovitteluelimistä.

Sivuston kautta voi etsiä haluamansa sovitteluelimen ja kääntyä siihen kuuluvien sovittelijoiden puoleen. Lisätietoja on saatavilla suoraan eri sovitteluelinten vastuuhenkilöiltä.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovitteluelimet voivat auttaa ratkaisemaan tuomioistuimen ulkopuolella erilaisia siviili- ja kauppaoikeudellisia riita-asioita, jotka koskevat siirrettävissä olevia oikeuksia. Sovittelu on vapaaehtoista, vaikka siihen voidaan päätyä tuomarin kehotuksesta tai sopimuspuolten allekirjoittaman sopimuksen nojalla.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa käytettävää sovittelua säännellään tätä nykyä asetuksella 28/2010 ja ministeriön asetuksella (*decreto ministeriale*) 180/2010.

4. Koulutus

Sovittelijaksi haluavan on täytettävä ministeriön asetuksen 180/2010 4 §:n 3 momentissa asetetut edellytykset, joihin kuuluvat mm. seuraavat: todistus vähintään kolmen vuoden opiskelua edellyttävän yliopistotutkinnon suorittamisesta tai todistus ammattijärjestön tai ammattikunnan jäsenyydestä ja todistus erityiskoulutuksesta ja oikeusministeriön valtuuttaman oppilaitoksen antamasta vähintään kaksivuotisesta täydennyskoulutuksesta, jonka yhteydessä henkilö on osallistunut ohjatusti vähintään 20 sovittelutapauksen ratkaisemiseen.

Oppilaitokset, jotka voivat antaa todistuksen sovittelijan koulutuksen suorittamisesta, ovat julkisia tai yksityisiä oppilaitoksia, jotka oikeusministeriö valtuuttaa tähän tehtävään tarkistettuaan, että ne täyttävät vaaditut edellytykset.

5. Paljonko sovittelu maksaa?

Ministeriön asetuksen 180/2010 16 §:ssä vahvistetaan sovittelusta perittävän korvauksen määrittämisperusteet, joihin kuuluvat menettelyn aloittamiskustannukset ja varsinaiset sovitteluun liittyvät kustannukset.

Määrät vahvistetaan asetuksen liitteessä A olevassa taulukossa. Ne määräytyvät riita-asian arvon mukaan.

6. Onko sovittelun avulla saavutettu ratkaisu täytäntöönpanokelpoinen?

Asetuksen 28/2010 12 §:n mukaan sovitteluratkaisu on vahvistettava täytäntöönpanokelpoiseksi jommankumman osapuolen pyynnöstä siinä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (*tribunale*), jonka tuomiopiirissä sovitteluelimen päätoimipaikka sijaitsee. Ratkaisun sisältö ei saa olla ristiriidassa oikeusjärjestyksen perusteiden eikä lain pakottavien säännösten kanssa. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/52/EY tarkoitettujen rajat ylittävien riita-asioiden sovitteluratkaisut on vahvistettava täytäntöönpanokelpoisiksi siinä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä ratkaisu on määrä panna täytäntöön.

Täytäntöönpanokelpoiseksi vahvistettu sovitteluratkaisu muodostaa täytäntöönpanoasiakirjan, jonka nojalla voidaan toteuttaa pakkolunastus (*espropriazione forzata*), panna täytäntöön jokin tietty sopimusmääräys (*esecuzione in forma specifica*) ja tehdä tuomioistuimen määräämä kiinnitys (*ipoteca giudiziale*).

7. Onko sovittelijoita koskevan tietopankin käyttö ilmaista?

Sovittelijoista ei toistaiseksi ole saatavilla julkista luetteloa. Oikeusministeriö julkaisee kuitenkin säännöllisesti luettelon sovittelua tarjoavista järjestöistä. Tietoa eri järjestöihin kuuluvista sovittelijoista voi saada näitä järjestöjä valvovalta oikeusministeriön yksiköltä oikeusministeriön verkkosivujen kautta.

Päivitetty viimeksi: 06/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [ei](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Kypros

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Sovittelusta Kyproksessa antavat tietoja [Kyproksessa toimivat lakimiehet](#).

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovitteluun voidaan turvautua missä tahansa riita-asiassa asianosaisten suostumuksella.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Vaihtoehtoisen riidanratkaisumenettelyn toisesta muodosta (väl miesmenettelystä) poiketen sovittelua varten ei ole lainsäädäntöä eikä sovittelussa siis tarvitse noudattaa erityisiä sääntöjä.

On huomattava, että edustajainhuoneelle (Βουλή των Αντιπροσώπων) on tehty perheoikeudellisten asioiden sovittelun erityiskysymyksiä koskeva lakiesitys, joka on parhaillaan käsiteltävänä.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelua varten ei ole määrätty kiinteitä kustannuksia. Kulut määräytyvät periaatteessa asian monimutkaisuuden ja sovittelijan aseman mukaan.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Sovittelun tulos ei ole päätös, joka voitaisiin panna täytäntöön samalla tavalla kuin tuomioistuimen päätös.

Päivitetty viimeksi: 08/02/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [lv](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Latvia

Riidan voi ratkaista myös sovittelun avulla, asiaa ei tarvitse välttämättä viedä oikeuteen. Sovittelu on vaihtoehtoista riidanratkaisua (ADR), jossa riidan osapuolet pyrkivät sopuratkaisuun sovittelijan avulla. Latvian hallituksen ja oikeusalan toimijat tuntevat sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Latviassa sovittelun käyttö riita-asioiden ratkaisussa on toistaiseksi vasta alkuvaiheessa. Sovittelijan ammatin sääntelyä ei ole annettu minkään keskushallinnon elimen tehtäväksi.

Sovitteluneuvosto

[Sovitteluneuvosto](#) (*Mediācijas padome*) on 25. heinäkuuta 2011 perustettu järjestö, johon kuuluu useita sovittelun alalla toimivia Latviassa rekisteröityjä yhdistyksiä. Se pyrkii kehittämään sovittelijoita koskevat yhteiset koulutusvaatimukset ja ottamaan käyttöön koulutusohjelmille myönnettävät sertifikaatit, laatimaan ja hyväksymään sertifioituille sovittelijoille tarkoitetut käytännösäännöt, edustamaan sertifioituja sovittelijoita, esittämään näkemyksiä kansallisille ja paikallisviranomaisille sekä muille viranomaisille ja antamaan lausuntoja sovitteluun liittyvistä lainsäädäntökysymyksistä ja oikeudellisista käytänneistä.

Sovitteluneuvoston ovat perustaneet seuraavat yhdistykset:

"Sovittelu ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu (ARD)" -järjestö (*Mediācija un ADR*)

"Integroitu sovittelu Latviassa" -järjestö (*Integrētā mediācija Latvijā*)

"Yhteiskuntaan integrointi" -järjestö (uhrien tukikeskus) (*Integrācija sabiedrībai (Cietušo atbalsta centrs)*)

Kaupallisten sovittelijoiden yhdistys (*Komercediatoru asociācija*).

"Sovittelu ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu (ARD)" -järjestö

[Sovittelun ja vaihtoehtoisen riidanratkaisun järjestö](#) (*Mediācija un ADR*) perustettiin 7. huhtikuuta 2005. Sen tavoitteena on

vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen (sovittelu, neuvottelu, tosiseikkojen puolueeton selvittäminen, asiantuntijalausunnat, väl miesmenettely jne.)

vaiheittaisen käyttöönoton ja soveltamisen edistäminen Latviassa

osallistuminen alan toimintalinjojen kehittämiseen esimerkiksi julkisten elinten perustamissa työryhmissä

jäsenten ammattipätevyyteen liittyvien standardien kehittäminen ja mahdollisimman laadukkaitten sovittelu- ja ADR-palvelujen tarjoaminen

vaihtoehtoisen riidanratkaisun ammattilaisten saattaminen yhteen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi yhteistyö kansainvälisten järjestöjen ja muiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden kanssa.

Järjestö neuvoa riidan osapuolia ja näiden edustajia asiantuntijan valinnassa sekä järjestää sovitteluun ja vaihtoehtoiseen riidanratkaisuun liittyviä luentoja ja seminaareja. Eräät järjestön jäsenet toimivat riita- ja rikosasioihin erikoistuneina sovittelijoina. Järjestön jäsenet ovat hankkineet neuvottelu- ja sovittelulaitonsa sekä Latviassa että ulkomailla järjestetyissä koulutustilaisuuksissa Yhdysvalloista, Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Saksasta ja muista maista tulleiden kokoneiden sovittelijoiden ja riidanratkaisijoiden johdolla.

"Integroitu sovittelu Latviassa" -järjestö

☞ "Integroitu sovittelu Latviassa" -järjestö (*Integrētā mediācija Latvijā* — IMLV) perustettiin 10. elokuuta 2007. Sen tavoitteena on yhteiskunta, jossa riidat ratkaistaan sovittelemalla, jossa kaikkien osapuolten edut ovat edustettuina tasapuolisesti ja jossa sovelletaan inhimillistä, tasa-arvoista ja yhteistyöhön perustuva riidanratkaisumenettelyä. Järjestö perustettiin läheisessä yhteistyössä Saksassa toimivan *Integrierte Mediation* -järjestön kanssa. Yhteistyötä on suunniteltu toteutettavan koulutuksen, taitojen päivittämisen, valvonnan, sovittelupalvelujen käyttöönoton ja hyvien käytänteiden alalla.

"Integroitu sovittelu Latviassa" -järjestön tavoitteena on edistää sovittelun kehittämistä alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla integroimalla sovittelu osaksi laitosten ja järjestöjen riidanratkaisumenettelyä ja ammattilaisten työtä ja ylipäätään osaksi yhteiskuntaa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi järjestö on määrittänyt itselleen seuraavat tehtävät:

integroidun sovittelun kehittäminen ja sen aseman edistäminen Latviassa nykyaikaisena ja korkealaatuisena riidanratkaisukeinona

ammattilaisten, järjestöjen ja laitosten välisen yhteistyön edistäminen

integroidun sovittelun käsitteen ja etujen määrittäminen ja sen käytön edistäminen

integroidun sovittelun käsitettä ja mahdollisuuksia koskevan tiedon jakaminen kansalaisille

integroidun sovittelun etuja koskevan tiedon levittäminen

sovittelua koskevan koulutuksen järjestäminen ja tiedottaminen tavoista, joilla sovittelu voidaan ottaa osaksi eri alojen toimintaa

tutkimusten ja kyselyjen toteuttaminen.

"Integroitu sovittelu Latviassa" -järjestö tuo yhteen eri ammattien edustajia – myös sovittelijoita – jotka haluavat integroida sovittelutaidot osaksi työtään ja edistää yleistä tietoisuutta sovittelusta toimivana riidanratkaisukeinona.

"Yhteiskuntaan integrointi" -järjestö (uhrien tukikeskus)

"Yhteiskuntaan integrointi" -järjestön ylläpitämä ☞ [uhrien tukikeskus](#) aloitti toimintansa vuonna 2003. Sen ensisijaisena tavoitteena on antaa tukea rikoksen uhreille. Sen palveluksessa on vuodesta 2004 lähtien ollut 20 sovittelijaa, joilla on paljon kokemusta sovittelumenettelystä ja jotka osaavat hyödyntää sovittelua siviili- ja hallinto-oikeudellisissa riita-asioissa.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelu on käytettävissä monilla aloilla. Sovittelua voitaisiin käyttää yleisimmin perheoikeuteen ja kauppaoikeudellisiin suhteisiin liittyvissä riita-asioissa.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovitteluun turvautuminen on täysin vapaaehtoista.

Sovitteluun osallistuminen ei ole tietyn tyyppisen tuomioistuimen menettelyn käynnistämisen tai jatkamisen edellytys.

Sovittelua ei Latviassa säännellä erityisillä säädöksillä tai säännöillä.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelua koskeva sivusto: ☞ <http://www.mediacija.lv/>.

"Sovittelu ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu (ARD)" -järjestön ja "Yhteiskuntaan integrointi" -järjestön kouluttajat tarjoavat sovittelun peruskoulutusta, joka on tarkoitettu tuleville sovittelijoille. Lisäksi he järjestävät koulutusta keskeisistä riidanratkaisutaidoista, joita voidaan soveltaa työpaikoilla ja yksityiselämässä.

Paljonko sovittelu maksaa?

Riita-asioissa sovittelu on maksullista. Sovittelun kustannukset määräytyvät monen eri seikan perusteella. Tällaisia ovat sovittelijan pätevyys ja kokemus, riita-asian monimutkaisuus, sovittelustuntien määrä ja muut seikat.

Lasten etuja ja oikeuksia koskevissa asioissa Riikan perhetuomioistuimen ulkomaalais- ja sovitteluasiain jaosto (*Rīgas Bāriņtiesas Ārlietu un samierināšanas pārvalde*) tarjoaa maksuttomia palveluja Riikan kaupungin asukkaalle. Riita-asiat koskevat yleensä elatusta, lasten asuinpaikkajärjestelyjä, tapaamisoikeuksia, huoltajuutta ja lasten kasvatusta.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

☞ [Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaan riidan osapuolet voivat pyytää, että sovittelulla aikaansaatu kirjallinen sopimus vahvistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ne tuomioistuimet ja muut viranomaiset, joiden toimivaltaan kuuluu kyseisten pyyntöjen vastaanottaminen.

Latvia ei ole vielä antanut näitä tietoja.

Linkit

[Mediācija.lv](#)

Päivitetty viimeksi: 08/12/2014

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Liettua

Tuomioistuimen sijaan riidat voidaan ratkaista sovittelemalla. Sovittelu on vaihtoehtoisen riidanratkaisun (ADR) muoto, jossa sovittelija auttaa osapuolia pääsemään sovintoon. Sekä Liettuan valtio että oikeusalan ammattilaiset tuntevat hyvin sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Liettua ei ole keskitettyä organisaatiota tai valtionhallinnon elintä, joka vastaisi sovittelusta (tarpininkavimas), eikä sellaista ole myöskään suunnitteilla.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelua (taikinamasis tarpininkavimas) voidaan käyttää siviilioikeudellisissa riita-asioissa (eli riita-asioissa, jotka yleinen tuomioistuin käsittelee siviiliprosessissa).

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelusta on säädetty siviilioikeudellisten riita-asioiden sovittelua koskevassa laissa (Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas). Sovittelun käyttö on täysin vapaaehtoista. Mitään erityisiä säännöksiä, kuten sovittelijoiden tapaohjeita, ei ole.

Tiedotus ja koulutus

Toistaiseksi valtakunnallista koulutusohjelmaa ei ole. Koulutusta antavat kuitenkin oikeusministeriön (Teisingumo ministerija) koulutuskeskus ja yksityiset oppilaitokset. Yksityisiä oppilaitoksia ei säännellä.

Paljonko sovittelu maksaa?

Siviilioikeudellisten riita-asioiden sovittelua koskevan lain mukaan sovittelua voidaan tehdä palkkiota vastaan tai ilmaiseksi. Jos sovittelusta maksetaan palkkio, sovittelu voi alkaa vasta sen jälkeen, kun sovittelija on sopinut maksettavasta palkkiosta ja maksutavasta kirjallisesti molempien riita-asian osapuolten kanssa.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

 [Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaan riita-asian osapuolilla on mahdollisuus pyytää, että sovittelulla aikaansaadun sopimuksen sisältö vahvistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittavat tuomioistuimet ja muut viranomaiset, joilla on toimivalta vastaanottaa tällaisia hakemuksia.

Siviilioikeudellisten riita-asioiden sovittelua koskevan lain mukaan riita-asian osapuolet voivat valita toimivaltaisen tuomioistuimen. Tuomioistuin voi olla riita-asian yhden osapuolen asuinpaikan tai kotipaikan alioikeus.

Päivitetty viimeksi: 18/02/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstiin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Luxemburg

Riita-asiaa ei välttämättä tarvitse viedä tuomioistuimeen vaan sen voi pyrkiä ratkaisemaan sovittelulla. Sovittelussa on kyse vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sovitteluratkaisuun. Sovittelun edut ovat Luxemburgin hallintovirkamiesten ja oikeusalan ammattilaisten tiedossa.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Luxemburgissa ei ole sovittelijan ammattia keskitetysti sääntelevää elintä.

Sovittelua tehdään tietyillä erityisaloilla (pankit, vakuutukset ym.), hallinnollisten asioiden sovittelusta vastaa [oikeusasiamies](#) ja lasten oikeuksiin liittyvästä sovittelusta ['Ombudskomitee fir t'Rechter vun de Kanner](#). Lisäksi seuraavat yhdistykset toimivat sovittelun alalla:

 [Luxemburgin sovittelijayhdistys](#) (ALMA, voittoa tavoittelematon yhdistys)

 [Luxemburgin asianajajaliiton sovittelukeskus](#) (CMBL)

 [Centre de médiation](#) (asbl) -sovittelukeskus

 [Perheasioiden sovittelukeskus](#) (Pro Familia säätiön ylläpitämä)

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelu on käytettävissä pääasiassa

hallinnollisissa asioissa

rikosasioissa

perheoikeudellisissa asioissa

kauppaoikeudellisissa asioissa

naapuririita-asioissa.

Siviili- ja yksityisoikeudellisten asioiden sovittelun keskeisiä piirteitä ovat pyrkimys yhteisymmärrykseen, luottamuksellisuus sekä sovittelijan riippumattomuus, puolueettomuus ja ammattitaito. Sovittelu voi koskea koko kannetta tai sen osaa. Sekä tavanomainen sovittelu että tuomioistuinsovittelu ovat käytössä.

Perheasioiden sovittelun asema on keskeinen.

Tavanomaisessa sovittelussa asianosainen voi ehdottaa muille asianosaisille oikeudellisista ja välimiesmenettelyistä riippumattoman sovittelun käyttöönottoa milloin tahansa tuomioistuinkäsittelyä edeltävän oikeudellisen menettelyn aikana.

Sen jälkeen kun siviili-, kauppa- tai perheoikeudellinen kanne on jo nostettu tuomioistuimessa, tuomari voi käynnistää **tuomioistuinsovittelun** milloin tahansa ennen tuomioistuinkäsittelyn alkamista. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista kassaatiotuomioistuimessa eikä väliomioita koskevassa asiassa. Tuomari voi kutsua asianosaiset sovitteluun omasta aloitteestaan tai näiden yhteisestä pyynnöstä. Sovittelun käyttö edellyttää molemmissa tapauksissa asianosaisten suostumusta. Tietyissä erikseen määriteltyihin perheoikeudellisiin kysymyksiin liittyvissä asioissa tuomari voi ehdottaa asianosaisille sovittelua ja määrätä maksuttoman tiedotuskokouksen pitämisestä sovittelun periaatteiden, sovittelumenettelyn ja sen vaikutusten selittämiseksi.

Rikosoikeudellisissa asioissa syyttäjä voi tietyn edellytyksin turvautua sovitteluun ennen kuin hän päättää syytteen nostamisesta, jos sovittelun avulla voidaan

varmistaa, että uhri saa korvauksen kärsimästään vahingosta tai

korjata rikoksesta aiheutunut haitta tai

auttaa rikosentekijää palaamaan yhteiskuntaan.

Sovittelun käyttö ei estä nostamasta myöhemmin syytettä erityisesti, jos sovittelun ehtoja ei noudateta.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttäminen on täysin vapaaehtoista.

Hallinnollisesta sovittelusta, rikossovittelusta sekä erityisaloilla tapahtuvasta sovittelusta on annettu erilliset säädökset.

Tiedotus ja koulutus

Rikossovittelu

Rikossovittelusta säädetään 6. toukokuuta 1999 annetussa laissa ja 31. toukokuuta 1999 annetussa asetuksessa. Ennen kuin syyttäjä päättää syytteen nostamisesta, hän voi päättää käyttää sovittelua, jos katsoo, että tämä voi edistää uhrin kärsimän vahingon korvaamista tai korjata rikoksesta aiheutuneen haitan tai helpottaa rikosentekijän palaamista yhteiskuntaan. Jos syyttäjä päättää käyttää rikossovittelua, hän voi nimetä auktorisoidun sovittelijan tätä varten.

Auktorisointi

Lupaa toimia rikossovittelijana haetaan oikeusministeriöltä, joka päättää asiasta valtiosyyttäjän lausunnon saatuaan.

Siviili- ja kauppaoikeudellinen sovittelu

Siviili- ja kauppaoikeudellisesta sovittelusta säädetään 24. helmikuuta 2012 annetussa laissa, joka muodostaa uudistettuun siviiliprosessilakiin sisältyvän uuden osaston. Luxemburg saattoi tällä lailla voimaan tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla 21. toukokuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/52/EY. Uuden lain mukaan direktiivissä esitetyt rajat ylittäviin riita-asioihin sovellettavia periaatteita sovelletaan myös kansallisiin riita-asioihin. Lakia täydentää 25. kesäkuuta 2012 annettu asetus tuomioistuinsovittelijan ja perhesovittelijan auktorisointimenettelystä, erityiskoulutuksesta sekä maksuttoman tiedotuskokouksen järjestämisestä.

Sovittelija on puolueeton ulkopuolinen henkilö, jonka tehtävänä on kuulla asianosaisia yhdessä ja tarvittaessa myös erikseen. Tavoitteena on saada asianosaiset itse ratkaisemaan oikeusriitansa. Sovittelija ei pakota asianosaisia sovintoon vaan pyrkii auttamaan heitä neuvottelemaan omatoimisesti sovintoratkaisun.

Auktorisoidulla sovittelijalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, jolle oikeusministeriö on myöntänyt luvan toimia sovittelijana. Auktorisoidun sovittelijan käyttäminen ei kuitenkaan ole pakollista tuomioistuin- tai perhesovittelussa.

Myös silloin, kun kyseessä on tavanomainen sovittelu tai rajat ylittävät riita-asia, asianosaiset voivat sopia muun kuin auktorisoidun sovittelijan käyttämisestä.

Auktorisointi

Auktorisoinnin myöntää sovittelijoille oikeusministeriö. Sovittelijalta ei edellytetä auktorisointia siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden tavanomaisessa sovittelussa.

Auktorisointia voi hakea kuka tahansa luonnollinen henkilö, joka täyttää edellytykset, joista säädetään siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden sovittelun sisällyttämisestä uuteen siviiliprosessilakiin 24. helmikuuta 2012 annetussa laissa sekä tuomioistuinsovittelijan ja perheasioiden sovittelijan auktorisointimenettelystä, erityiskoulutuksesta sekä maksuttoman tiedotuskokouksen järjestämisestä 25. kesäkuuta 2012 annetussa asetuksessa. Direktiivin 2008/52/EY sekä 24. helmikuuta 2012 annetun lain 1251-3 §:n 1 momentin 3 alakohdan nojalla sovittelupalvelujen tarjoajan, joka täyttää Luxemburgin kelpoisuusvaatimuksia vastaavat tai keskeisiltä osin vertailukelpoiset vaatimukset toisessa EU:n jäsenvaltiossa, ei tarvitse hankkia auktorisointia Luxemburgin suurherttuakunnassa.

Auktorisointi myönnetään määräämättömäksi ajaksi.

Uuden siviiliprosessilain 1251-3 §:n 2 momentissa ja 25. kesäkuuta 2012 annetussa asetuksessa säädetään auktorisoinnin edellytyksistä:

Hakijan on osoitettava täyttävänsä kunniallisuutta, pätevyyttä, koulutusta, riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevat vaatimukset.

Hakijan on esitettävä luxemburgilainen rikosrekisteriote tai sen maan, jossa hän on oleskellut viimeksi kuluneiden viiden vuoden ajan, toimivaltaisten viranomaisten antama vastaava asiakirja.

Hakijalla on oltava kelpoisuus käyttää kansalaisoikeuksiaan ja poliittisia oikeuksiaan.

Hakijalla on oltava sovittelijan erityiskoulutus, josta osoituksena on

Luxemburgin yliopiston tai Euroopan unionin jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti nimetyn yliopiston, korkeakoulun tai muun vastaavan tasoisen oppilaitoksen myöntämä ylempi korkeakoulututkinto sovittelussa tai

kolmen vuoden ammatillinen kokemus täydennettynä 25. kesäkuuta 2012 annetun asetuksen 2 artiklan mukaisella sovittelun erityiskoulutuksella tai unionin jäsenvaltiossa tunnustettu sovittelijan koulutus.

Luxemburgin yliopistossa on erityinen [sovittelun koulutusohjelma](#) (ylempi korkeakoulututkinto).

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelumenettely on useissa tapauksissa maksuton. Jos sovittelusta veloitetaan maksu, tästä on ilmoitettava selvästi.

Tavanomaisesta sovittelusta veloittavan palkkion suuruus voidaan määrittää vapaasti. Asianosaiset vastaavat kuluista ja palkkioista yhtä suurin osuuksin, elleivät he toisin päättä.

Tuomioistuinsovittelusta ja perheasioiden sovittelusta veloittavien palkkioiden määrä vahvistetaan asetuksessa.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatua sopimus panna täytäntöön?

On syytä korostaa, että **siviili- ja kauppaoikeudellisen sovittelun** tuloksena syntyneellä sopimuksella on sama lainvoima kuin tuomioistuimen päätöksellä.

Tällainen sovintosopimus on täytäntöönpanokelpoinen koko Euroopan unionin alueella direktiivin 2008/52/EY mukaisesti riippumatta siitä, onko se tehty toisessa unionin jäsenvaltiossa vai kansallisella tasolla. Sopimus on täytäntöönpanokelpoinen, kun toimivaltainen tuomioistuin on vahvistanut sen kokonaan tai osittain.

Direktiivi on saatettu osaksi Luxemburgin lainsäädäntöä 24. helmikuuta 2012 annetulla lailla. Laissa asetetaan sovittelu tasavertaiseen asemaan muiden käytössä olevien oikeudellisten menettelyjen kanssa.

Linkkejä

[Oikeusministeriö](#)

[Luxemburgin sovittelijayhdistys](#) (ALMA asbl)

[Luxemburgin asianajajaliiton sovittelukeskus](#) (CMBL)

[Sovittelukeskus](#)

[Perheasioiden sovittelukeskus](#)

Päivitetty viimeksi: 20/12/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Unkari

Tuomioistuinkäsittelyn sijaan riita-asia kannattaa ratkaista sovittelemalla. Kyseessä on vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino (alternatív vitarendezés), jossa sovittelija (közvetítő) auttaa asianosaisia pääsemään sovintoon. Unkarissa sekä viranomaiset että oikeusalan ammatillaiset tuntevat hyvin sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Sovittelusta vuonna 2002 annetun lain LV mukaan **oikeus- ja lainvalvontaministeriö** vastaa sovittelijoiden ja sovittelijoita palkkaavien oikeushenkilöiden rekisteröinnistä.

Sovittelijoiden ja sovittelijoita palkkaavien oikeushenkilöiden rekisteri on saatavissa [oikeus- ja lainvalvontaministeriön verkkosivustolla](#) (Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium honlapja).

Sivustolla annetaan käyttäjille yleisiä tietoja. Sovittelijoita on mahdollisuus hakea nimen, erikoisalan, kielitaidon ja sen läänin perusteella, jossa toimisto sijaitsee. Oikeushenkilöitä voi hakea nimen, läänin ja nimilyhenteen perusteella.

Samalla [verkkosivustolla](#) on saatavissa sovittelijoille ja sovittelijoita palkkaaville oikeushenkilöille tarkoitettuja rekisteröintilomakkeita.

Sovittelun alalla toimivia kansalaisjärjestöjä ovat muun muassa

[valtakunnallinen sovitteluyhdistys](#) (Országos Mediációs Egyesület) ja

Budapestin kauppa- ja teollisuuskamarin vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen ja oikeusasioiden koordinoinnin osasto (a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Mediációs és Jogi Koordinációs Osztálya).

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelusta **vuonna 2002 annettu laki LV** kattaa siviilioikeudelliset riita-asiat, muttei kuitenkaan herjauksenteita, hallinto-oikeudellisia menettelyjä, holhouksenalaiseksi asettamista koskevia oikeudenkäyntejä, huoltajuuden menettämistä koskevia oikeudenkäyntejä, täytäntöönpanomenettelyjä, isyyden ja syntyperän vahvistamista koskevia menettelyjä sekä perustuslain nojalla tapahtuvaa muutoksenhakua.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttö on vapaaehtoista, mutta siitä on tiettyä etua suhteessa **veroista ja maksuista annettuun lakiin ja siviiliprosessilakiin**.

Jos asianosaiset osallistuvat sovitteluun ensimmäisen käsittelyn jälkeen, ja oikeuden puheenjohtajana toimiva tuomari vahvistaa sovittelussa aikaansaadun sopimuksen, on maksettava vain puolet oikeudenkäyntimaksuista. Jopa sovittelijalle maksettava palkkio + ALV (kuitenkin enintään 50 000 forinttia) voidaan vähentää jo tästä alennetusta määrästä. Ainoana rajoituksena on, ettei maksun loppusumma voi olla alle 30:tä prosenttia alkuperäisestä summasta. Vähennystä ei tehdä, jos sovittelu ei ole tietyssä tapauksessa lain mukaan sallittua.

Jos asianosaiset osallistuvat sovitteluun ennen riita-asian oikeudenkäyntiä, on maksettava vain maksu, josta on vähennetty sovittelijan palkkio + ALV (kuitenkin enintään 50 000 forinttia). Maksu ei myöskään saa olla alle 50:tä prosenttia alkuperäisestä maksusta. Vähennystä ei tehdä, jos sovittelu ei ole tietyssä tapauksessa lain mukaan sallittua tai jos asianosaiset vievät asian tuomioistuimeen sovittelussa aikaansaadusta ratkaisusta huolimatta (paitsi jos tarkoituksena on sovitteluratkaisun voimaan saattaminen sen takia, että sitä ei ole noudatettu vapaaehtoisesti).

Sovittelijoille ei ole valtakunnallisia käytännesääntöjä, mutta suurin osa sovittelijayhdistyksistä noudattaa sovittelijoille tarkoitettuja EU:n käytännesääntöjä. **Työoikeudellisia riitoja** varten on kuitenkin olemassa **käytännesäännöt**. Ne on laatinut työasioiden sovittelukeskus.

Eräät tuomioistuimet tarjoavat käynnissä olevan oikeudenkäynnin osapuolille mahdollisuuden maksuttomaan sovitteluun. Tarkemmat säännöt ja luettelo näistä tuomioistuimista ovat saatavilla Unkarin tuomioistuinten yhteisellä verkkosivustolla (http://birosag.hu/engine.aspx?page=Birosag_showcontent&content=Birosagi_kozvetites).

Tiedotus ja koulutus

Sovittelusta tai valtakunnallisesta sovittelijoiden koulutuksesta ei ole olemassa englanninkielistä verkkosivustoa.

[Sovittelua koskeva verkkosivusto](#) on saatavissa vain unkariksi.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu ei ole ilmaista. **Palkkiosta** sovitaan sovittelijan ja asianosaisten kesken.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatua sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaan on oltava mahdollisuus pyytää sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisällön vahvistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle ne tuomioistuimet ja muut viranomaiset, joilla on toimivalta vastaanottaa tällaisia hakemuksia. Asianosaisilla on mahdollisuus saada sovittelulla aikaansaadun sopimuksen sisältö täytäntöönpanokelpoiseksi. He voivat pyytää tuomioistuinta tai notaaria sisällyttämään sopimuksen tuomioon tai viralliseen asiakirjaan, joka voidaan panna tämän jälkeen täytäntöön.

Linkkejä

[Unkarin sovittelijarekisterin verkkosivusto](#) (A magyar közvetítő adatbázisának honlapja)

Päivitetty viimeksi: 06/04/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Malta

Tuomioistuimen sijaan riidat voidaan ratkaista sovittelemalla? Sovittelu on vaihtoehtoisen riidanratkaisun (ADR) muoto, jossa sovittelija auttaa osapuolia pääsemään sovintoon. Sekä Maltaan valtio että oikeusalan ammattilaiset tuntevat hyvin sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Maltalla sovittelusta vastaava valtion elin on Maltaan sovittelukeskus, joka perustettiin [sovittelulain](#) (Mediation Act, 2004) mukaisesti. Sovittelulaki muodostaa Maltaan lainsäädännön 474 luvun. Riita-asian asianosaiset voivat viedä asian tai heidän asiansa voidaan ohjata sovittelukeskukseen sovittelijan avulla ratkaistavaksi.

Sovittelukeskukseen voi ottaa yhteyttä Maltaan sovittelukeskuksen kirjaajan kautta: Registrar at the **Malta Mediation Centre**, Palazzo Laparelli, South Street, Valletta VLT 1100.

Keskuksen puhelinnumero on (+356-21) 25 11 10 ja sähköpostiosoite mediation.mjha@gov.mt.

Asianosaisille annetaan keskukselta luettelo keskuksen valtuuttamista sovittelijoista, ja asianosaisia pyydetään valitsemaan luettelosta molempien osapuolten hyväksymä sovittelija.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai se on yleisintä?

Sovittelua voidaan käyttää riita-asioissa siviili-, perhe-, sosiaali-, kauppa- ja yritysoikeuden aloilla.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelu on vapaaehtoista. Oikeuskäsittelyn asianosaiset voivat kuitenkin yhdessä pyytää tuomioistuinta keskeyttämään asian käsittelyn siksi aikaa, kun he yrittävät ratkaista riidan sovittelemalla. Lisäksi tuomioistuin voi keskeyttää asian käsittelyn omasta aloitteestaan sovittelun ajaksi ja ohjata asianosaiset yrittämään riidanratkaisua sovittelemalla. On kuitenkin syytä huomata, että perheoikeudellisissa asioissa sovittelu on pakollista erityisesti, kun on kyse asumuserosta, lasten tapaamisoikeudesta, lasten huoltajuudesta ja lasten ja/tai puolison elatusavusta.

Maltaan sovittelukeskuksella on **tapaohjeet (Code of Conduct)**, joita sovittelijoiden on noudatettava sovittelussa.

Tapaohjeisiin sisältyy myös ohjeiden noudattamiseen liittyviä toimenpiteitä. Tapaohjeiden mukaan esimerkiksi keskuksen **johtokunnalla (Board of Governors)** on valta toteuttaa kurinpidollisia toimia sellaista sovittelijaa vastaan, jonka menettely ei vastaa ohjeissa edellytetyjä periaatteita tai joka laiminlyö nämä periaatteet. Jos sovittelijan todetaan toimineen vastoin ohjeita tai käyttäytyneen sopimattomalla tavalla, hänet poistetaan sovittelijoiden luettelosta niin pitkäksi aikaa kuin johtokunta katsoo sen olevan aiheellista.

Tiedotus ja koulutus

Maltaan sovittelukeskus järjestää aika ajoin sovittelijoiden koulutusta. Ensimmäinen tällainen sovittelutaitoihin keskittyvä kurssi pidettiin heinäkuussa 2008.

Toinen sovittelutaitoja koskeva kurssi, jonka painopisteinä olivat asumuseron psykologiset, sosiaaliset ja oikeudelliset näkökohdat, pidettiin 16.–18. huhtikuuta 2009.

Paljonko sovittelu maksaa?

Palkkio määräytyy vuonna 2008 annetun oikeudellisen tiedonannon N:o 309 2 ja 4 määräyksen perusteella.

Perheasioiden sovittelussa osapuolet voivat valita sovittelijan vapaasti (valtuutettujen sovittelijoiden luettelosta), jolloin he vastaavat sovittelun kustannuksista itse, tai **tuomioistuimen kirjuri** nimittää sovittelijan sovittelukeskuksen toimittamasta luettelosta vuoroperiaatteella. Jälkimmäisessä tapauksessa kustannuksista vastaa tuomioistuin.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatua sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaan on mahdollista pyytää, että sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisältö vahvistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittavat, mitkä tuomioistuimet tai muut viranomaiset ovat toimivaltaisia vastaanottamaan tällaisia pyyntöjä. Muutosehdotuksia, joilla on tarkoitus lisätä edellä mainitut säännökset vuonna 2004 annettuun Maltaan sovittelulakiin, käsitellään parhaillaan.

Linkkejä

[Maltaan sovittelukeskus](#)

[Maltaan sovittelulaki \(2004\)](#)

[Direktiivi 2008/52/EY](#)

Päivitetty viimeksi: 19/08/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Alankomaat

Tuomioistuinkäsittelyn sijaan riita-asia kannattaa ratkaista sovittelemalla. Kyseessä on vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino, jossa sovittelija auttaa riita-asian asianosaisia pääsemään sovintoon. Alankomaiden hallitus ja oikeusalan ammattilaiset ovat tietoisia sovittelun eduista.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Alankomaiden sovittelukeskus (Nederlands Mediation Instituut, NMI) on riippumaton elin, jonka tehtävänä on edistää sovittelun laatua ja tunnettuutta Alankomaissa. Sovittelukeskus on laatinut tarkoitukseseen erilaisia malleja ja sääntöjä.

Lisäksi sovittelukeskus ylläpitää valtakunnallista sovittelijarekisteriä. Siihen hyväksytään ainoastaan sovittelijat, jotka ovat suorittaneet sovittelukeskuksen tunnustaman sovittelijan peruskoulutuksen ja sen päätteeksi suorittaneet hyväksytysti teoria- ja soveltuvuuskokeen. Sovittelukeskus seuraa, että rekisteriin hyväksytyt sovittelijat myös ylläpitävät taitojaan ja kelpoisuuttaan. Rekisteriin voi tutustua klikkaamalla tästä: [NMI:n sovittelijarekisteri](#).

Sivustolla on myös puolueetonta tietoa sovittelusta ja sovittelijoista Alankomaissa. Sovittelijaa voi etsiä tarpeidensa mukaan valitsemalla sopivat hakukriteerit. On esimerkiksi mahdollista hakea sovittelijaa, jolla on tietyn erikoisalnan asiantuntemusta.

Sovittelukeskuksen käyntiosoite on Westblaak 150, 3012 KM Rotterdam, postiosoite Postbus 21499, 3001 AL Rotterdam, puhelin (+31-10)-201 23 44, faksi (+31-10)-201 23 45 ja sähköpostiosoite info@nmi-mediation.nl.

Sovittelijat voivat rekisteröityä sovittelukeskukseen, jolloin heillä on velvollisuus noudattaa sovittelijoiden käytäntösääntöjä. Rekisteröityminen on vapaaehtoista (kuten käytäntösääntöjen noudattaminenkin), mutta jos sovittelija haluaa toimia Alankomaiden valtion rahoittaman oikeusavun piiriin kuuluvassa järjestelmässä tai sovittaa tuomioistuinten hänelle ohjaamia asioita, hänen on rekisteröidyttävä sovittelukeskukseen ja esitettävä todistus sovittelijakoulutuksen ja -kokeen suorittamisesta.

Alankomaissa on otettu käyttöön aloite, jossa sovittelua käytetään tuomioistuinmenettelyn ohella (Mediation naast rechtspraak). Tällöin tuomioistuin, jossa asia on käsiteltävänä, ilmoittaa mahdollisuudesta valita sovittelu. Ilmoitus voidaan antaa kirjallisesti: asianosaisille lähetetään kirje, joka sisältää esitteen, itse suoritettavan soveltuvuustestin ja vastauslomakkeen. Tuomari voi myös oikeuden istunnon aikana ilmoittaa, että asia soveltuu sovitteluun, ja ehdottaa osapuolille sen käyttöä.

Jokaisessa tuomioistuimessa toimii sovittelusta vastaavan virkailija, jonka puoleen voi kääntyä oma-aloitteisesti. Hänen tehtävänä on vastata kysymyksiin, toimittaa vastapuolelle ehdotus sovittelun käytöstä, auttaa asianosaisia löytämään sopiva sovittelija ja järjestää ensimmäinen tapaaminen.

Muita tahoja, joilta voi saada tietoa sovittelusta:

[oikeusaputoimisto \(het Juridisch Loket\)](#), Postbus 487, 3500 AL Utrecht. Puh: (+31-900) 8020 (0,10 euroa/minuutti)

[oikeusapuneuvosto \(Raad voor Rechtsbijstand\)](#), Jaarbeursplein 15, 3521 AM Utrecht, Postbus 24080, 3502 MB Utrecht. Puh: (+31-88) 787 10 12 (rekisteröintipalvelu).

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelu on aina mahdollista, useimmiten sitä käytetään siviili- ja julkisoikeuden aloilla.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttö on vapaaehtoista. Sovittelijoille on omat käytäntösäännöt.

Tiedotus ja koulutus

[Alankomaiden sovittelukeskus NMI](#) antaa tietoa sovittelusta ja pitää yllä tietokantaa sovittelijoista.

NMI vastaa sovittelua ja sovittelijoita koskevasta riippumattomasta laadunvarmistuksesta valtakunnallisesti ja pitää yllä julkista [sovittelijarekisteriä](#).

Sovittelukeskukseen rekisteröityneet sovittelijat ovat koulutettuja ja päteviä toimimaan sovittelijoina NMI:n sovittelusääntöjen mukaisesti. He ovat sitoutuneet noudattamaan NMI:n **laadunvarmistusjärjestelmää**.

NMI:n sovittelijarekisteriin pääsy edellyttää kahden perusvaatimuksen täyttymistä:

Hakijan on suoritettava NMI:n hyväksymä sovittelijakoulutus hyväksytysti.

Hakijan on läpäistävä aiheeseen liittyviä teorian tietoja koskeva koe.

NMI on valtuuttanut useita oppilaitoksia antamaan sovittelijakoulutusta. Koulutusohjelma vaihtelee kuusi päivää kestävästä peruskurssista vähintään 20 päivää kestäviin kurssiin. Kurssin suorittaminen hyväksytysti on toinen kahdesta edellytyksestä NMI:n sovittelijarekisteriin pääsyyllä.

Toinen edellytys sovittelukeskuksen rekisteriin pääsyyllä on hyväksytysti suoritettu koe, jossa arvioidaan sovitteluun liittyviä teorian tietoja. Alankomaissa valtio ylläpitää [tilastoja](#) sovittelusta (saatavilla on myös englanninkielinen tiivistelmä).

Paljonko sovittelu maksaa?

Siviilioikeudellisissa riita-asioissa sovittelu ei ole maksutonta.

Kustannukset riippuvat tapauksesta. Jotkut menettelyt ovat monimutkaisia ja aikaa vieviä ja näin ollen myös kalliimpia. Joitakin asioita soviteltaessa on suositeltavaa käyttää alaan erikoistuneita lakimiehiä. Joskus asian sovittelijalle siirtämisen jälkeen asianosaiset ovat onnistuneet ratkaisemaan riita-asiansa itse, mikä osoittaa, että sovittelulla on mahdollista estää ongelman paisuminen.

Jos osapuolilla on riittävästi varoja, heidän on maksettava itse sovittelun kustannukset. Ansiotulorajat valtion kustantaman lakimiehen tai sovittelijan käyttöön ovat seuraavat:

aviopareilla, rekisteröidyssä parisuhteessa elävillä ja avopuolisilla 35 200 euroa vuodessa yksin elävillä 24 900 euroa vuodessa.

Näiden tulorajojen lisäksi oikeusavun saaminen edellyttää, ettei osapuolten omaisuuden arvo ylitä tiettyä rajaa, jolloin omaisuudesta on ilmoitettava verottajalle.

Tähän omaisuuden luetaan kuuluviksi kakkosasunnot, muu kiinteä omaisuus, säästöt, käteisvarat, tietty muu varallisuus jne. Aviopareilla, rekisteröidyssä parisuhteessa elävillä tai avopuolisilla omaisuuden tarkka arvo määritellään veroviranomaisten hallussa olevien tietojen perusteella.

Jos asianosaisten varallisuus jää sovellettavien raja-arvojen alle, valtio osallistuu lakimiehen tai sovittelijan käytöstä aiheutuviin kustannuksiin. Valtio ei kuitenkaan koskaan maksa kaikkia kustannuksia, vaan kunkin asianosaisen on osallistuttava niihin. Asianosaisten osuus on 51 euroa ensimmäisiltä neljältä tunnilta ja 102 euroa viidestä tunnista eteenpäin (per sovittelu, ei per asianosainen). Lakimiehen kustannuksista maksettava osuus on suurempi. Tässä esitetyt summat ovat ohjeellisia, eivät oikeudellisesti sitovia. Tarkat hinnat löytyvät [oikeusapuneuvoston](#) sivustolta.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaan riita-asian osapuolet voivat pyytää, että sovittelulla aikaansaatu kirjallinen sopimus vahvistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittavat ne tuomioistuimet ja muut viranomaiset, joilla on toimivalta vastaanottaa tällaisia pyyntöjä. Oikeusapuneuvostosta saa tarkempia tietoja direktiivin täytäntöönpanon tämänhetkisestä tilanteesta.

Linkkejä

Alankomaiden sovittelukeskus

Päivitetty viimeksi: 11/04/2013

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Itävalta

Miksi viedä riita-asia tuomioistuimeen, jos se voidaan ratkaista sovittelulla? Sovittelussa on kyse vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sovintoratkaisuun.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Liittovaltion oikeusministeriö ylläpitää [sovittelijaluetteloa](#). Tähän luetteloon otetaan vain asianmukaisesti koulutettuja, ammatillisesti päteviä sovittelijoita. Itävallassa ei kuitenkaan ole sovittelupalvelusta vastaavaa keskushallintoelintä.

Sen sijaan on yhteisöjä, jotka tarjoavat kaupallisia tai ei-kaupallisia sovittelupalveluja, ja lisäksi sovittelijat saavat tukea eräiltä kansalaisjärjestöiltä.

Milloin sovitteluun olisi turvaututtava?

Riita-asioiden sovittelu edistää riidanratkaisua asioissa, joista tavanomaiset tuomioistuimet ovat vastuussa. Osallistuminen sovitteluun on vapaaehtoista. Sen tavoitteena on saada osapuolet ottamaan itse vastuuta riidan ratkaisemisesta.

Jotkin naapuririidat on ensin pyrittävä ratkaisemaan tuomioistuimen ulkopuolella ennen kuin asia viedään oikeuteen. Tätä varten kiista voidaan viedä sovitteluelimeen, jossa asia pyritään ratkaisemaan ilman oikeudenkäyntiä joko tuomioistuimessa (menettelyn nimi on *prätorischer Vergleich*) tai sovittelun avulla.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Itävallassa ei ole erityistä sovittelua koskevaa asetusta tai käytäntösääntöjä.

Sovittelijoita ei jaotella rekisterissä erikoisalan mukaan (esimerkiksi perheoikeuden, lääketieteen tai rakennusalan sovittelijat), vaan erikoisalat esitetään lisätiedoissa.

Kaikki sovittelijat, joilla on riittävästi kokemusta sovittelusta, voidaan merkitä "rekisteröityjen sovittelijoiden" luetteloon asiaa koskevien [sääntöjen](#) mukaisesti. "Sovittelija" ei kuitenkaan ole suojattu ammattinimike.

Tiedottaminen ja koulutus

Lisätietoja sovittelijoiden koulutuksesta ja sovittelijaksi rekisteröitymistä koskevista vaatimuksista Itävallassa on saatavilla saksankielisinä [tästä](#).

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu on maksullista.

Sovittelupalkkion määrästä päätetään yksityisen sovittelijan ja riidan osapuolten välisellä sopimuksella.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivissä 2008/52/EY](#) säädetään, että osapuolet voivat pyytää sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisällön vahvistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittavat, millä tuomioistuimilla tai muilla viranomaisilla on toimivalta vastaanottaa tätä koskevia hakemuksia. Jotta sovittelumenettelyllä aikaansaatu sopimus olisi täytäntöönpanokelpoinen, se on vahvistettava tuomioistuimessa tai notaarin luona.

Päivitetty viimeksi: 23/05/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [PL](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Puola

Miksi viedä riita-asia tuomioistuimeen, jos se voidaan ratkaista sovittelulla? Sovittelussa on kyse vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sovintoratkaisuun. Puolan hallinto ja oikeusalan toimijat ovat tietoisia sovittelun tarjoamista eduista.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Oikeusministeriön perustettiin vuonna 2010 erityinen sovitteluun liittyviä kysymyksiä käsittelevä jaosto, josta sittemmin on tullut **rikoksen uhrien asioiden ja sovittelun edistämisen jaosto** (*Wydział ds. Pokrzywdzonych Przystępstwem i ds. Promocji Mediacji*), joka toimii kansainvälisen yhteistyön ja ihmisoikeuksien osaston yhteydessä. Perustietoja sovittelutoiminnasta on saatavilla [oikeusministeriön verkkosivustolla](#).

Oikeusministeriö on kiinnittänyt viime vuosina erityistä huomiota sovittelun ja muiden vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen (Alternative Dispute Resolution, ADR) kehittämiseen ja pyrkinyt lisäämään niiden käyttöä Puolassa. Tavoitteena on parantaa koko oikeusjärjestelmän tehokkuutta ja oikeussuojan saatavuutta kansalaisten kannalta.

Vuonna 2010 perustettiin oikeusministeriön aloitteesta **sovittelukoordinaattorien verkosto**.

Nyt koordinaattoreita (tuomareita, ehdonalaisvalvojia ja sovittelijoita) on yli 120. He toimivat kahdeksassa muutoksenhakuomioistuimessa (*sąd apelacyjny*), kaikissa aluetuomioistuimissa (*sąd okręgowy*) ja kuudessa alioikeudessa (*sąd rejonowy*).

Neuvonnan ja lausuntojen osalta oikeusministeriö tekee yhteistyötä **vaihtoehtoisen riidanratkaisun ja riita-asioiden sovittelutoimenpiteiden yhteiskunnallisen neuvoston** kanssa (*Spoleczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów*, jäljempänä 'ADR-neuvosto', s-posti: adr_rada@ms.gov.pl). Neuvoston tehtävänä on edistää sovittelun käyttöä ja toimia yhteispisteinä keskushallinnon, oikeuslaitoksen ja sovittelijoiden välillä.

ADR-neuvosto nimitettiin ensimmäisen kerran 1. elokuuta 2005 annetulla oikeusministerin asetuksella avustamaan ministeriä vaihtoehtoisiin riidanratkaisumenetelmiin liittyvissä kysymyksissä. ADR-neuvosto laati ensimmäisellä toimikaudellaan mm. seuraavat asiakirjat:

[Puolan sovittelijoiden eettiset säännöt \(Kodeks Etyczny Mediatorów Polskich\)](#) (toukokuu 2008).

[Sovittelijoiden koulutusta koskevat vaatimukset \(Standardy Szkolenia Mediatorów\)](#) (lokakuu 2007).

[Sovittelua ja sovittelumenettelyä koskevat vaatimukset \(Standardy Prowadzenia Mediacji i Postępowania Mediacyjnego\)](#) (kesäkuu 2006).

Toiselle toimikaudelle ADR-neuvosto nimitettiin 3. huhtikuuta 2009 annetulla oikeusministerin asetuksella (sellaisena kuin se on muutettuna 1. heinäkuuta 2011 annetulla oikeusministerin asetuksella). Tärkein ADR-neuvoston nykyisellä toimikaudellaan hyväksymä asiakirja on [Järjestelmää koskevien muutosten toteuttaminen \(Założenia do zmian systemowych\)](#) (maaliskuu 2012).

ADR-neuvostoon kuuluu nykyään 23 jäsentä, jotka ovat tiedemaailman edustajia, käytännön sovittelun ammattilaisia tai jäljempänä mainittujen valtiosta riippumattomien järjestöjen, tutkimuslaitosten ja virastojen edustajia.

ADR-neuvoston tehtävänä on ensisijaisesti antaa suosituksia vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä koskevan kansallisen järjestelmän toimintaperiaatteista sekä

mukauttaa tämä järjestelmä unionin oikeuden vaatimuksiin
laatia yhdenmukainen sovittelumenettely Puolan oikeusjärjestelmään
tiedottaa sovittelumenettelyjä koskevista vaatimuksista
levittää oikeuslaitoksen toimijoiden ja lainvalvontaviranomaisten keskuudessa ja yhteiskunnassa yleensä tietoa ADR-menettelyistä hyödyllisenä konfliktienratkaisukeinona

luoda institutionaaliset puitteet eri ADR-menettelyjen kehittämiseksi
toteuttaa muita tarvittavia toimenpiteitä sovittelun kehittämiseksi Puolassa.

Lisäksi useilla valtiosta riippumattomilla yksityisillä järjestöillä on merkittävä rooli sovittelun edistämässä ja alan sisäisten sääntöjen määrittämisessä. Nämä järjestöt ovat laatineet omat koulutusta koskevat norminsa, sovittelijoiksi haluavia koskevat vaatimukset, sovittelussa käytettävät menetelmät sekä eettiset ja hyvän ammattikäytännön normit. Tällaiset säännöt ovat näiden organisaatioiden sisäisiä sääntöjä ja sitovat ainoastaan niiden omia sovittelijoita.

Tärkeimpiä näistä organisaatioista ovat seuraavat:

- [Puolan sovittelukeskus \(Polskie Centrum Mediacji\),](#)
- [Perheasioiden sovitteluyhdistys \(Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych\),](#)
- [Puolan sovitteluyhdistys \(Krajowe Stowarzyszenie Mediatorów\),](#)
- [Partners-Polskan sovittelukeskus \(Centrum Mediacji Partners Polska\),](#)
- [Puolan yrityssovittelukeskus \(Polskie Stowarzyszenie Sądownictwa Polubownego\),](#)

Ala-Sleesian sovittelukeskus

Lisäksi mm. seuraavat ammattijärjestöt edistävät sovittelua toimintansa puitteissa:

- [Korkeimman asianajajaneuvoston yhteydessä toimiva sovittelukeskus \(Centrum Mediacyjne przy Naczelnej Radzie Adwokackiej\).](#)
- [Kansallisen asianajajaliiton yhteydessä toimiva sovittelukeskus \(Centrum Mediacji Gospodarczej przy Krajowej Izbie Radców Prawnych\).](#)

eräiden alueellisten asianajajayhdistysten yhteydessä toimivat sovittelukeskukset
eräiden alueellisten notaarineuvostojen yhteydessä toimivat sovittelukeskukset.

Luetteloja vakituksista sovittelijoista laativat valtiosta riippumattomat järjestöt (sääntömääräisen toimintansa yhteydessä) ja yliopistot. Tietoja näistä luetteloista ja keskuksista on saatavilla aluetuomioistuinten puheenjohtajilta. Heiltä saa tietoja myös rikos- ja nuorisoasioita käsittelevistä sovittelijoista.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Puolan lainsäädännön mukaan sovittelu on käytettävissä seuraavilla aloilla:

- siviilioikeus
- kauppa-oikeus
- työoikeus
- perheoikeus
- nuoriso-oikeus
- rikosoikeus
- hallinto-oikeus.

Tarkempia tietoja sovittelusta on saatavilla [oikeusministeriön laatimista ja jakelemista esitteistä](#).

Nykyään sovittelua käytetään eniten rikos- ja siviilioikeudellisissa asioissa. Vuosina 2011–2012 sovittelun käyttö lisääntyi eniten perhe- ja kauppa-oikeudellisissa asioissa.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelu on vapaaehtoiselta pohjalta tapahtuva riidanratkaisukeino, jonka käyttö perustuu seuraaviin:

- sovittelusopimus (tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu)
- sovittelun käyttö tuomioistuimen kehotuksesta.

Jos asianosaiset eivät itse valitse sovittelijaa, tuomioistuimella on oikeus nimittää asiaan sovittelija asianmukaisen pätevyyden hankkineiden henkilöiden luettelosta. Rikos- ja nuoriso-oikeudellisissa asioissa tuomioistuin nimittää sovittelijan.

Sovittelusta säädetään muun muassa siviili- ja rikosoikeudenkäyntilaeissa, nuoriso-oikeudellisia asioita koskevasta menettelystä annetussa laissa sekä siviilioikeudenkäyntien tuomioistuinmaksuja koskevassa laissa. Lisäksi on annettu alemmantasoisia määräyksiä, joilla säännellään sovittelumenettelyä yksityiskohtaisemmin sen mukaan, millaisesta asiasta on kyse.

Alaikäisiä koskevien asioiden osalta asetuksessa säädetään mm. seuraavista seikoista:

- sovittelumenettelyn toteuttamiseen valtuutettavia laitoksia ja henkilöitä koskevat vaatimukset
- sovittelumenettelyn toteuttamiseen valtuutettujen laitosten ja henkilöiden rekisteröinti
- sovittelijoiden koulutusta koskevat vaatimukset
- se, missä määrin ja millä edellytyksin sovittelijoilla on oikeus tutustua asiaa koskeviin asiakirjoihin
- sovittelumenettelyn edistymistä ja lopputulosta koskevan kertomuksen muoto ja soveltamisala.

Rikosasoiden osalta asetuksessa säädetään mm. seuraavista seikoista:

- sovittelumenettelyn toteuttamiseen valtuutettavia laitoksia ja henkilöitä koskevat vaatimukset
- sovittelumenettelyn toteuttamiseen valtuutettujen laitosten ja henkilöiden nimittäminen ja erottaminen
- se, missä määrin ja millä edellytyksin sovittelumenettelyn toteuttamiseen valtuutetuilla laitoksilla ja henkilöillä on oikeus tutustua asiaa koskeviin asiakirjoihin
- sovittelussa noudatettavat keinot ja menetelmät.

Perheoikeudellisissa asioissa sovittelijalle on asetettu koulutusta ja kokemusta koskevia lisävaatimuksia (psykologia, pedagogiikka, sosiologia tai oikeustiede sekä käytännön kokemus perheoikeudellisten asioiden sovittelusta).

Täytäntöönpanoasetuksessa määritellään siviiliasioissa sovellettavan sovittelijan palkkion suuruus ja korvauskelpoiset kustannukset (ks. jäljempänä – Paljonko sovittelu maksaa?).

Tiedottaminen ja koulutus

Perustietoa sovittelusta Puolassa on saatavilla [oikeusministeriön verkkosivustolla](#), mm: otteita sovittelua koskevasta lainsäädännöstä, sovittelua koskevia kansainvälisiä säädöksiä sekä [ADR-neuvoston laatimia asiakirjoja ja suosituksia](#) ja sähköisessä muodossa [esitteitä, tiedotteita ja julisteita](#), jotka on julkaistu sovittelun edistämiseksi. Lisäksi sivustolla julkaistaan [ajankohtaisia tietoja sovittelun edistämiseen liittyvistä toimista](#) sekä valtakunnallisella ja alueellisella tasolla toteutettavista toimista, jotka liittyvät sovittelun kansainvälisen teemapäivän viettoon. Sivustolle on myös koottu [tietoa, säädöskäännöksiä ja esimerkkejä muiden maiden hyvistä käytännöistä](#).

Sovitteluun liittyvät kysymykset ovat osa syyttäjien ja tuomarien yleistä koulutusta ja kuuluvat opetusohjelmaan myös [tuomarien ja syyttäjien valtakunnallisessa oppilaitoksessa \(Krajowa Szkoła Sądownicwa i Prokuratury\)](#).

Sovittelukoordinaattoreille on järjestetty oikeusministeriön suosituksesta tämän tehtävän hoitamiseen liittyvää koulutusta, joka liittyy tiedottamiseen, tiiminvetämiseen ja yhteistyöhön sovittelijoiden kanssa.

Sovittelijat voivat valita haluamansa koulutuksen sovittelukeskusten, yliopistojen ja muiden järjestöjen tarjonnasta.

Oikeusministeriö laatii sovittelusta tilastoja, joissa tarkastellaan seuraavia näkökohtia:

niiden tapausten lukumäärä, joissa tuomioistuimien on ohjannut osapuolet sovitteluun

sovittelussa tehtyjen sopimusten lukumäärä

sovittelussa tehtyjen sopimusten ehdot (rikos- ja nuorisooikeudelliset asiat)

tuomioistuimien ulkopuolisten sovittelumenettelyjen lukumäärä (siviiliasiat).

Vuosina 2010 ja 2011 toteutettiin projektiluontoisia toimia, joiden yhteydessä tuomioistuimiin, läänien poliisilaitoksille ja sovittelukeskuksiin jaettiin esitteitä ja tiedotteita, joissa kerrottiin erityyppisistä sovittelumenettelyistä ja niiden käytännön soveltamisesta. Lisäksi suurelle yleisölle kerrottiin sovittelusta televisiossa, radiossa ja ilmoitustauluilla. Oikeusministeriö päivittää ja jakelee järjestelmällisesti sovittelua koskevia esitteitä, oikeudenkäyntiasiakirjojen mukaan liitettäviä lyhyitä tiedotteita ja julisteita, jotka ovat saatavilla myös ministeriön verkkosivustolla.

Puolassa on vietetty jo viiden vuoden ajan kansainvälistä sovittelupäivää, jonka yhteydessä oikeusministeri järjestää valtakunnallisen konferenssin. Lisäksi sovittelupäivän yhteydessä järjestetään kymmenittäin suppeampia konferensseja, juhlallisuuksia, koulutusta ja keskustelutilaisuuksia myös alue- ja paikallistasolla eri kaupungeissa.

Paljonko sovittelu maksaa?

Oikeusministeriö jakaa tietoa sovittelusta maksutta. Sovittelu on [tutkimusten](#) mukaan edullisempaa kuin riitojen ratkaiseminen tuomioistuimissa.

Rikos- ja nuorisooikeudellisissa asioissa **asianosaisten ei tarvitse maksaa sovittelusta aiheutuvia kustannuksia**, vaan ne katetaan valtion varoista.

Muuntotyypisissä asioissa **palkkiosta yleensä sovitaan** sovittelijan ja asianosaisten kesken. Sovittelija voi myös suostua hoitamaan sovittelun ilman palkkiota.

Siviilioikeudellisissa asioissa sovittelusta aiheutuvat kustannukset jäävät asianosaisten maksettaviksi. Kustannukset yleensä jaetaan, paitsi jos asianosaiset sopivat toisin. Silloin kun sovitteluun on päädytty tuomioistuimen kehotuksesta, sovittelijan palkkio on muissa kuin rahallista arvoa koskevissa asioissa

ensimmäiseltä istunnolta 60 zlotya (noin 15 euroa) ja jokaiselta seuraavalta istunnolta 25 zlotya eli noin 6 euroa). Jos menettelyn kohteena olevalla asialla on

rahallinen arvo, sovittelijan palkkio on 1 % riita-asian arvosta (kuitenkin vähintään 30 zlotya eli noin 7,5 euroa) ja enintään 1 000 zlotya (noin 250 euroa).

Sovittelijalla on myös oikeus saada korvaus sovittelutoimintaan liittyvistä kuluista (kuten kirjeenvaihto-, puhelin- ja vuokratuluista). Sovittelun kustannuksiin

lisätään alv-vero.

Jos sovittelussa päästään sopimukseen, osapuolelle palautetaan 75 prosenttia tuomioistuinmaksusta, jonka hän joutui maksamaan viedessään asian

tuomioistuimen käsiteltäväksi. Avio- ja asumuseroa koskevissa asioissa maksu palautetaan kokonaan.

Kun kyseessä on tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu, sovittelukeskus määrittelee sovittelijan palkkion ja kulukorvaukset tai asianosaiset sopivat niistä

yhdessä sovittelijan kanssa ennen sovittelun aloittamista. Osapuolia ei voida vapauttaa sovittelukustannuksista, vaikka tuomioistuinmaksuista olisi myönnetty

vapautus. Sovittelija voi luopua palkkiostaan kummankintyyppisissä sovittelumenettelyissä (tuomioistuimissa tai tuomioistuimen ulkopuolella käytävissä

menettelyissä).

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Jos osapuolet pääsevät sopimukseen **siviilioikeudellista asiaa** koskevassa sovittelussa, sopimus liitetään sovittelusta laadittuun pöytäkirjaan. Sovittelija

ilmoittaa asianosaisille, että allekirjoittamalla sopimuksen ne hyväksyvät sen, että tuomioistuimelle esitetään hakemus sopimuksen vahvistamisesta.

Sovittelija toimittaa sovittelupöytäkirjan ja sopimuksen toimivaltaiselle tuomioistuimelle ja antaa asianosaisille jäljennöksen pöytäkirjasta. Tuomioistuin

aloittaa viipymättä menettelyn, jossa sovittelussa aikaansaatu sopimus joko vahvistetaan tai julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi. Tuomioistuin voi

kieltäytyä vahvistamasta sopimusta tai julistamasta sitä täytäntöönpanokelpoiseksi joko kokonaan tai osittain, jos sopimus on lain tai hyvien tapojen

vastainen, jos sen tarkoituksena on kiertää lakia tai jos se on epäselvä tai vastoin työntekijän etua. Sovittelijan avulla aikaansaatu sopimus, jonka

tuomioistuin on vahvistanut julistamalla sen täytäntöönpanokelpoiseksi, on oikeudellisesti yhtä pätevä kuin tuomioistuimissa tehty sopimus, ja se voidaan

määrätä pantavaksi täytäntöön.

Perheoikeudellisissa asioissa sopimuksessa voidaan sopia mm. seuraavista kysymyksistä: puolisoiden välisten riitojen sopiminen, eroa koskevien ehtojen

vahvistaminen, huoltajuuskysymykset, lasten tapaamisoikeudet, perheen tarpeista huolehtiminen, elatusmaksut sekä omaisuutta ja asumista koskevat

kysymykset. Lisäksi sopimuksessa voidaan määrätä vanhempien tai puolisoiden eron jälkeen esimerkiksi passin myöntämisestä, lapsen koulutukseen

liittyvistä valinnoista, yhteydenpidosta muuhun perheeseen sekä lapsen omaisuuden hallinnasta.

Siviilioikeudellisissa asioissa sovittelun aloittaminen keskeyttää vanhentumisajan kulumisen.

Rikos- ja nuorisooikeudellisissa asioissa sovittelussa aikaansaatu sopimus ei korvaa tuomioistuimen tuomiota eikä sido tuomioistuinta, vaikka

tuomioistuimen on otettava sen sisältö huomioon päättäessään menettelyn. Tällaisessa sopimuksessa voidaan määrätä mm. seuraavista seikoista:

muodollinen anteeksipyyntö, aineellisten ja aineettomien vahinkojen korvaaminen, yhdyskuntapalvelu, velvoitteet uhria ja koko yhteiskuntaa kohtaan.

Päivitetty viimeksi: 26/09/2014

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat

saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai

mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Portugali

Haluaisitko välttää oikeudenkäynnin ja selvittää riita-asiasi mieluummin sovittelemalla? Sovittelu on vaihtoehtoinen riidanratkaisumenettely, jossa sovittelija

auttaa riidan osapuolia pääsemään keskenään sovintoratkaisuun. Portugalin hallintoviranomaiset ja oikeusalan ammattilaiset ovat tietoisia sovittelun eduista.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Portugalissa sovittelutoiminnan sääntely on keskitetty oikeuspolitiikan virastolle (*Direção-Geral da Política de Justiça, DGPJ*).

Tämä Portugalin oikeusministeriön alainen virasto sijaitsee Lissabonissa osoitteessa:

Av. D. João II, Lote 1.08.01-E, Torre H, Pisos 2/3 1990-097 Lisboa.

Yhteystiedot:

sähköposti: correio@dgpj.mj.pt

puhelin: (+351) 21 792 40 00

faksi: (+351) 21 792 40 48 tai 21 792 40 90.

DGPJ:n verkkosivustolla on saatavilla keskeistä tietoa julkisista sovittelupalveluista sekä muista vaihtoehtoisista riidanratkaisukeinoista.

DGJP ei neuvo, kuinka voit itse etsiä sovittelijan. Virastossa kuitenkin ylläpidetään luetteloja sovittelijoista. Sovittelija valitaan automaattisesti sen jälkeen, kun sovittelun aloittamisesta on tehty päätös julkisia sovittelupalveluja koskevien säännösten mukaisesti.

Portugalissa ei ole sovittelun alalla työskenteleviä kansalaisjärjestöjä. Siellä toimii kuitenkin yksityisiä yhdistyksiä, jotka tarjoavat sovittelupalveluja ja koulutusta sovittelijoille.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelu on sallittua useilla eri aloilla.

Portugalissa on toteutettu yleisiä toimenpiteitä sovittelun käytön edistämiseksi tietyillä oikeudenoilla, kuten työ-, rikos-, kauppa-, siviili- ja perheoikeudellisissa asioissa.

Perhe-, työ- ja rikossovittelu muodostavat omat erilliset rakenteensa, joilla työskentelee alalle erikoistuneita sovittelijoita. Siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden sovittelu toimitetaan osana rauhantuomioistuimissa (*Julgados de Paz*) käytävää menettelyä.

Rauhantuomioistuimet voivat sovittella myös näiden tuomioistuinten varsinaisen toimivallan ulkopuolelle kuuluvia riitoja (*mediação extra competência*).

Tämäntyyppisessä vaihtoehtoisessa riidanratkaisussa ei kuitenkaan noudateta samoja menettelyjä kuin rauhantuomioistuimen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Jos vaihtoehtoisessa riidanratkaisumenettelyssä ei löydetä ratkaisua riitaan, prosessia ei voi saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi kuten siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden sovittelussa, jotka kuuluvat rauhantuomioistuinten varsinaisen toimivallan piiriin.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttö on täysin vapaaehtoista.

Portugalissa ei ole voimassa sovittelijoita koskevia kansallisia toimintasääntöjä, vaan he noudattavat työssään EU:n käytäntösääntöjä sovittelijoille. Tietyissä oikeudellisissa ja hallinnollisissa säädöksissä on määritelty sovittelijoiden tehtävät sekä edellytykset näissä tehtävissä toimimiselle. Sovittelijoille on laadittu ohjeet sovitteluistuntojen pitämisestä, rakentavan vuorovaikutuksen ja yhteisymmärryksen edistämistä osapuolten välillä sekä erilaisten sovintoratkaisujen ehdottamisesta.

Sovittelijoiden tehtävien hoitoa valvotaan osana julkista sovittelujärjestelmää. Valvontatapa riippuu siitä, millä alalla sovittelija työskentelee. Julkisessa järjestelmässä sovittelutoiminnan valvonnasta vastaa valvontalautakunta. Sovittelijoiden koulutusvaatimuksilla varmistetaan heidän perehdyttämisenä EU:n käytäntösääntöjen etikkaan ja periaatteisiin.

Kullakin julkisen sovittelumenettelyn alalla – perhe-, työ-, rikos-, siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa – on oma lainsäädäntökehyksensä ja sovittelun toimittamista sääntelevä ohjeistonsa.

Nykyisin julkisissa sovittelumenettelyissä, myös rauhantuomioistuinten (*Julgados de Paz*) toimittamisissa siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden sovittelussa, ratkaistaan yksinomaan Portugalissa vireille pantuja riita-asioita Portugalin lainsäädännössä määriteltyjen menettelyjen ja hakemusten mukaisesti.

Tiedotus ja koulutus

Lisätietoja on saatavilla oikeuspolitiikan viraston (*Direção-Geral da Política de Justiça, DGPJ*) verkkosivuston sovitteluä käsittelevästä osiosta.

Portugalissa ylläpidetään tilastoja sovittelukeinojen käytöstä. DGPJ kerää tietoja sovitteluistuntojen lukumäärästä, sovintoratkaisuun päättäneiden ja ratkaisematta jääneiden tapausten lukumäärästä sekä kuhunkin istuntoon kuluneesta ajasta.

Portugalissa ei ole sovittelijoita kouluttavaa kansallista elintä, vaan heitä kouluttavat yksityiset elimet. Portugalin oikeusministeriö valtuuttaa ne järjestämään sovittelukurssseja. Valtuutuksen myöntäminen edellyttää elimiltä tiettyä määrää luentoja, tiettyjä opetusmenetelmiä ja tietynlaista opetussisältöä, joka on määritelty asiaa koskevassa asetuksessa (*portaria*).

Jotta yksityisten elinten kouluttamat sovittelijat voitaisiin ottaa DPGJ:n hallinnoimiin luetteloihin, heidän on täytettävä tietyt pätevyysvaatimukset.

Koulutusohjelmalla varmistetaan heidän ammatillinen luotettavuutensa ja kykynsä sovittella perhe-, työ-, rikos- ja siviilioikeudellisia riitoja.

Paljonko sovittelu maksaa?

Jos sovittelu tapahtuu perheasioissa tuomioistuimen aloitteesta (lasten huoltoa koskevan lain 147 §:n nojalla), se on maksutonta. Kaikissa muissa tapauksissa sovittelu on maksullista, lukuun ottamatta tapauksia, joissa on myönnetty oikeusapua.

Jos sovittelu käynnistetään osapuolten aloitteesta, kustannukset määräytyvät kyseisen oikeudenalan mukaan seuraavasti:

perhesovittelu: 50 euroa kultakin osapuolelta

rikossovittelu: jos sovittelu tapahtuu syyttäjäviranomaisen tai vastaajan ja kantajan pyynnöstä, se on maksutonta.

työsuhdesovittelu: 50 euroa kultakin osapuolelta

siviili- ja kauppaoikeudellisten riitojen sovittelu: 25 euroa kultakin osapuolelta (näitä riitoja voidaan sovittella rauhantuomioistuimissa ja maksu peritään, jos asiassa päästään sovintoon).

Jos sovittelumenettely on maksullinen ja osapuolilla on taloudellisia vaikeuksia, he voivat turvautua oikeusapuun ja hakea vapautusta maksusta asiassa toimivaltailta sosiaaliturvaviranomaisilta (*Instituto de Segurança Social*).

Hyödyllisiä linkkejä

 [Oikeuspolitiikan virasto](#)

 [Rauhantuomioistuinten valvontalautakunta](#)

Päivitetty viimeksi: 29/12/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Romania

Riita-asiaa ei välttämättä tarvitse viedä tuomioistuimeen vaan sen voi pyrkiä ratkaisemaan sovittelulla. Sovittelussa on kyse vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sovitteluratkaisuun. Sovittelun edut ovat Romanian hallintovirkamiesten ja oikeusalan ammattilaisten tiedossa.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Romaniassa sovittelun valvonnasta vastaa [sovitteluneuvosto](#) (Consiliul de Mediere), joka on perustettu sovittelusta annetun lain nro 192/2006 nojalla. Se on yleishyödyllistä tehtävää hoitava itsenäinen oikeushenkilö, jonka päätoimipaikka sijaitsee Bukarestissa.

Laissa nro 192/2006 vahvistetaan sovittelua koskeva sääntelykehys, jonka asettamisessa rajoissa sovittelijat toimivat.

Sovittelijat valitsevat ja [Romanian oikeusministeriö](#) hyväksyy sovitteluneuvoston jäsenet.

Sovitteluneuvoston tärkeimpänä tehtävänä on tehdä päätöksiä seuraavista asioista:

vahvistaa sovittelualan **koulutusvaatimukset** parhaiden kansainvälisten käytäntöjen mukaisesti ja valvoa, että ammattilaiset noudattavat niitä

valtuuttaa sovittelijoita sekä ylläpitää ja päivittää sovittelijoiden luetteloa

hyväksyä sovittelijakoulutuksen **opetussuunnitelma**

hyväksyä valtuutettujen sovittelijoiden **eettiset ja ammatilliset säännöt** sekä säännöt heidän kurinpitovastuustaan

hyväksyä **asetus** sovitteluneuvoston organisaatiosta ja toiminnasta

esittää **ehdotuksia** sovittelusta annetun lainsäädännön tarkistamisesta tai suhteuttamisesta.

📧 **Sovitteluneuvoston yhteystiedot** ovat seuraavat:

Osoite: București, str. Cuza Vodă, nr. 64, sector 4

Puhelin: 004 021 315 25 28; 004 021 330 25 60; 004 021 330 25 61

Faksi: 004 021 330 25 28

Sähköpostiosoitteet: 📧 secretariat@cmediere.ro , 📧 Consiliul_de_mediere@yahoo.com

Sovittelijoiden ammattijärjestöjen kansallinen rekisteri

📧 **Sovitteluneuvosto** on perustanut 📧 **sovittelijoiden ammattijärjestöjen kansallisen rekisterin**. Rekisterissä luetaan kansalaisjärjestöt, jotka pyrkivät lisäämään sovittelua ja ajavat sovittelijoiden ammatillista etua.

Seuraavassa **luetellaan** sovittelun alalla toimivat **ammattijärjestöt**:

📧 **Bukarestin sovittelijoiden järjestö** (Asociația Mediatorilor București)

Turdan sovittelijoiden keskus (Asociația Centrul de Mediere Turda)

Vasluin sovittelijoiden kamarin järjestö (Asociația Camera Mediatorilor Vaslui)

📧 **Vasluin sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Vaslui)

Galatin sovittelijoiden järjestö (Asociația Mediatorilor Galați)

Iasin sovittelijoiden kamarin järjestö (Asociația Camera Mediatorilor Iași)

Iasin sovittelu- ja yhteisöturvakeskus (Centrul de Mediere și Securitate Comunitară Iași)

📧 **Craiovan sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Craiova)

📧 **Clujin sovittelukeskuksen järjestö** (Asociația Centrul de Mediere Cluj)

📧 **Neamtin sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Neamt)

Sibiun sovittelukeskus (Centrul de Mediere Sibiu)

📧 **Constantan sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Constanta)

Alban sovittelukeskus (Centrul de Mediere Alba)

📧 **Timisoaran sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Timisoara)

Maramuresin sovittelu- ja välityskeskus (Centrul de Mediere și Arbitraj Maramures)

📧 **Bacaun sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Bacau)

📧 **Călărașin sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Calarasi)

📧 **Ialomișan sovittelukeskus** (Centrul de Mediere Ialomita)

Sovittelijoiden luettelo

Valtuutetut sovittelijat kirjataan lain nro 192/2006 12 §:n mukaisesti **sovittelijoiden luetteloon**, jota ylläpitää 📧 **sovitteluneuvosto** ja joka julkaistaan Romanian virallisen lehden osassa I.

Sovittelijoiden luetteloon voi tutustua myös 📧 **sovitteluneuvoston** ja 📧 **oikeusministeriön** virallisilla verkkosivuilla.

Valtuutettujen sovittelijoiden luettelosta ilmenee,

mihin ammattijärjestöön sovittelijat kuuluvat

mistä koulutuslaitoksesta he ovat valmistuneet

minkä sovittelija koulutusohjelman he ovat käyneet

millä vierailu kielillä he voivat tarjota sovittelupalveluja

miten heidät tavoittaa.

Henkilöt, jotka haluavat ratkaista riitansa sovittelun keinoin, voivat ottaa sovittelijaan yhteyttä kuukauden sisällä sovittelijoiden luettelon julkaisemisesta tuomioistuinten tiloissa ja oikeusministeriön verkkosivuilla.

Sovitteluneuvostolla on laissa säädetty velvollisuus päivittää säännöllisesti – vähintään kerran vuodessa – **sovittelijoiden luettelo** sekä ilmoittaa muutoksista tuomioistuimille, paikallishallinnon viranomaisille ja oikeusministeriölle.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Lain nro 192/2006 2 §:n mukaan osapuolet voivat hakeutua sovitteluun, kun **riita-asia koskee siviili- tai rikosasiaa, perheasiaa** tai muuta laissa säädettyä oikeudenalaa. Sovittelussa voidaan ratkaista myös **kuluttajariitoja ja muita riitoja, jotka koskevat luovutettavissa olevia oikeuksia**. Sovittelussa ei voida kuitenkaan käsitellä asioita, jotka koskevat henkilökohtaisia oikeuksia tai luovuttamattomia oikeuksia.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttäminen on **vapaaehtoista**. Osapuolet eivät ole velvollisia hakeutumaan sovitteluun, ja he voivat myös keskeyttää sovittelun missä vaiheessa tahansa. Toisin sanoen osapuolet voivat käyttää vapaasti muita riidanratkaisukeinoja (oikeudenkäynti, välimesmenettely) missä vaiheessa tahansa.

Sovittelusta kiinnostuneet osapuolet voivat ottaa yhteyttä sovittelijaan sekä ennen oikeudenkäyntiä että myös sen aikana.

Romanian lainsäädännössä on kuitenkin useita sovittelua koskevia säännöksiä, joiden nojalla tuomareiden on tietyissä tapauksissa **kerrottava osapuolille mahdollisuudesta käyttää sovittelua sekä sovittelun eduista**. Toisin sanoen osapuolille tarjotaan lukuisia **taloudellisia kannustimia** valita sovittelu tai muu vaihtoehtoinen riidanratkaisumenetelmä.

📧 **Sovitteluneuvosto** hyväksyi 17. helmikuuta 2007 sovittelijoiden **eettiset ja ammatilliset säännöt**. Säännöt sitovat kaikkia sovittelijoiden luetteloon kirjattuja sovittelijoita.

Tiedotus ja koulutus

Eniten tietoa Romanian tarjoamista sovittelumahdollisuuksista annetaan 📧 **sovitteluneuvoston** verkkosivuilla.

Sovittelijakoulutusta annetaan vain yksityisellä sektorilla, mutta 📧 **sovitteluneuvosto** hyväksyy koulutuksen järjestäjät varmistaakseen, että kaikilla kursseilla annetaan samat vaatimukset täyttävää koulutusta.

Luettelo **koulutuksen järjestäjistä** on saatavilla 📧 **sovitteluneuvoston** virallisilta verkkosivuilta.

Koulutusta järjestetään säännöllisesti. Käytössä on parhaillaan yksi **sovittelijoiden peruskoulutusta** koskeva koulutusohjelma (80 tuntia). Koulutusohjelmassa asetetaan koulutuksen tavoitteet, määritellään, mitkä taidot opiskelijan täytyy omaksua koulutuksen päättymiseen mennessä, ja vahvistetaan arviointimenetelmät. Sovitteluneuvosto on hyväksynyt kahdeksan koulutusta järjestävää tahoja. Ne vastaavat kansallisen koulutusohjelman mukaisten oppimateriaalien ja harjoitusten laatimisesta.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu ei ole ilmaista. **Maksusta** sovitaan yksityisen sovittelijan ja osapuolten kesken.

Paikalliset ja kansalliset viranomaiset eivät tarjoa tällä hetkellä oikeudellista tai taloudellista apua sovittelupalvelujen tarjoamista varten.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatua sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivissä 2008/52/EY](#) säädetään, että riidan osapuolet voivat pyytää sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisällön vahvistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ne tuomioistuimet tai muut viranomaiset, joilla on toimivalta vastaanottaa hakemuksia. Romania ei ole vielä antanut näitä tietoja.

Päivitetty viimeksi: 10/06/2013

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Slovenia

Oikeuskäsittelyn sijasta riita-asiat voidaan ratkaista sovittelemalla. Sovittelu on vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino, jossa riidan osapuolet pyrkivät sovintoon sovittelijan avulla. Slovenian hallitus ja oikeusalan toimijat tuntevat sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Laissa vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta (Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov, ZARSS, Slovenian virallinen lehti 97/09 ja 40/12 – ZUJF, joka hyväksyttiin 19. marraskuuta 2009 ja jonka soveltaminen alkoi 15. kesäkuuta 2010, ensimmäisen ja toiseen asteen tuomioistuimet veloitetaan hyväksymään ja ottamaan käyttöön vaihtoehtoisen riidanratkaisun ohjelma, jonka avulla osapuolet voivat käyttää vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja kauppaoikeudellisissa, työoikeudellisissa, perheoikeudellisissa ja muissa siviilioikeudellisissa asioissa. Tuomioistuimet ovat ohjelman puitteissa velvollisia antamaan osapuolille mahdollisuuden sovittelun sekä muiden vaihtoehtoisten riitojenratkaisukeinojen käyttöön.

Oikeus- ja julkishallintoministeriö pitää [keskitettyä rekisteriä sovittelijoista](#), jotka työskentelevät tuomioistuinten vaihtoehtoisen riidanratkaisun ohjelmissa. Sovittelussa toimii myös useita kansalaisjärjestöjä:

[Slovenian sovittelijoiden yhdistys](#) ([sovittelijaluettelo](#))

[Oikeustietokeskukseen kuuluva sovittelukeskus](#)

[Slovenian sovitteluyhdistysten järjestö – MEDIOS](#) ([sovittelijaluettelo](#)).

Oikeus- ja julkishallintoministeriön alaisuudessa toimii vuonna 2009 perustettu vaihtoehtoista riidanratkaisua käsittelevä neuvosto (Svet za alternativno reševanje sporov). Neuvosto on ministeriön keskeinen, riippumaton asiantuntijaelin, jolla on koordinoiva ja neuvoa-antava rooli.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelua voidaan käyttää siviili-, perhe-, kauppa- ja työoikeudellisia asioita sekä muita omaisuuteen liittyviä asioita koskevissa vaateissa, joista osapuolilla on mahdollisuus tehdä ratkaisu ja päästä sovintoon. Sovittelua voidaan käyttää myös muissa asioissa, ellei sitä ole estetty laissa.

Sovittelu on tavallisinta siviili-, perhe- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttäminen on vapaaehtoista. Laissa sovittelusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah, ZMCGZ, Slovenian virallinen lehti 56/08) viitataan yleisesti sovitteluun eli yhtä lailla tuomioistuinten menettelyihin liittyvään sovitteluun kuin tuomioistuinten ulkopuoliseen sovitteluun. Laissa säädetään ainoastaan sovittelumenettelyjen perussäännöistä, mutta muu jätetään itsesääntelyn varaan. Laissa säädetään mm. siitä, milloin sovittelu alkaa ja päättyy, kuka nimittää sovittelijan, millaiset ovat sovittelijan käytäntösäännöt, miten sovittelusopimus muotoillaan ja miten sen noudattaminen varmistetaan. Osapuolet voivat poiketa laista lukuun ottamatta säännöksiä, jotka koskevat sovittelijan puolueettomuutta ja sovittelun vaikutusta määrän- ja vanhentumisaikoihin.

Slovenian sovittelijoiden yhdistys on hyväksynyt [sovittelijoiden käytäntösäännöt](#), mutta ne koskevat ainoastaan yhdistyksen jäseniä.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelusta ja yhteydenotosta sovittelijoihin on tietoa esim. seuraavilla kansalaisjärjestöjen verkkosivuilla:

[Slovenian sovittelijoiden yhdistys](#)

[Slovenian sovitteluyhdistysten järjestö – MEDIOS](#)

[Oikeustietokeskukseen kuuluva sovittelukeskus](#)

Sovittelijoiden koulutusta antavat monet järjestöt sekä oikeus- ja julkishallintoministeriön alainen [oikeusalan koulutuskeskus](#)

Paljonko sovittelu maksaa?

Tällä hetkellä tuomioistuimissa ZARSS-lain nojalla järjestettävä sovittelu on vanhempien ja lasten välisiä suhteita koskevissa asioissa ja työsuhteen päättymistä koskevissa työoikeudellisissa asioissa kaikille osapuolille maksutonta. Osapuolet maksavat ainoastaan asianajajiansa palkkiot.

Kauppaoikeudellisia asioita lukuun ottamatta tuomioistuin vastaa kustannuksista kolmelta ensimmäiseltä sovittelutunnilla.

Yksityiset järjestöt veloittavat sovittelusta erisuuruisia palkkioita.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Sopimus, johon sovittelussa päästään, ei ole suoraan täytäntöönpanokelpoinen. Osapuolet voivat kuitenkin sopia riita-asian ratkaisua koskevan sopimuksen muodosta. Se voi olla notaarin pöytäkirja, joka voidaan panna suoraan täytäntöön, tai tuomioistuimessa tehtävä sovinto tai ratkaisuun perustuva välitystuomio.

Linkkejä

[Slovenian sovittelijoiden yhdistys](#)

[Oikeustietokeskukseen kuuluva sovittelukeskus](#)

[Slovenian sovitteluyhdistysten järjestö – MEDIOS](#)

Päivitetty viimeksi: 23/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Slovakia

Riidan voi ratkaista myös sovittelun avulla, oikeuteen ei tarvitse mennä. Kyseessä on vaihtoehtoinen riidanratkaisu (ADR), jossa riidan osapuolet pyrkivät sovintoon sovittelijan avulla. Slovakian hallitus ja oikeusalan toimijat tuntevat sovittelun edut.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Slovakian tasavallan [oikeusministeriön verkkosivustolla](#) on [sovittelua koskeva osio](#) slovakian kielellä.

Millä aloilla sovittelua käytetään ja millä aloilla sen käyttö on yleisintä?

Sovittelumenettelyjä kuvataan sovittelusta ja eräiden lakien muuttamisesta annetussa muutetussa laissa 420/2004, jossa säädetään

sovittelun toteuttamisesta,

sovittelun pääperiaatteista ja

sovittelun organisaatiosta ja vaikutuksista.

Lakia sovelletaan siviili-, perhe- sopimus- ja työoikeudellisista suhteista johtuviin riita-asioihin.

Sovittelu on tuomioistuimen ulkopuolinen järjestely, jossa osapuolet ratkaisevat sovittelijan avulla sopimussuhteesta tai muusta oikeudellisesta suhteesta syntyneen riidan. Menettelyssä voi olla kaksi tai useampia osapuolia, joiden välinen riita-asia ratkaistaan sovittelijan avulla.

Lain nro 99/1963 (siviililain) 99 §:n 1 momentin kolmas virke, sellaisena kuin se on muutettuna, kuuluu seuraavasti: ”Jos asian olosuhteet sallivat, tuomioistuin voi joko ennen ensimmäistä oikeudenistuntoa tai oikeudenkäyntimenettelyjen aikana kutsua osapuolet keskustelemaan sovittelijoista laadittuun luetteloon merkityn sovittelijan kanssa mahdollisuudesta ratkaista riita-asia sovittelun avulla.”

Tiedotus ja koulutus

Slovakian oikeusministeriön verkkosivuston [sovittelua](#) koskevassa osiossa annetaan tietoa sovittelusta slovakian kielellä. Lisätietoa on saatavissa [Euroopan oikeudellisen verkoston](#) sivuilla.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu on maksullinen palvelu. Sovittelijan palkkio määritetään tapauskohtaisesti tavallisesti tuntikorvauksena tai kiinteämääräisenä korvauksena. Sovittelu on yritystoimintaa, jonka kuluja ei ole määritelty ennalta.

Voidaaniko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaan riita-asian osapuolet voivat pyytää sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisällön vahvistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittavat tästä tuomioistuimille tai muille viranomaisille, joilla on toimivalta vastaanottaa tällaisia hakemuksia.

Sovittelu on Slovakiassa epävirallinen, vapaaehtoinen ja luottamuksellinen menettely riitojen ratkaisemiseksi tuomioistuimen ulkopuolella sovittelijan välityksellä. Sovittelun tavoitteena on päästä sovitteluratkaisuun, jonka kumpikin osapuoli voi hyväksyä.

Sovittelun tuloksena tehtävän sopimuksen on oltava kirjallinen. Sitä sovelletaan ensisijaisesti sen osapuoliin, ja se on osapuolia sitova. Edunsaaja voi sopimuksen perusteella hakea päätöksen täytäntöönpanoa tuomioistuimen kautta tai ulosoton toimeenpanoa, jos sopimus on

tehty kirjallisena notaariasiakirjan muodossa

vahvistettu sovintoratkaisuna välimiesoikeudessa.

Jos sovintoratkaisusta ei päästä sopimukseen, asia voidaan ratkaista oikeusteitse.

Linkkejä

Slovakian tasavallan oikeusministeriö

Päivitetty viimeksi: 18/03/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Suomi

Riita-asiaa ei välttämättä tarvitse viedä tuomioistuimeen vaan sen voi pyrkiä ratkaisemaan sovittelulla. Sovittelussa on kyse vaihtoehdoisesta riidanratkaisusta, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sovitteluratkaisuun. Sovittelun edut ovat Suomen hallintovirkamiesten ja oikeusalan ammattilaisten tiedossa.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelutoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Lääninhallitukset ovat velvollisia järjestämään sovittelutoiminnan niin, että sovittelupalvelua on saatavissa asianmukaisesti maan kaikissa osissa.

Sovittelutoimintaa koskevia tietoja on [Suomen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen](#) (THL) internetsivustolla.

Tuomioistuinsovittelun johto kuuluu käräjäoikeuksille. Käräjäoikeudet voivat ottaa riita-asioita soviteltaviksi. Sovittelun tarkoituksena on auttaa osapuolia löytämään riitaansa ratkaisu, jonka molemmat voivat hyväksyä. Sovitteluratkaisu perustuu siis tavallisesti enemmän kohtuunäkökohtiin kuin tiukkaan lain soveltamiseen. Lisätietoja käräjäoikeuksista on [Suomen oikeusministeriön](#) internetsivustolla. Aiheesta on myös esite [Riidan sovittelu tuomioistuimessa](#).

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelua käytetään sekä riita- että rikosasioissa.

Useimmiten sovittelua käytetään vähäisissä riita-asioissa. Kaikkia riita-asioita ei kuitenkaan ole pakko käsitellä tuomioistuinsovittelussa. Esimerkiksi kuluttajansuojaan liittyviä riitoja voivat hoitaa myös kuluttajaneuvotat ja [kuluttajariitalautakunta](#). Rikosasioille on oma erillinen sovittelumenettelynsä.

Yleisissä tuomioistuimissa käsiteltäviä riita-asioita voidaan sovittella sen mukaan kuin riita-asioiden sovittelusta tuomioistuimissa annetussa laissa (663/2005) säädetään. Tuomioistuinsovittelulla pyritään riita-asioiden sovinnolliseen ratkaisuun. Sovittelun edellytyksenä on, että asia soveltuu soviteltavaksi ja sovittelu on muuten tarkoituksenmukaista osapuolten vaatimuksiin nähden. Kumpi tahansa osapuolista voi ennen asian viemistä oikeuteen esittää hakemuksen sovittelun aloittamisesta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siinä on selostettava, mitä riita koskee ja miten osapuolten näkemykset eroavat toisistaan.

Lisäksi tulee ilmoittaa perusteet kannalle, jonka mukaan asia soveltuu soviteltavaksi.

Sovittelu voi kohdistua myös sellaisiin riita-asioihin, joissa ainakin yksi osapuoli on luonnollinen henkilö. Muu kuin rikokseen perustuvaa vahingonkorvausvaatimusta koskeva riita-asia voidaan kuitenkin ottaa soviteltavaksi vain, jos riita-asia on vähäinen, kun otetaan huomioon sen kohde ja asiassa esitetyt vaatimukset. Riita-asian sovittelusta on soveltuvin osin voimassa, mitä laissa säädetään rikosasian sovittelusta.

Sovittelu voidaan toteuttaa vain sellaisten osapuolten kesken, jotka ovat henkilökohtaisesti ja vapaaehtoisesti ilmaisseet suostuvansa sovitteluun. Heidän on pystyttävä ymmärtämään sovittelun sekä siinä tehtävien ratkaisujen merkitys. Ennen kuin osapuoli antaa suostumuksensa sovitteluun, hänelle tulee selvittää hänen sovitteluun liittyvät oikeutensa ja asemansa sovittelussa. Osapuolella on oikeus peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa sovittelun aikana.

Alaikäisen henkilön on annettava suostumuksensa sovitteluun henkilökohtaisesti. Alaikäisen henkilön osallistuminen sovitteluun edellyttää lisäksi, että myös hänen huoltajansa tai muut lailliset edustajansa suostuvat siihen. Vajavaaltaiseksi julistettu täysi-ikäinen henkilö voi osallistua sovitteluun, jos hän ymmärtää asian merkityksen ja antaa henkilökohtaisesti suostumuksensa sovitteluun.

Sovittelussa voidaan käsitellä rikoksia, joiden arvioidaan soveltuvan soviteltaviksi, kun otetaan huomioon rikoksen laatu ja tekotapa, rikoksesta epäillyn ja uhrin keskinäinen suhde sekä muut rikokseen liittyvät seikat kokonaisuutena. Soviteltavaksi ei saa ottaa alaikäiseen kohdistunutta rikosta, jos uhrilla rikoksen laadun tai ikänsä vuoksi on erityinen suojan tarve.

Sovittelutoimistot ottavat vastaan sovittelualoitteet ja tekevät yhteistyötä eri viranomaisten kanssa koko sovittelutapauksen ajan. Sovittelutapauksia hoitavat vapaaehtoiset sovittelijat, jotka valitsee sovittelutoimistoissa työskentelevä ammattihenkilöstö. Sovittelijat hoitavat sovittelutapaukset ja niihin liittyvät käytännön asiat yhteistyössä sovittelutoimiston kanssa. Toimiston henkilöstö ohjaa ja valvoo sovittelijoita näiden työssä.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Rikosasioissa sovittelu voidaan toteuttaa vain sellaisten osapuolten kesken, jotka ovat henkilökohtaisesti ja vapaaehtoisesti ilmaisseet suostuvansa sovitteluun ja jotka pystyvät ymmärtämään sovittelun sekä siinä tehtävien ratkaisujen merkityksen. Riita-asioissa (tuomioistuinsovittelussa) sovittelun aloittaminen edellyttää kaikkien osapuolten suostumusta.

Suomessa sovittelijoille on laadittu opas, jossa on alakohtaisia ohjeita (esimerkiksi perheoikeudellisten, lääketieteellisten tai rakennusalan asioiden sovittelijoille näiden omaa erikoisalaa koskevia ohjeita).

Tiedotus ja koulutus

[Suomen oikeusministeriön](#) internetsivustolla on tuomioistuinsovittelua koskeva esite.

Suomen terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) järjestää koulutusta sovittelijoille.

THL myös kokoaa rikos- ja riita-asioiden sovittelua koskevaa tilastotietoa, seuraa ja tutkii sovittelutoimintaa sekä koordinoi sen kehittämistä. Tämän työn tukena toimii **rikos- ja riita-asioiden sovittelun neuvottelukunta**.

Paljonko sovittelu maksaa?

Rikosasioiden sovittelu on maksuton palvelu, jossa rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille järjestetään mahdollisuus puolueettoman sovittelijan välityksellä kohdata toisensa, käsitellä uhrille aiheutuneita henkisiä ja aineellisia haittoja ja sopia toimenpiteistä niiden hyvittämiseksi (laki 1016/2005).

Sovittelusta koituu osapuolille vähemmän kustannuksia kuin oikeudenkäynnistä. Osapuolet vastaavat vain omista kustannuksistaan, eikä vastapuolen kuluja tarvitse korvata. Oikeudellista avustajaa saa halutessaan käyttää. Soviteltavaan asiaan voi myös hakea oikeusapua oikeusaputoimistosta.

Tuomioistuinsovittelussa sovittelijana toimii käräjäoikeuden tuomari. Hän sovittelee virkatyönään. Jos on kyseessä asia, jossa tarvitaan jonkin tietyn alan asiantuntemusta, sovittelija voi osapuolten suostumuksella käyttää avustajaa, jonka palkkion korvaavat sovittelun osapuolet.

Tuomioistuinsovittelusta peritään maksu kuten muistakin tuomioistuinasioista.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

[Direktiivissä 2008/52/EY](#) säädetään, että riidan osapuolet voivat pyytää sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisällön vahvistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ne tuomioistuimet tai muut viranomaiset, joilla on toimivalta vastaanottaa täytäntöönpanoa koskevia hakemuksia.

Suomi ei toistaiseksi ole ilmoittanut näitä tietoja.

Linkkejä

[Esite riidan sovittelusta tuomioistuimessa, internetsivusto sovittelusta \(Terveyden ja hyvinvoinnin laitos \(THL\)\)](#)

Päivitetty viimeksi: 14/10/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Ruotsi

Siviilioikeudellista riita-asiaa ei välttämättä tarvitse viedä tuomioistuimeen vaan sen voi pyrkiä ratkaisemaan sovittelulla. Sovittelussa on kyse vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sovitteluratkaisuun. Sovittelun edut ovat Ruotsin hallintovirkamiesten ja oikeusalan ammattilaisten tiedossa. Sovittelua voi käyttää myös rikosasioissa, mutta se ei ole rikoksen seuraamus eikä se voi korvata oikeudenkäyntiä.

Rikosasioissa sovittelun tarkoituksena on, että tekijä tulee paremmin tietoiseksi rikoksen seurauksista ja että asianomistajalle annetaan mahdollisuus käsitellä kokemaansa.

Sovittelu siviilioikeudellisissa asioissa

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Ruotsissa ei ole sovittelijan ammattia keskitetysti sääntelevää elintä. Sovittelua koskevia tietoja saa kuitenkin ottamalla yhteyttä [tuomioistuinvirastoon](#).

Tuomioistuinvirastolla on myös luettelo henkilöistä, jotka ovat valmiita sovittelemaan tuomioistuimessa (<http://www.domstol.se/>).

Kaupan alaan liittyvien asioiden sovittelua käsittelevät [Tukholman kauppakamari](#) ja [Länsi-Ruotsin kauppa- ja teollisuuskamari](#).

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelu on käytettävissä monilla aloilla, mutta yleisintä se on riita-asioissa.

Sovittelijaan voidaan turvautua myös tuomioistuinmenettelyn puitteissa.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelun käyttäminen on täysin vapaaehtoista. Sovittelua koskevia erityisiä sääntöjä, kuten sovittelijan toimintaohjeita, ei ole käytettävissä.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelijoille järjestettävästä koulutuksesta ei ole erityisiä tietoja eikä koulutuksesta vastuullista kansallista tahoa ole nimetty.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu on maksullista, ja maksun suuruudesta päätetään yksityisen sovittelijan ja asianosaisten välisellä sopimuksella. Sovittelun kustannukset jaetaan tasan asianosaisten kesken.

Sovittelu rikosoikeudellisissa asioissa

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Kaikki Ruotsin kunnat ovat 1. tammikuuta 2008 alkaen tarjonneet sovittelua, jos rikoksenteikijä on alle 21-vuotias. Joko kunta tai poliisi voi olla aloitteentekijänä ja tiedustella lainrikkojalta, kiinnostaako tätä sovittelu.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelua voidaan käyttää rikoksenteikijän iästä riippumatta. Sovittelu voi tapahtua missä tahansa oikeudenkäynnin vaiheessa. Sovittelulaissa ei siis ole mitään yläikärajaa, mutta kaikki Ruotsin kunnat ovat 1. tammikuuta 2008 alkaen tarjonneet sovittelua, jos rikoksenteikijä on alle 21-vuotias.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Sovittelu ei ole osa rangaistusta/seuraamusta. Sovittelun edellytykset ovat seuraavat:

Molemmat osapuolet osallistuvat siihen vapaaehtoisesti.

Rikoksesta on tehty ilmoitus poliisille ja tekijä on tunnustanut osallisuutensa.

Sovittelun käyttäminen on olosuhteet huomioon ottaen asianmukaista.

Tiedotus ja koulutus

Lain mukaan sovittelijan on oltava pätevä ja lainkuuliainen. Lisäksi sovittelijan on oltava puolueeton.

Lisätietoja sovittelusta saa kunnilta ja rikostenehkäisyneuvostolta (Brottsförebyggande rådet).

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelu on asianosaisille ja rikoksenteikijälle maksutonta.

Päivitetty viimeksi: 18/03/2013

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [en](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä

suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Englanti ja Wales

Miksi viedä riita-asia tuomioistuimeen, jos se voidaan ratkaista sovittelulla? Sovittelu on vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino (Alternative Dispute Resolution – ADR), jossa puolueeton sovittelija auttaa osapuolia pääsemään sovintoon. Englannin ja Walesin hallinto ja oikeusalan toimijat ovat tietoisia sovittelun eduista ja pyrkivät soveltuviissa tapauksissa edistämään sen käyttöä riidanratkaisussa tuomioistuinkäsittelyn vaihtoehtona. Myös maksutonta oikeusapua voi olla saatavissa, jos tavanomaiset myöntämisedellytykset täyttyvät.

Who to contact?

Oikeusministeriö vastaa riita- ja perheasioiden sovittelun toimintalinjoista ja sen edistämisestä siltä osin kuin toiminta tapahtuu Englannissa ja Walesissa.

Civil Mediation

Jotta voitaisiin varmistaa riita-asioiden sovittelun laatu tapauksissa, joissa tuomioistuin siirtää asian sovitteluun (lukuun ottamatta perheasiain sovittelua Englannin ja Walesin oikeudenkäyttöalueella), oikeusministeriö ja sen toimeenpanovirasto Her Majesty's Courts and Tribunals Service (HMCTS) ovat ottaneet käyttöön kaksi riita-asioiden sovittelumenettelyä. Menettelyn valinta riippuu riita-asian kohteen arvosta. Vähäisten asioiden sovittelu on HMCTS:n tarjoama palvelu, joka on tarkoitettu vähäisten eli yleensä alle 10 000 punnan arvoisten vaateiden käsittelyyn. Tätä suurempien eli yli 10 000 punnan arvoisten vaateiden käsittelyä varten oikeusministeriö on yhdessä riita-asioiden sovitteluneuvoston ([Civil Mediation Council, CMC](#)) ottanut käyttöön akkreditointijärjestelmän, jonka kautta sovittelupalveluja tarjoavat järjestöt voivat pyytää tulla kirjatuiksi riita-asioiden sovittelijoiden luetteloon, niin että tuomioistuimet voivat soveltuviissa tapauksissa ohjata osapuolet niiden asiakkaisiksi. CMC-organisaatio edustaa tahoja, jotka tarjoavat sovittelua yksityisoikeudellisissa (siviili- ja kauppaoikeudellisissa) asioissa.

Family Mediation

Perheasiain sovittelu on itsesäänneltyä, ja sitä hoitaa joukko jäsenyyttä edellyttäviä organisaatioita tai akkreditointielimiä, joihin sovittelijat ovat liittyneet. Kyseiset elimet muodostavat yhdessä perheasiain sovitteluneuvoston ([Family Mediation Council, FMC](#)), jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa perheasiain sovittelun normit. Toinen FMC:n tehtävä on edustaa perustajajäsenorganisaatioita ja perheasiain sovittelun toimijoita yleisesti neuvotteluissa, joita ammattikunta käy julkisyhteisön edustajien kanssa.

FMC on valtiosta riippumaton elin, jolla on keskeinen asema jäsenjärjestöjensä joukossa. Ne ovat kaikki valtiosta riippumattomia organisaatioita/yhdistyksiä ja FMC:n perustajajäseniä. Merkittävimpiä perheasiain sovitteluneuvoston perustajajäseniä ovat

ADR Group

Family Mediators Association

National Family Mediation

College of Family Mediators

Resolution

The Law Society

Hallituksella ei tällä hetkellä ole suunnitelmassa perustaa riita- tai perheasiain sovittelua valvovaa sääntelyelintä.

Akkreditoitua riita-asioiden sovittelijaa voi hakea [oikeusministeriön verkkosivuilla](#) olevasta sovittelijoiden luettelosta. Sovittelijoita voi hakea paikkakunnittain. Sovittelusta peritään kiinteämääräinen palkkio, jonka suuruus riippuu riita-asian kohteen arvosta. Jos osapuolilla ei ole varaa maksaa sovittelusta, LawWorks-järjestö tarjoaa maksuttomia sovittelupalveluja niille, jotka täyttävät tietyt edellytykset. LawWorks-järjestöön voi ottaa yhteyttä joko puhelimitse numeroon **01483 216 815** tai järjestön [verkkosivuilla](#).

Perheasiain sovittelupalvelu on saatavilla GOV.UK-verkkosivuilla (aiemmin direct.gov) osoitteessa [Family Mediation Service Finder](#). Perheasiain sovittelun neuvontapuhelin (Family Mediation Helpline) on sen sijaan lopettanut toimintansa.

Lisätietoa maksuttomasta oikeusavusta ja sen myöntämisedellytyksistä on saatavilla GOV.UK-verkkosivujen uudessa [oikeusapua](#) koskevassa neuvontapalvelussa. <https://www.gov.uk/check-legal-aid>

In which area is recourse to mediation admissible and/or the most common?

Sovittelua voidaan käyttää monenlaisissa arkipäivän tilanteisiin liittyvissä siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa, kuten asumiseen, liiketoimintaan ja työelämään liittyvät riidat, vähäiset vaatteet, velkomusvaatteet, rajakiistat, sopimusriidat, erilaiset vahingonkorvauskanteet sekä esimerkiksi häiriön aiheuttamiseen tai ahdisteluun liittyvät riidat.

Sovitteluun voidaan turvautua myös perheasioissa, kuten avioeron tai muiden parisuhdejärjestelyjen purkautumisen yhteydessä sekä lapsen oikeuksia, mm. tapaamisoikeutta ja asumisjärjestelyjä koskevien riitojen yhteydessä. Sovitteluun voivat turvautua muutkin kuin entiset puoliset tai kumppanit. Esimerkiksi isovanhemmat voivat perheasiain sovittelun avulla sopia siitä, miten he voivat pitää yllä suhteita lapsenlapsiinsa.

Are there specific rules to follow?

Civil mediation procedure

Riita-asioiden sovittelua ei ole säännelty lailla, eikä se ole tuomioistuinkäsittelyn ennakkoehto. Riita-asian osapuolten edellytetään kuitenkin harkitsevan sovittelua vakavasti ennen tuomioistuimeen menemistä.

Lainkäyttöä riita-asioissa koskevat säännöt (Civil Procedure Rules, CPR) ohjaavat Court of Appeal -tuomioistuimen siviilioikeusjaostoissa sekä High Court- ja County Court tuomioistuimissa noudatettavia käytäntöjä ja menettelyjä. Säännöksissä on menettelyohje, jonka tärkeimpänä tavoitteena on auttaa tuomioistuimia käsittelemään asioita oikeudenmukaisesti. Tämä edellyttää tuomioistuimen aktiivista panosta riita-asioiden hallinnoinnissa, mihin sisältyy asianosaisten kannustaminen käyttämään vaihtoehtoista riitojenratkaisumenettelyä, jos tuomioistuin pitää sitä asianmukaisena ja jos menettely on käytettävissä kyseisessä tuomioistuimessa.

Sovittelu on täysin vapaaehtoista, mutta lainkäyttöä riita-asioissa koskevissa säännöissä esitetään tekijät, jotka tuomioistuimen on otettava huomioon päättäessään maksettavien kulujen määrästä. Sen on otettava huomioon mahdolliset riidan ratkaisemispyrkimykset ennen oikeudenkäyntiä ja sen aikana. Näin ollen, jos voittanut osapuoli on aiemmin kieltäytynyt kohtuullisesta sovittelutarjouksesta, tuomari voi päättää, että hävinneen osapuolen ei tarvitse maksaa voittaneen osapuolen kuluja.

Family mediation procedure

Perheasiain sovittelu on nykyisellään täysin vapaaehtoista. Huhtikuusta 2011 alkaen jokaisen, joka harkitsee kanteen nostamista tuomioistuimessa perheoikeutta koskevassa asiassa (riippumatta siitä, onko hän oikeutettu maksuttomaan oikeusapuun), on pohdittava ensin sovittelun mahdollisuutta osallistumalla tätä koskevaan tiedotustilaisuuteen (Mediation Information and Assessment Meeting, MIAM). Tästä määrätään kanteen nostamista koskevissa [ohjeissa](#). Myös mahdollisen vastaajan olisi pyydettävä osallistuttava tilaisuuteen. Jos kantaja päättää kuitenkin viedä asian tuomioistuimen käsiteltäväksi, kanteen mukana on toimitettava lomake FM1 todisteeksi siitä, että hänet on joko vapautettu tiedotustilaisuuteen osallistumisesta tai että hän

on osallistunut tilaisuuteen, mutta sovittelua ei pidetty mahdollisena kyseisessä tapauksessa tai että sovittelua yritettiin, mutta se ei johtanut tuloksiin tai sen avulla ei onnittu ratkaisemaan kaikkia ongelmia.

Perheoikeuden uudistushankkeen yhteydessä annetun suosituksen perusteella lapsia ja perheitä koskevaan lakiesitykseen (Children and Families Bill) lisättiin helmikuussa 2013 säännös, jonka nojalla nykyinen edellytys sovittelua koskevaan tiedotustilaisuuteen (MIAM) osallistumisesta muutetaan lakisääteiseksi veloitteeksi (josta voidaan myöntää vapautus tietyissä tapauksissa, esimerkiksi perheväkivallan perusteella).

Myös edellä mainitun FM1-lomakkeen toimittamisesta kanteen yhteydessä tulee lakisääteinen velvollisuus. Lakiesityksen odotetaan tulevan voimaan keväällä 2014.

Samoin kuin **lainkäyttöä riita-asioissa koskevat säännöt**, myös **lainkäyttöä perheoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt** (oikeudenkäyntiin liittyvä kokonaisvaltainen säännöstö) kannustavat vaihtoehdoisen riitojenratkaisun käyttöön.

Maintaining professional standards

Englannissa ja Walesissa ei ole sovittelijoita koskevia erityisiä kansallisia käytäntösääntöjä. Jotta riita-asioiden sovittelija voisi saada sovitteluneuvoston eli CMC:n akkreditoinnin, hänen on kuitenkin sitouduttava noudattamaan käytäntösääntöjä, joiden mallina käytetään [EU:n käytäntösääntöjä](#). Ammatti on itsesäännelty, eikä valtio puutu sääntöjen valintaan tai kannusta sovittelijoita sitoutumaan vapaaehtoisin sääntöihin.

Kaikkien FMC:n perustajajäsenten edellytetään varmistavan, että niiden jäsenet (perheasiain sovittelijat) sitoutuvat noudattamaan [FMC:n käytäntösääntöjä](#).

Information and training

Tietoa riita-asioiden sovittelusta, palveluista ja hinnoittelusta on saatavilla oikeusministeriön verkkosivuilla [riita-asioiden sovittelua](#) koskevassa osiossa. <http://civilmediation.justice.gov.uk/>

Riita-asioiden sovittelijoiden luettelosta (Civil Mediation Directory) voi hakea sovittelijaa, joka voi tarjota sovittelua osapuolille sopivalla paikkakunnalla. Sovitteluneuvoston (CMC) ja sen jäsenjärjestöjen verkkosivuilla on lisätietoa sovittelusta ja siihen liittyvistä palveluista.

Perheasiain sovittelupalvelu (Family Mediation Service Finder) tarjoaa hakupalvelun, jonka avulla voi etsiä sovittelijaa omalta asuinpaikkakunnaltaan. Lisätietoa sovittelupalveluista on saatavilla FMC:n jäsenorganisaatioiden verkkosivuilla.

Englannissa ja Walesissa ei ole kansallista riita-asioiden sovittelijoiden koulutuselintä. Riita-asiain sovittelijat koulutetaan sääntelemättömällä yksityissektorilla. Ammattikunta on itsesäännelty ja huolehtii jäsentensä koulutuksesta.

Perheasiain sovittelijoilla on monia erilaisia taustoja, muun muassa oikeusalalla sekä terapia- ja sosiaalipalvelujen alalla, eikä heiltä edellytetä laissa mitään erikoistumiskoulutusta. Eri jäsenyys- ja akkreditointiorganisaatioilla on kuitenkin omia koulutuskokonaisuuksia ja ammatillisia normeja, joihin sisältyy koulutusvaatimuksia. Jos sovittelijalla on sopimus julkisesti rahoitettavien sovittelupalvelujen tarjoamisesta, häneltä odotetaan erityisen korkeatasoista akkreditointia ja koulutusta, jonka pohjalta hän voi toteuttaa sovittelua koskevan alustavan tiedotustilaisuuden (Mediation Information Assessment Meeting, MIAM) ja itse sovitteluprosessin.

What is the cost of mediation?

Sovittelun kustannukset vaihtelevat palveluntarjoajan mukaan, eikä valtio sääntele niitä. Riita-asioiden sovittelussa kustannukset määräytyvät riita-asian kohteen arvon ja sovitteluprosessiin kuluvan ajan mukaan. Tietoa sovittelijoiden luettelosta löytyneen sovittelijan perimistä palkkioista on saatavilla oikeusministeriön verkkosivuilla. LawWorks-järjestö tarjoaa maksutonta sovittelua niille, joilla ei ole varaa maksaa siitä. LawWorks-järjestöön voi ottaa yhteyttä joko puhelimitse numeroon 01483216815 216 815 tai järjestön [verkkosivuilla](#).

Is it possible to enforce an agreement resulting from mediation?

[Direktiivi 2008/52/EY](#) on pantu täytäntöön Yhdistyneessä kuningaskunnassa rajat ylittävää sovittelua koskevalla vuoden 2011 asetuksella (SI 2011 No 1133). Sen nojalla rajatylittävän riita-asian osapuoli, jonka kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, voi pyytää sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisällön vahvistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ne tuomioistuimet tai muut viranomaiset, joilla on toimivalta ottaa vastaan tällaisia pyyntöjä.

Tiedot toimivaltaisista Englannin ja Walesin tuomioistuimista ovat saatavilla oikeusviraston verkkosivustolla ([Her Majesty's Courts and Tribunals Service](#)). Jos tuomioistuimessa käsiteltävän riita-asian osapuolet ovat päässeet sopimukseen sovittelun avulla, ne voivat pyytää tuomioistuinta vahvistamaan tämän sopimuksen. Jos tuomioistuin katsoo, että sopimus on kohtuullinen, se vahvistaa sopimuksen, minkä jälkeen siitä tulee oikeudellisesti sitova ja täytäntöönpanokelpoinen asiakirja, ns. suostumusmääräys (*Consent Order*).

Perheasiain riitojen osapuolet, jotka ovat päässeet sopimukseen keskenään itsenäisesti, asianajajiansa avulla tai sovittelun kautta, voivat pyytää tuomioistuinta muuntamaan sopimuksensa oikeudellisesti sitovaksi suostumusmääräykseksi (*Consent Order*), jos tuomioistuin voi pitää kyseistä sopimusta kohtuullisena. Näin tapahtuu todennäköisemmin taloudellisten sopimusten osalta kuin lapsia koskevissa riita-asioissa.

Linkkejä

[Riita-asioiden sovittelu - Civil Mediation Council](#), [Perheasiain sovittelu - Family Mediation Council](#), [Hae riita-asioiden sovittelijaa - Civil Mediation Online Directory](#), [Hae perheasiain sovittelijaa - Family Mediation Service Finder](#), [EU:n käytäntösäännöt sovittelijoille](#), [FMC:n käytäntösäännöt](#), [LawWorks-järjestö](#)

Päivitetty viimeksi: 13/06/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Pohjois-Irlanti

Riidan voi ratkaista myös sovittelun avulla, asiaa ei tarvitse välttämättä viedä oikeuteen. Kyseessä on vaihtoehtoinen riitojenratkaisukeino, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään sopimukseen. Pohjois-Irlannin hallituksen ja oikeusalan toimijat ovat tietoisia sovittelun eduista.

Pohjois-Irlannissa ei ole sovittelupalveluista vastaavaa julkishallinnon yksikköä, mutta siellä toimii kuitenkin organisaatioita, jotka tarjoavat sovittelu- ja neuvontapalveluja.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

[Pohjois-Irlannin asianajajayhdistys \(Law Society of Northern Ireland\)](#) on perustanut vaihtoehdoisen [riidanratkaisupalvelun](#), jonka kautta se tarjoaa sovittelupalveluja riitojen ratkaisemiseksi. Tätä palvelua ei ole rajoitettu koskemaan pelkästään oikeuteen vietyjä riita-asioita, vaan sitä voidaan käyttää riidan missä tahansa vaiheessa.

Käytännössä [riidanratkaisupalvelua](#) tarjoaa toimistoasianajajista (solicitors) ja oikeusasianajajista (barristers) muodostuva lautakunta, jonka jäsenet on koulutettu ja valtuutettu sovitteluun riitoja osapuolten puolesta.

Muut vapaaehtoisjärjestöt, kuten [Relate](#) ja [Barnardos](#), tarjoavat neuvonta- ja sovittelupalveluja perheongelmien ratkaisemista varten. [Työmarkkinasuhteista vastaava virasto \(Labour Relations Agency\)](#) tarjoaa sovittelupalvelua työhön liittyvien riitojen ratkaisemiseksi.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Yleisimpiä aloja ovat siviili-/kauppa-asioita koskevat riidat sekä perheiden, työpaikkojen ja paikallisyhteisöjen asioiden sovittelu.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Pohjois-Irlannin oikeusjärjestelmässä ei ole tuomioistuinten tarjoamaa sovittelujärjestelmää. Tuomioistuimet kuitenkin todennäköisesti hyväksyvät asian käsittelyn lykkäämisen, mikäli on mahdollista, että asia voidaan ratkaista sovittelulla — [Pohjois-Irlannin oikeusvirasto](#).

[Pohjois-Irlannin asianajajayhdistys](#) asettaa riidanratkaisupalvelussa noudatettavat säännöt ja menettelyt.

Tiedotus ja koulutus

Asianajajayhdistys kouluttaa ja valtuuttaa riidanratkaisulautakuntaan kuuluvat toimistoasianajajat ja oikeusasianajajat.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelun kustannukset vaihtelevat palvelun tarjoajan mukaan, eikä valtio sääntele kustannuksia.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

Tuomioistuimet hyväksyvät sovittelussa aikaan saadun, osapuolten allekirjoittaman sopimuksen oikeuskäsittelyn ratkaisuksi. Oikeuskäsittelyn puuttuessa sopimus voidaan myös panna täytäntöön osapuolten välisenä sitovana sopimuksena.

Linkkejä

[Pohjois-Irlannin asianajajayhdistys](#)

[Riidanratkaisupalvelu](#)

[Relate](#)

[Barnardos](#)

[Työmarkkinasuhteista vastaava virasto](#)

Päivitetty viimeksi: 06/03/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [en](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Sovittelu jäsenvaltioissa - Skotlanti

Oikeuteen menemisen sijasta riitoja kannattaa usein yrittää sovittaa. Kyseessä on vaihtoehtoinen riitojenratkaisukeino, jossa sovittelija auttaa riidan osapuolia pääsemään keskenään sovintoratkaisuun. Skotlannin hallinnon ja oikeusalan ammattilaiset ovat hyvin tietoisia sovittelun eduista.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa Skotlannin oikeudenkäyttöalueella sovittelusta vastaavat erityiselimet, joilla on omat sääntönsä.

Keneen pitäisi ottaa yhteyttä?

Skotlannissa sovittelupolitiikasta vastaa Skotlannin hallituksen perustuslaki-, lainsäädäntö- ja tuomioistuinoston oikeusjärjestelmästä vastaava yksikkö (Constitution, Law and Courts Directorate – Legal System Division).

Muita hyödyllisiä osoitteita, joista sovittelua voi tiedustella:

Scottish mediation network, 18 York Place, Edinburgh, EH1 3EP

SACRO (Safeguarding Communities Reducing Offending), 29 Albany Street, Edinburgh EH1 3QN

Scottish community mediation network, Abercromby Place, Edinburgh EH3 6QE. Relationships Scotland, 18 York Place, Edinburgh, EH1 3EP

Scottish community mediation centre: 21 Abercromby Place, Edinburgh EH3 6QE. Relationships Scotland, 18 York Place, Edinburgh, EH1 3EP.

Millä aloilla sovittelu on käytettävissä ja/tai sen käyttö on yleisintä?

Sovittelu on sallittua kaikilla oikeudenaloilla. Yleisintä se on perheoikeudellisissa asioissa ja naapurien välisissä riidoissa. Sovitteluun turvaututaan yhä useammin myös kauppaan ja liiketoimintaan liittyvissä riidoissa. Sitä on tarjottava **koulunkäyntitukea** koskevissa riidoissa, ja **vammaisten syrjintää koskevissa kanteluissa** on samaten oltava mahdollisuus sovintomenettelyyn.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Skotlannissa sovittelijoiden ammattikunta on vasta muotoutumassa, eikä sillä ole mitään sitovaa säännöstöä. Sovittelu ei myöskään ole edellytys minkään tietyn oikeudellisen menettelyn vireillepanolle. Sen käyttö on täysin vapaaehtoista.

Skotlannissa on kuitenkin julkaistu sovittelua koskevat **käytännösäännöt**. Niissä on huomioitu erikoisalajat, kuten perheoikeus, lääketiede ja rakennusala.

Skotlannin hallitus on antanut täyden tukensa sovittelijaverkoston työlle ja [Scottish Mediation Registerin](#) kehittämiselle. Kaikkien sovittelijaverkoston jäsenten edellytetään noudattavan käytännösääntöjä. Sovittelijarekisteriin hyväksytyjen sovittelijoiden ja sovittelupalvelujen laatustandardit voivat myös osoittautua muita tasokkaammiksi. Verkoston ja rekisterin sivustot ovat vapaasti yleisön saatavilla, ja niitä käytetään ahkerasti. Jos sovittelijat haluavat yhteystietonsa julkaistavaksi sivustolla, heidän on sitouduttava käytännösääntöihin.

Miten löydän tietoja sovittelusta?

[Scottish Mediation Networkin](#) (sovittelijaverkosto) sivustolla on saatavilla yleistä tietoa sovittelusta, ja [Scottish Mediation Registerin](#) (sovittelijarekisterin) sivustolta saa apua sovittelijan löytämisessä Skotlannissa. Verkkosivustot ovat yleisesti ja ilmaiseksi yleisön käytettävissä.

[Scottish Mediation Register](#) on riippumaton sovittelijoiden ja sovittelupalvelujen rekisteri. Sen verkkosivuilta voi hakea ilmaiseksi tietoa erilaisissa sovittelutehtävissä toimivista henkilöistä. Rekisteriä hallinnoi [Scottish Mediation Network](#).

Sivuston tiedot päivitetään vähintään kerran vuodessa.

Rekisterin tavoitteena on varmistaa, että rekisteriin hyväksytyt sovittelijat täyttävät tietyt vähimmäisstandardit, jotta asiakkaat voivat luottaa valitsemansa sovittelijan ammattitaitoon. Nämä [standardit](#) laatii riippumaton [standardilautakunta](#) (SMRB). Rekisteriin hyväksytyt sovittelijat voivat nimittää itseään Scottish Mediation Registerin [rekisteröidyiksi sovittelijoiksi](#) ja käyttää nimensä yhteydessä SMR-tunnusta.

Kun kyseisen oikeudenalan [sääntelyorganisaatio](#) on varmentanut, että sovittelija täyttää alakohtaiset lisästandardit, hänen rekisteritietoihinsa voidaan liittää kyseisen organisaation tunnus.

Tiedotus ja koulutus

Verkosto on vuodesta 2004 lähtien julkaissut sivustollaan **hakukarttaa**, jonka avulla voi etsiä sovittelupalveluja omalta seudultaan. Karttatietojen asetelua on uudistettu useaan otteeseen Skotlannin hallituksen tuella. Kartan linkki on esillä monissa esitteissä ja eri verkkosivuilla. Hakukartta on nyt liitetty Skotlannin sovittelijarekisteriin täyden palvelun asiointipisteen tarjoamiseksi ammattitaitoisen sovittelijan etsimistä varten.

Sovittelijaverkostosta vastataan myös puhelintiedusteluihin, jotka ohjataan eteenpäin asiaa hoitaville sovittelupalveluille.

Rekisteristä käy lisäksi ilmi kunkin sovittelijan ammattikokemus. Näin asiakkailta on käytettävissään enemmän tietoa sopivan sovittelijan valitsemiseksi.

Skotlannissa on tarjolla sovittelua koskevia **koulutusohjelmia** eri oikeusaloilta. Ne kaikki kestävät vähintään 30 tuntia ja sisältävät seuraavia aiheita:

sovittelun periaatteet ja käytännöt

sovittelumenettelyn vaiheet

sovittelun etiikka ja arvot
riita-asioihin liittyvät oikeussäännöt
sovittelussa hyödylliset viestintätaidot
neuvottelutaidot ja niiden soveltaminen
ristiriitatilanteen vaikutukset ja niiden hallinta
monimuotoisuus.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelun kustannukset riippuvat palvelun tarjoajasta. Valtio ei sääntele niitä.

Yksityishenkilöille sovittelu on yleensä **ilmaista**, jos riita koskee lapsia, naapurien välisiä tai yhteisöjen sisäisiä kiistoja, koulunkäyntitukea tai vammaisten syrjintää.

Yksityisten sovittelijoiden **palkkiot** vaihtelevat 200 punnasta yli 2 000 puntaan vuorokaudelta.

Voidaanko sovittelussa aikaansaatu sopimus panna täytäntöön?

 [Direktiivin 2008/52/EY](#) mukaan riidan osapuolet voivat pyytää sovittelulla aikaansaadun kirjallisen sopimuksen sisällön vahvistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Jäsenvaltiot ilmoittavat tästä tuomioistuimille ja muille viranomaisille, joilla on toimivalta vastaanottaa tällaisia hakemuksia. Skotlannin siviilituomioistuimissa on parhaillaan käynnissä uudelleentarkastelu. Lisätietoja saadaan sen jälkeen, kun sen perusteella on laadittu suosituksia.

Linkkejä

 [Scottish Mediation Network](#), [Scottish Mediation Register](#), [Standardit](#), [Scottish Mediation Network: rekisteröidyt sovittelijat](#), [Sääntelyorganisaatio](#)

Päivitetty viimeksi: 11/10/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.